

PŘÍLOHY K OSE II (KAPITOLA 5.2.2)

Přepočítávací koeficienty hospodářských zvířat na VDJ*

Hospodářské zvíře	Kategorie hospodářského zvířete	Koeficient přepočtu na velké dobytčí jednotky
podčeleď Bovinae	do 6 měsíců	0,3
	starší 6 měsíců do 24 měsíců	0,6
	starší 24 měsíců	1,0
Ovce	do 12 měsíců	0,1
	starší 12 měsíců	0,2
Kozy	do 12 měsíců	0,1
	starší 12 měsíců	0,2
Koně	do 3 let	0,75
	starší 3 let	1,3

* Po schválení prováděcích pravidel k nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 může být tato tabulka změněna.

Dobré zemědělské a environmentální podmínky

- 1) zachování krajinných prvků, zejména mezí, teras, větrolamů, zatravněných údolnic, polních cest využívajících přirozené svažitosti a respektujících vrstevnice, popřípadě doprovázených příkopy, jakož i ochrana vodních toků a jiných útvarů povrchových vod,
- 2) vyloučení pěstování širokořádkových plodin jako je kukuřice, brambory, řepa, bob setý, sója a slunečnice na půdních blocích nebo jejich dílech, s průměrnou sklonitostí převyšující 12 stupňů,
- 3) zapravování kejdy nebo močůvky do půdy nejdéle do 24 hodin po jejich aplikaci na povrch orné půdy, s výjimkou řádkového přihnojování porostů hadicovými aplikátory, na půdních blocích nebo jejich dílech, s průměrnou sklonitostí převyšující 3 stupně, pokud tuto aplikaci nevyklučuje zvláštní právní předpis¹⁰⁾,
- 4) vyloučení snížení poměru „stálých pastvin“ vůči veškeré zemědělské ploše uvedené žadatelem v žádosti, ve srovnání s referenčním poměrem vypočteným z údajů roku 2005, o více než 5 %,
- 5) nepálení bylinných zbytků na půdních blocích nebo jejich dílech,

---

¹⁰⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Nariadení vlády č. 103/2003 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech.

Využití hodnocení zemědělského půdního fondu výnosovou metodou pro stanovení ostatních LFA

Dostupné časové řady statistických údajů za zemědělskou výrobu jsou k dispozici v nejnižší úrovni na okres (NUTS IV). Okresy však v ČR nejsou z hlediska přírodních podmínek homogenní a nemohou se tedy stát základní jednotkou pro vymezení LFA.

Proto se základním a výchozím kritériem pro zařazení zemědělských území do méně příznivých oblastí stala výnosnost zemědělských půd jakožto ekonomická kategorie hodnocení půdního fondu. Stanovení výnosnosti zemědělských půd vychází z integrace dlouhodobých informací o zemědělském půdním fondu prostřednictvím bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ).

Soustava BPEJ představuje charakteristické kombinace základních, v dlouhodobém časovém horizontu stabilních vlastností určitých úseků zemědělského území, které jsou vzájemně odlišné a poskytují i rozdílné produkční a ekonomické efekty.

BPEJ jsou označeny 5 místným číselným kódem:

1. číslice vyjadřuje příslušnost ke klimatickému regionu danému sumou teplot nad 10⁰C, průměrnou roční teplotou, průměrným ročním úhrnem srážek, pravděpodobností suchých vegetačních období, vláhovou jistotu
2. a 3. číslice značí hlavní půdní jednotku, která je charakterizována genetickým půdním typem, zrnitostním složením, vláhovými podmínkami apod.
4. číslice je kódem pro svažitost povrchu a expozici svahu ke světovým stranám
5. číslice je kódem pro hloubku půdy a kamenitost

Databázi spravuje a aktualizuje Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy Praha Zbraslav. Postup stanovené bodové hodnoty výnosnosti půdy je ve své podstatě obdobný jako v Německu nebo Rakousku. Hodnoty výnosnosti BPEJ v našem pojetí se do značné míry blíží výnosovému měrnému číslu (Ackerzahl) v Německu

Pro indikaci produkční schopnosti půdy byly užity výnosy hlavních zemědělských plodin pěstovaných v ČR (obiloviny, kukuřice, cukrovka, brambory, řepka, krmné plodiny, travní porosty).

Výnosy hlavních zemědělských plodin, včetně travních porostů byly vyjádřeny pro BPEJ vhodné pro jejich pěstování na základě výsledků dlouhodobého sledování vlivu půdně-klimatických podmínek na výnosy plodin. Údaje o dlouhodobých výnosech pro dané půdně-klimatické podmínky byly poskytnuty specializovanými výzkumnými pracovišti rostlinné výroby. Zároveň byly stanoveny a uplatněny koeficienty snížení těchto základních výnosů pro případ extrémně kamenitých půd, pro svahy a jejich expozici k jihu v teplých, suchých regionech a k severu v chladných, vlhkých regionech.

Podíl jednotlivých plodin ve struktuře plodin pro jednotlivé skupiny BPEJ odpovídá optimálním agroekologickým zásadám (tj. např. nepřipouští pěstovat několik let po sobě brambory na jednom pozemku, cukrovka je zastoupena v řepařské oblasti, brambory v bramborářské, na mělkých půdách v horské oblasti i v zamokřených těžkých půdách jsou výhradně trávy a podobně).

Pro indikaci výnosnosti půdy z ekonomického hlediska byla produkce připadající na ha určité BPEJ vyjádřena v cenách hlavních zemědělských plodin. Na základě dlouhodobých relací

tržních cen a s přihlédnutím k relacím cen v EU stanovil Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky ceny jednotlivých plodin, dosažitelné v daných regionech. Ceny objemných krmiv byly odvozeny z tržních cen krmné pšenice a ječmene. Převodovým můstkem byla užitná hodnota, tj. obsah metabolizované energie v jednotlivých krmivech. Pomocí těchto cen a hektarových výnosů plodin byla vyjádřena hodnota produkce na ha pro jednotlivé BPEJ. Na druhé straně byly na základě dlouhodobého sledování vlastních nákladů na hlavní zemědělské plodiny vyjádřeny náklady na ha, potřebné pro dosažení daného výnosu plodiny. Byla využita korelace mezi průměrnými náklady a ha výnosy dané plodiny. Objemy vstupů (zejména dávky hnojiv) odpovídající tendenci snižování negativního vlivu zemědělství na životní prostředí. Bylo zohledněno zvýšení nákladů na hospodaření na svazích a půdách kamenitých pomocí koeficientů, stanovených pro jednotlivé plodiny Výzkumným ústavem zemědělské techniky.

Rozdíl mezi hodnotou produkce z 1 ha v Kč při dané struktuře plodin a daných ha výnosech a souhrnem vstupů pro jejich výrobu byl nazván hrubý roční rentní efekt.

Celkové rozpětí hrubého ročního rentního efektu (od -2500 Kč do +10750 Kč) se stalo základem pro stanovení bodové (indexní) hodnoty zemědělské půdy. To znamenalo převedení tohoto rozpětí do stobodové stupnice. Bodová hodnota půdy je vyjádřena indexem od 6 do 100 bodů.

Nejnižší hodnotu 6 bodů má travní porost v chladném, vlhkém klimatickém regionu s průměrnou roční teplotou pod 5 °C, v hlubokých stržích s velmi příkrými svahy nad 30 %, kde je půda nevhodná pro zemědělskou výrobu, ale měla by být zalesněna.

Nejvyšší hodnotu 100 bodů má černozem na spraši, středně těžká, hluboká více než 60 cm, s příznivým vodním režimem, v teplém, mírně vlhkém klimatickém regionu s průměrnou roční teplotou 8-9 °C, na úplné rovině bez možnosti plošné vodní eroze. Jsou to půdy vhodné pro pěstování intenzivních tržních plodin, cukrovky, zeleniny.

Popsaný systém byl odsouhlasen v roce 1998 jako základ pro ohodnocení relací půdně-klimatických podmínek a ekonomických podmínek hospodaření na půdě. Projednávání se zúčastnili zástupci zemědělské veřejnosti, výzkumných ústavů i dotčených ministerstev. Bylo doporučeno užít bodové hodnocení půdy jako základ pro nárok na podpory pro méně příznivé oblasti. Pro tento účel je popsán systém také až do současné doby využíván. Využívá se rovněž pro daňové účely, k ocenění půdy při pozemkových úpravách apod.

Využití pro stanovení LFA

Výše uvedená metoda byla využita pro vymezení ostatních LFA a oblastí se specifickými omezeními. Na základě bonitačních map a databází byla vypočtena průměrná bodová hodnota zemědělské půdy na území každého katastru nebo na území každé samosprávné obce v ČR. Národní průměr bodové hodnoty výnosnost veškeré zemědělské půdy v ČR je 42,2 bodů.

Metodika stanovení LFA

Pro vymezení méně příznivých oblastí byl použit geografický informační systém ArcView GIS. Základní územní jednotkou, ke které byla vztažena geografická, půdně-ekologická, ekonomická a demografická data je území samosprávné obce podle číselníku obcí ČSÚ, platnému k 1. 1. 2005.

Základní vstupní údaje, přiřazené území každé obce:

- Referenční nadmořská výška území (včetně nezemědělské půdy) byla zpracována dle digitálního modelu terénu.
- Svažitost území obce podíl půd o svažitosti nad 15 % byla zpracována dle digitálního modelu terénu.
- Klimatický region území obce (podle zastoupení BPEJ na území obce).
- Průměrná výnosnost zemědělské půdy v bodech (podle zastoupení BPEJ na území obce).
- Hustota obyvatel - počet obyvatel obce (výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2001) vydělený výměrou území obce podle Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (ČÚZK).
- Podíl pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybolovu na ekonomicky činném obyvatelstvu obce v % (výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2001).
- Podíl orné půdy na zemědělské půdě území obce (ČÚZK)
- Podíl trvalých travních porostů na zemědělské půdě ČÚZK)

Ke každému území obce, vyznačenému na mapě byl přiřazen soubor dat, která charakterizují toto území. Na základě mapových podkladů pak byly stanovovány homogenní územní celky horských a ostatních méně příznivých oblastí.

Horské oblasti (čl. 50 odst. 2, v souladu s čl. 93 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005)

Kriteria

- průměrná nadmořská výška území obce větší nebo rovna 600 m
- nebo průměrná nadmořská výška území obce větší nebo rovna 500 m a menší než 600 m a zároveň svažitost nad 15 % na ploše větší než 50 % celkové výměry půdy v obci

Technika stanovení horských oblastí:

S využitím ArcView GIS byla na mapě vyznačena území obcí, jejichž kriteria je opravňují k zařazení do horské oblasti. Pokud území obce uvnitř takto vymezené horské oblasti nesplňuje některé ze stanovených kritérií bylo zařazeno rovněž do horské oblasti.

Pokud území obce po obvodu takto vymezené horské oblasti nedosahuje jednoho z kritérií, ale výrazně přesahuje kritérium druhé bylo rovněž zařazeno do horské oblasti.

Do horských oblastí byly zařazeny i části obcí (katastrální území) pokud splňují kritéria pro horskou oblast.

Ostatní méně příznivé oblasti (čl. 50 odst. 3 písm. a) v souladu s čl. 93 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.)

Kriteria

Ucelená území, která zároveň splňují všechna tato kritéria:

v rámci okresu (NUTS IV):

- průměrná výnosnost zemědělské půdy menší než 34 bodů (80 % průměru ČR)

v rámci kraje (NUTS III):

- hustota obyvatel menší než 75 obyvatel na km² (průměr ČR je 130 obyvatel na km²)
- podíl pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybolovu na ekonomicky aktivním obyvatelstvu větší než 8% (průměr ČR je 4,38% dle sčítání roku 2001)

Do ostatních méně příznivých oblastí byly zařazeny i části obcí (katastrální území) pokud jejich průměrná výnosnost zemědělské půdy je menší než 34 bodů a s ostatní méně příznivou oblastí územně souvisí*).

Technika stanovení ostatních LFA

Ostatní méně příznivé oblasti byly vymezovány jako ucelené oblasti v rámci okresu. V průměru tyto celky splňují daná přírodní, ekonomická i demografická kritéria. S využitím geografického informačního systému ArcView GIS byla označena území obcí s průměrnou výnosností do 34 bodů.

Pokud uvnitř takto určených oblastí se nachází obec s průměrnou výnosností území nad 34 bodů, bylo území této obce v zájmu vytvoření homogenních celků zařazeno rovněž do ostatní méně příznivé oblasti. Pokud po obvodu takto vymezené oblasti se nachází území obce, jehož průměrná bodová hodnota výnosnosti půdy je vyšší nebo rovna 34 bodů ale nižší než 38 bodů, bylo v zájmu vytvoření homogenních celků zařazeno rovněž do ostatní méně příznivé oblasti.

Zásady pro zařazování obcí s výnosností vyšší nebo rovno 34 bodů:

- musí sousedit s územím obcí s bodovou hodnotou nižší než 34 bodů
- nesmí zvýšit průměr LFA okresu nad 34 bodů.

Výsledkem je vytvoření ucelených územních celků v rámci okresu, jejichž průměrná bodová hodnota nižší než 34 bodů (80% průměru ČR), průměrná hustota obyvatel v těchto územních celcích v rámci kraje, resp. okresu je menší než 75 obyvatel na km² a podíl zemědělců na ekonomicky aktivním obyvatelstvu je vyšší než 8%. Takto určená ucelená území okresu byla zařazena do ostatních LFA. K takto stanoveným uceleným územním celkům ostatních LFA byly přiřazeny části obcí nezařazených do LFA. Jedná se o katastrální území s průměrnou výnosností pod 34 bodů, pokud tyto části obcí s LFA oblastmi souvisí a vytvoří s nimi homogenní územní celek. Tím je eliminován nepříznivý dopad administrativního uspořádání obcí na zemědělské podniky v méně příznivých oblastech.

Oblasti se specifickými omezeními (čl. 50 odst. 3 písm. b) v souladu s čl. 93 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.)

Kriteria

- Území obcí nebo katastrálních území v podhorských oblastech na severozápadě a východě České republiky, s průměrnou výnosností půdy menší než 34 bodů (80% průměru ČR). Zemědělství v těchto příhraničních oblastech má dlouhodobě specifické postavení v rámci ČR a je nezbytné jej zde podporovat pro udržení a obnovení kulturního rázu krajiny, jako

rekreační zázemí měst a k rozvoji turistiky.

- Jednotlivá území obcí a katastrálních území s výnosností půdy pod 34 bodů nebo katastrální území s výnosností půdy vyšší nebo rovnou 34 bodů a nižší než 38 bodů a zároveň sklonitostí nad 7⁰ (12,3%) na ploše větší než 50 % výměry zemědělské půdy katastrálního území*), která se nacházejí uvnitř příznivých (nezařazených) oblastí. Na těchto územích je třeba zachovat zemědělskou výrobu za účelem udržení venkovské krajiny, turistického potenciálu a ochrany životního prostředí.
- Území obcí, které byly zařazeny v LFA v období 2004-2006 a vlivem aktualizace vstupních dat již nesplňují kritéria pro vymezení LFA.

Technika stanovení oblastí se specifickými omezeními

V okresech na severu a západě Čech (bývalé Sudety) a v podhůří na východě Moravy je jen malý podíl zemědělců na ekonomicky aktivním obyvatelstvu a při tom (nebo vedle toho) je zde hustota obyvatel vyšší než 75 obyvatel na km². Zemědělství zde mělo vždy specifický charakter a pro zachování životaschopnosti těchto oblastí má nezastupitelnou úlohu. Do oblastí se specifickými omezeními zde byla zařazena území obcí s výnosností půdy nižší než 34 bodů. Výjimku tvoří okres Nový Jičín, kde byly vytvořeny dvě odlišné oblasti LFA. Specifická omezení v tomto okrese zde přiléhají na východě ke specifickým oblastem okresů Vsetín a Frýdek Místek a území obcí v západní části okresu je ve shodě s ostatními obcemi Jeseníků zařazeno do ostatních LFA. Obdobně byly v zájmu vytvoření přirozených regionů do ostatních LFA zařazeny ty obce okresu Karlovy Vary a Cheb, které navazují na oblast ostatních LFA v Plzeňském kraji.

Do oblastí se specifickými omezeními byla zařazena území obcí i katastrální území nezařazených obcí, vyskytující se uvnitř příznivých oblastí, pokud jejich výnosnost je pod 34 bodů.

Do oblastí se specifickými omezeními byla zařazena i katastrální území nezařazených obcí, vyskytující se uvnitř příznivých, pokud jejich výnosnost je vyšší nebo rovna 34 bodů a nižší než 38 bodů a zároveň sklonitost nad 7⁰ (12,3 %) na ploše větší než 50 % výměry zemědělské půdy katastrálního území.*) Na těchto územích je třeba zachovat zemědělskou výrobu za účelem udržení venkovské krajiny, turistického potenciálu a ochrany životního prostředí.

Do oblastí se specifickými omezeními byla zahrnuta také území obcí, které vlivem aktualizace vstupních dat již nesplňují kritéria pro vymezení LFA. Tato území zůstávají v LFA do roku 2010, z důvodu zachování možnosti splnit závazek provozování zemědělské činnosti po dobu minimálně 5 let od první platby vyrovnávacího příspěvku, žadatelům hospodařícím v LFA oblastech vymezených pro období 2004-2006, kteří by byli v rámci aktualizace vstupních dat vyřazeni.

Poznámka

V případě okresních a krajských měst zařazení částí obce do LFA posoudily na základě jejich charakteru územní orgány MZe spolu s představiteli místních zemědělců. Katastrální území s velkým podílem zastavěné plochy, současné nebo připravované průmyslové zóny nebyly do LFA zahrnuty i v případě hodnoty výnosnosti pod 34 bodů.

Zařazena byla katastrální území nesamostatných obcí, územně vzdálených od centra města s horší dopravní obslužností, kde zemědělství poskytuje obyvatelům pracovní příležitosti. V současné době zde zemědělci hospodaří s podporou příplatků LFA pro oblast horskou nebo ostatní LFA typu 1, 2 a 3.

*) netýká se katastrálních území okresních a krajských měst uvnitř méně příznivých oblastí nebo souvisejících s vymezenými méně příznivými oblastmi, kde zařazení částí obce do LFA posoudily územní orgány MZe spolu s představiteli místních zemědělců na základě jejich charakteru.

PLATBY - LFA

Výsledky z FADN	mimo-LFA	S-LFA	O-LFA	H-LFA
Znevýhodnění – rozdíl HPH bez dotací	55,8	49 %	47 %	64 %
Úspora nákladů faktorů		78 %	78 %	51 %
Výpočet kompenzace	Úroveň kompenzace			100 %
HORSKÁ	Kč/ha	Kč/ha		
Procento nižší ekonomické výnosnosti		64 %		
Základ výpočtu (rozdíl výnosnosti jako HPH diference)		7431		
Úspora nákladu faktorů v důsledku nižší intenzity (podle FADN)		2972	v %	40% (51%)
Základ kompenzace		4458		
Navrhovaná průměrná kompenzace na ha z.p.	(2590)	4458		
Kompenzace na ha OP	0	0		Zornění 42%
Kompenzace na ha TTP	4460	4458		Poměr platby 0% %TTP
OSTATNÍ LFA				
Procento nižší ekonomické výnosnosti		47%		
Základ výpočtu		5526		
Úspora nákladu faktorů v důsledku nižší intenzity		2210	v %	40 % (78%)
Základ kompenzace		3316		
Navrhovaná průměrná kompenzace na ha z.p.	(833)	3316		
Kompenzace na ha OP	0	0		Zornění 75%
Kompenzace na ha TTP	3320	3316		Poměr platby 0% %TTP
SPECIFICKÉ LFA				
Procento nižší ekonomické výnosnosti		49%		
Základ výpočtu		5693		
Úspora nákladu faktorů		2277	v %	40% (78%)
Základ kompenzace		3416		
Navrhovaná průměrná kompenzace na ha z.p.	(1599)	3416		
Kompenzace na ha OP	0	0		Zornění 53%
Kompenzace na ha TTP	3420	3416		Poměr platby 0% %TTP

PLATBY - NATURA 2000 na zeměd. půdě**Kompenzace v oblastech NATURA 2000 a současně v 1. zónách NP a CHKO**

Ztráta příjmů ze snížené produkce	Kč/ha	Kč/ha
Příjmy při obvyklé úrovni hnojení (80 kg N/ha)	6 517	
Příjmy při snížené úrovni hnojení (0 kg N/ha)	3163	
Celkem ztráta příjmů		3 354
Navrhovaná platba (100% ztráty příjmů)		3 355

PLATBY - AGROENVIRONMENTÁLNÍ OPATŘENÍ

Uvedené kalkulace jsou zpracovány jako podklad pro stanovení plateb za účast v jednotlivých agroenvironmentálních opatřeních navržených v rámci nově připravovaného dokumentu „*Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013*“.

Cílem kalkulací je podložit konečnou výši podpůrných plateb pro zemědělské subjekty za jejich účast v jednotlivých agroenvironmentálních opatřeních dostupnými reálnými daty a dlouhodobými průměry.

Způsob kalkulace plateb vychází z konceptu definovaného již nařízením Rady (ES) č.1257/1999 a jeho prováděcích nařízeních. Tento je nově upraven dle nařízení Rady (ES) č.1698/2005. Platba tedy hraší:

- ztrátu příjmů plynoucí se snížené intenzity produkce nebo ze zachování určité extenzity produkce
- dodatečné zvýšené náklady plynoucí z provádění aktivit nad rámec běžné zemědělské praxe
- v případě potřeby tzv. transakční náklady (nově namísto tzv. motivačního příplatku).

Agroenvironmentální platby se vztahují pouze na ty závazky, které jdou nad rámec příslušných povinných norem a požadavků zavedených vnitrostátními právními předpisy.

Agroenvironmentální opatření jsou navržena v souladu s nařízením Rady (ES) č.1698/2005, o podpoře rozvoje venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV - EAFRD).

Příloha obsahuje stručný popis metodiky, podrobné kalkulace k jednotlivým agroenvironmentálním opatřením a dále podklady ke kalkulacím a zdroje literatury.

Metodika a datová základna kalkulací plateb

Metodika výpočtu platby je založena na stanovení ztráty příjmů (income lost) a dodatečných nákladů (additional costs) vyplývajících z agroenvironmentálního závazku.

Výpočet ztráty příjmů vychází ze srovnání příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku (gross margin) pro jednotlivé způsoby hospodaření. Ke ztrátě/snížení příjmu dochází zejména z důvodu snížení intenzity produkce anebo z důvodu zachování již existující příznivé úrovně extenzifikace. Výpočet dodatečných nákladů je založen na určení nákladů navíc nutných ke splnění podmínek daných konkrétním agroenvironmentálním závazkem.

Příspěvek na úhradu se obecně definuje jako rozdíl mezi tržní produkcí a variabilními náklady jednotlivých komodit. Hodnota tržní produkce se vypočítá z naturálního množství vyrobeného výrobku vynásobením průměrnou realizační cenou dosahovanou obecně na trhu nebo získanou z výběrového šetření. Variabilní náklady se mění v závislosti na změnách objemu produkce, u rostlinné výroby jde např. o náklady na osiva, hnojiva, prostředky ochrany rostlin, externí služby, přímé mzdové náklady atd. Výhodou užití příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku je, že přínos konkrétní komodity je srovnáván bez zahrnutí vlivu fixních nákladů, tj. nezávisle na úrovni technického vybavení podniku (odpisy) a velikosti administrativy (režie).

Datová základna pro kalkulace plateb vychází vesměs z publikovaných zdrojů, kde hlavními zdroji informací jsou:

- data o nákladovosti zemědělských výrobků ze sledování FADN¹; publikace „*Nákladovost zemědělských výrobků v ČR*“ vydává každoročně Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky (VÚZE)
- data o obvyklých pěstebních a chovatelských technologiích v ČR; publikace „*Normativy zemědělských výrobních technologií*“ vydává jedenkrát za dva roky Ústav zemědělských a potravinářských informací (ÚZPI)
- normativy pro zemědělství; publikace „*Normativy pro zemědělskou a potravinářskou výrobu*“ vydává jedenkrát za dva roky Ústav zemědělských a potravinářských informací (ÚZPI)

Současně byly použity další vhodné zdroje informací jako např. údaje Českého statistického úřadu (ČSÚ), Situační a výhledové zprávy MZe, konzultace s poradci a experty, vlastní zjišťování, výsledky zadaných studií či souvisejících projektů aj.

U většiny výpočtů příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku byly použity data zejména za časové období 2001 – 2004 dle sledování FADN. V případě dostupnosti údajů i za rok 2005, byly tyto využity (např. průměrné ceny zemědělských výrobců zveřejněné ČSÚ aj.).

Data o nákladech vychází z údajů zveřejněných ve výše uvedených publikacích, příp. jde o data aktuální, zejména byla-li získána formou průzkumu trhu. Údaje týkající se cen materiálových vstupů, nákladů na agrotechnické operace na zemědělské půdě apod. byly aktualizovány a odpovídají situaci roku 2005. Kalkulace plateb pro specifické managementy využívají také podklady týkající se místních podmínek. Data byla zajišťována jednak dle průzkumu dané oblasti, jednak konzultací s místními orgány ochrany přírody či jinými organizacemi působícími v daném regionu.

V následujícím přehledu jsou detailněji popsány základní položky kalkulací s uvedením metodiky jejich výpočtu a zdroje:

1) Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku - produkce na orné půdě

Hodnota příspěvku na úhradu ve výši **8 750 Kč/ha** je stanovena jako vážený průměr příspěvků na úhradu vybraných tří plodin za právnické i fyzické osoby dle sledování FADN a to za období 2001-2004 (*zdroj: VÚZE² - Nákladovost zemědělských výrobků v zemědělských podnicích ČR za roky 2001 až 2004*). Pro výpočet byly vybrány tři hlavní tržní plodiny, a to pšenice ozimá, ječmen jarní a řepka ozimá v poměru odpovídajícím jejich vzájemnému podílu na oseté ploše v rámci ČR (*zdroj: ČSÚ³ osevní plochy*) (viz.tabulka 2).

2) Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku - produkce na travních porostech

Výpočet vychází z příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku produkce skotu. Kategorie skot tvořila 96 % z celkového počtu VDJ býložravců za sledované období

---

¹ FADN = Farm Accountancy Data Network

² Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky v Praze, Mánesova 75, 120 58 Praha 2

³ Český statistický úřad, Sokolovská 142, 186 04 Praha 8

2001 – 2005 (viz. tabulka 4). Ukazatel příspěvku na úhradu je kalkulován z výsledků pro tržní produkci (mléko, maso), tedy pro kategorie dojnice a skot na výkrm, a to za období 2001 - 2004. Hodnota příspěvku na úhradu ve výši **12 560 Kč/VDJ** je stanovena opět jako vážený průměr příspěvků na úhradu daných dvou kategorií pro právnické i fyzické osoby, kdy váhou byl počet krmných dnů ve sledování FADN. (zdroj: *VÚZE - Nákladovost zemědělských výrobků v zemědělských podnicích ČR za roky 2001 až 2004*). Výsledný příspěvek na úhradu pro skot odpovídá průměru příspěvku na úhradu za dojnice a za výkrm skotu v poměru, který odpovídá počtu VDJ dané kategorie v podmínkách ČR (zdroj: *ČSÚ počet hospodářských zvířat*) (viz. tabulka 5.).

3) Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku - louky

Výpočet vychází z příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku produkce sena na loukách. Hodnota příspěvku na úhradu je stanovena jako vážený průměr příspěvků na úhradu při produkci sena za právnické i fyzické osoby dle sledování FADN a to za období 2001-2004 (zdroj: *VÚZE - Nákladovost zemědělských výrobků v zemědělských podnicích ČR za roky 2001 až 2004*). Podkladem pro určení výše výnosu píce/sena při snížené úrovni hnojení byly jednak data projektu NAZV (*QC 0067/2000 Zemědělské hospodaření ve zranitelných oblastech*), dále výsledky vlastního šetření o hektarových výnosech píce v 1. zónách ZCHÚ, kde platí úplný zákaz aplikace hnojiv (viz. tabulka 6).

4) Výpočet plateb pro ekologické zemědělství

Kalkulace částečně vycházejí z výsledků projektu NAZV (*QF 3278 Objektivizace nabídky a poptávky po ekologických produktech a možnosti jejího ovlivňování*), v rámci kterého byl vytvořen soubor ekologicky hospodařících subjektů a zajištěn sběr ekonomických dat dle metodiky FADN pro období 2001 – 2004. Část údajů bylo také možno čerpat přímo z databáze FADN, která zahrnuje několik ekologických zemědělců v šetření, jde ale stále o malý vzorek respondentů.

Dodatečné údaje zejména podklady pro kalkulaci plateb u zeleniny, ovoce a vína bylo třeba zajistit smluvně v rámci zadání studií (*Zdražil, V.: Studie -výpočty plateb pro ekologické zemědělství pro kultury zelenina, ovoce a vinohrady, 12/2002 a nově Škeřík, J.: Studie k výpočtům plateb pro ekologické zemědělství v rámci agro-environmentálních opatření, a to pro kultury zelenina, ovoce a réva vinná, 12/2005*).

5) Výpočet plateb pro integrovanou produkci

Kalkulace z větší části vycházejí z podkladů dodaných jednotlivými svazy (SISPO⁴, Svaz integrované produkce hroznů a vína a Zelinářská unie za integrovanou produkci zeleniny) dle metodiky zpracované na VÚZE. Část údajů bylo také možno čerpat přímo z databáze FADN, která zahrnuje několik málo subjektů provozujících integrovanou produkci vína a ovoce.

6) Výpočet dodatečných nákladů na práci mechanizace

K určení nákladů na běžné agrotechnické operace na zemědělské půdě se vycházelo z příruček *Normativy zemědělských výrobních technologií a Normativy pro zemědělskou a potravinářskou výrobu (2003 a aktualizované vydání 2006)*.

---

⁴ Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce, VŠÚO Holovousy 1, 508 01 Hořice

7) Výpočet dodatečných nákladů na ruční práce

K určení nákladů na ruční práce se vycházelo jednak z vlastního zjišťování – průzkum trhu, z informací poskytnutých zemědělskými poradci, z existujících dohod se zemědělci na specifické činnosti v rámci Programu péče o krajinu (PPK) a dále dle cen uvedených v *Katalogu jednotkových cen a popisů prací* (publikován 2x ročně ÚRS⁵ Praha).

Pracovní náklady jsou odvozeny podle hodnot hodinových nákladů práce v třídění podle odvětví za období 2001-2004, tj. pro zemědělství, myslivost a související činnosti ve výši zhruba 110 Kč/hodinu (*zdroj: ČSÚ hodinové náklady práce dle odvětví*).

Z metodického hlediska bylo nutné nejprve provést výpočet základních údajů pro následné kalkulace. Tyto údaje obsahuje tabulka 1 níže.

Tabulka 1: Základní údaje pro kalkulace

Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – orná půda (pšenice ozimá : ječmen jarní : řepka ozimá)	8 750 Kč/ha
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – pšenice ozimá	8 774 Kč/ha
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – ječmen jarní	9 398 Kč/ha
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – řepka ozimá	7 973 Kč/ha
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – skot (mléčný : masný skot)	12 560 Kč/VDJ
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – mléčný skot	16 155 Kč/VDJ
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – masný skot	4 997 Kč/VDJ
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – louky (80kgN/ha)	6 517 Kč/ha
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – louky (40kgN/ha)	4 289 Kč/ha
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – louky (0kgN/ha)	3 163 Kč/ha
Průměrná intenzita chovu zvířat na TTP	1,5 VDJ/ha
Náklady na dusíkatá hnojiva (kg č.ž.)	20 Kč/ kg N
Náklady na pohonné hmoty (nafta)	27 Kč/l
Náklady na pracovní sílu	110 Kč/hodinu

Odpočet na 1. zónu NP a CHKO je u AEO ve výši 3 355 Kč/ha.

---

⁵ ÚRS = Ústav racionalizace ve stavebnictví Praha

Kalkulace

1 Postupy šetrné k životnímu prostředí

1.1 Ekologické zemědělství

A. Orná půda

Východiska pro výpočet

Platba je postavena na rozdílu příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku ekologické a konvenční produkce na orné půdě. Do kalkulace platby také vstupují další faktory působící v ekologickém zemědělství, jako např. větší podíl využití meziplodin v osevním postupu a intenzivnější využívání organických hnojiv, jejichž aplikace je nákladnější.

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku v případě ekologické produkce na orné půdě	5 406	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku v případě konvenční produkce na orné půdě	8 750	
Ztráta příjmu celkem (rozdíl příspěvků na úhradu)		3 344
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Dodatečné náklady na meziplodiny ⁶	349	
Náklady na zvýšenou aplikaci organických hnojiv ⁷	926	
Dodatečné náklady celkem		1 275
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		4 619
Navrhovaná výše platby (100 %) (<i>amount of support</i>)		4 619
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		4 620
<i>Současná platba v HRDP</i>		3 520
<i>Rozdíl</i>		+1 100

⁶ V ekologickém zemědělství je zastoupení meziplodin na orné půdě dle dotazníkového šetření vyšší o cca 11,25 %. Výsev meziplodiny znamená náklad navíc pro zemědělce, tedy dodateční náklady činní 11,25 % z nákladů na meziplodiny, tj. $0,1125 * 3100$ Kč/ha.

⁷ Dle dotazníkového šetření je užití organických hnojiv v EZ častější (1x za 3 až 4 roky) než u obdobných podniků konvenčního zemědělství (1x za 5 let). Rozdíl (1/3,5 a 1/5) činní cca 8,6 % a znamená vyšší náklady na udržení úrodnosti pro ekologickou produkci na orné půdě ($0,086 * 10800$ Kč/ha). Náklad aplikace organických hnojiv viz. tabulka 13.

B. Travní porosty

Východiska pro výpočet

Platba je postavena na rozdílu příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku ekologické a konvenční produkce skotu. Rozdíl příjmů živočišné produkce je poté využit jako základ pro výpočet platby na travní porosty, která vychází z průměrného zatížení pasených travních porostů skotem v ekologickém zemědělství. Ztráta příjmu v ekologickém zemědělství je způsobena zejména nižší užitkovostí chovaných zvířat související s uplatněním odlišného systému chovu zvířat.

	Kč/VDJ	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku v případě ekologické chovu skotu	8 147	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku v případě konvenčního chovu skotu	12 560	
Rozdíl příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku	4 413	
Ztráta příjmu celkem – přepočet ⁸		2 648
Ztráta příjmu celkem		2 648
Navrhovaná výše platby (100 %) (<i>amount of support</i>)		2 648
Navrhovaná výše platby - zaokrouhlo		2 650
<i>Současná platba v HRDP</i>		1 100
<i>Rozdíl</i>		+1 550

C. Trvalé kultury

Východiska pro výpočet

Platba je postavena na rozdílu příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku ekologické a konvenční produkce sadů a révy vinné. Při výpočtu příspěvku na úhradu byly v případě ekologické produkce zohledněny jednak vyšší náklady na pracovní síly, nižší realizovaný hektarový výnos a dále také úspora plynoucí s nižší spotřebou prostředků ochrany rostlin.

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Rozdíl příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku - sady	38 560	
Rozdíl příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku- vinice	43 006	
Ztráta příjmu celkem⁹		40 783

⁸ Vypočtený rozdíl mezi příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku u ekologické a konvenční produkce skotu je třeba přepočítat na hektar travních porostů pomocí odpovídajícího zatížení, tj. počet VDJ/ha travních porostů. K přepočtu byla zvolena hodnota odpovídající průměru mezi skutečným zatížením v ekologickém zemědělství (0,35 VDJ/ha travních porostů) a střední hodnotou zatížení stanovenou pro tento management (tj. $(0,2+1,5)/2=0,85$ VDJ/ha). Ztráta příjmu je tedy $0,6$ VDJ/ha * 4413 Kč/VDJ.

Navrhovaná výše platby (62 %) (<i>amount of support</i>)	25 285
Navrhovaná výše platby – zaokrouhleno	25 285
<i>Současná platba v HRDP (30%)</i>	12 235
<i>Rozdíl</i>	+13 050

D. Zelenina a speciální byliny na orné půdě

Východiska pro výpočet

Platba je postavena na rozdílu příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku ekologické a konvenční produkce zeleniny na orné půdě, konkrétně u tří hlavních plodin – mrkve, cibule a zelí. Pěstování byliny na orné půdě v rámci ekologického zemědělství je možno vzhledem k minimálnímu rozsahu zanedbat a použít shodnou platbu jako pro pěstování zeleniny.

Při výpočtu příspěvku na úhradu byly v případě ekologické produkce zohledněny jednak vyšší náklady na pracovní síly a osiva, úspora nákladů plynoucí s nižší spotřebou prostředků ochrany rostlin, dále nižší hektarový výnos z důvodu uplatnění specifických agrotechnických opatření a naopak vyšší realizovaná prodejní cena ekologické produkce.

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Rozdíl příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku – mrkev	32 755	
Rozdíl příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku – cibule	13 382	
Rozdíl příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku - zelí	4 337	
Ztráta příjmu celkem¹⁰		30 531
Navrhovaná výše platby (55 %) (<i>amount of support</i>)		16 792
Navrhovaná výše platby – zaokrouhleno		16 790
<i>Současná platba v HRDP (30%)</i>		11 050
<i>Rozdíl</i>		+5 740

1.2 Integrovaná produkce

A. Integrovaná produkce ovoce

Východiska pro výpočet

Platba je postavena na rozdílu příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku integrované a

⁹ Výsledná ztráta příjmu je vypočtena jako aritmetický průměr rozdílů příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku pro sady a vinice.

¹⁰ Výsledná ztráta příjmu je vypočtena jako vážený průměr rozdílů příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku pro tři hlavní plodiny, kde vahou je velikost jejich pěstební plochy v ekologickém zemědělství.

konvenční produkce ovoce. Při výpočtu příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku v případě integrované produkce byly zohledněny jednak vyšší náklady na pracovní síly, nižší realizované výkupní ceny z důvodu nižší jakosti části produkce a dále také úspora plynoucí s nižší spotřebou prostředků ochrany rostlin.

Současně při uplatnění integrované produkce vznikají dodatečné náklady na povinné rozborů půdy a produkce a dále na pravidelnou signalizaci a monitoring škodlivých činitelů.

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku v případě integrované produkce - sady	19 609	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku v případě konvenční produkce - sady	31 495	
Ztráta příjmu celkem (rozdíl příspěvků na úhradu)		11 886
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Náklady na signalizaci a monitoring ¹¹	850	
Náklady na povinné rozborů ¹²	217	
Dodatečné náklady celkem		1 067
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		12 953
Navrhovaná výše platby - (100%) (<i>amount of support</i>)		12 953
Navrhovaná výše platby – zaokrouhleno		12 955
<i>Současná platba v HRDP (100%)</i>		9 857
<i>Rozdíl</i>		+3 098

B. Integrovaná produkce révy vinné

Východiska pro výpočet

Platba je postavena na rozdílu příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku integrované a konvenční produkce révy vinné. Při výpočtu příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku v případě integrované produkce byly zohledněny jednak vyšší náklady na pracovní síly, nižší hektarový výnos z důvodu uplatnění specifických agrotechnických opatření a dále také úspora plynoucí s nižší spotřebou prostředků ochrany rostlin. Pro kalkulaci nebyly identifikovány žádné další dodatečné náklady.

¹¹ Pořízení stanice pro signalizaci při ceně 47100 Kč s životností 6 let a při průměrné výměře podniku 21 ha činní (47100/6/21) 374 Kč/ha. Navíc jsou započítány průměrné roční náklady na monitoring a školení ve výši 10000 Kč na podnik, tj. (10000/21) 476 Kč/ha. Celkem náklady na signalizaci monitoring škodlivých činitelů tedy činní (374+476) 850 Kč/ha.

¹² Rozbor půdy se provádí ze tří míst s platností 6 let a rozbor plodů se provádí 3x každý rok. Při průměrné ceně rozborů 1300 Kč/vzorek a průměrné výměře podniku 21 ha činní náklady 217 Kč/ha. ((náklady na rozbor půdy = 3*1300/6) + (náklady na rozbor plodů = 3*1300))/21 ha.

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku v případě integrované produkce – vinice	15 742	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku v případě konvenční produkce - vinice	30 852	
Ztráta příjmu celkem (rozdíl příspěvků na úhradu)		15 110
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)		15 110
Navrhovaná výše platby – zaokrouhleno		15 110
<i>Současná platba v HRDP (100%)</i>		11 642
<i>Rozdíl</i>		+3 468

C. Integrovaná produkce zeleniny

Východiska pro výpočet

Platba je postavena na rozdílu příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku integrované a konvenční produkce zeleniny, konkrétně čtyř hlavních zástupců – mrkve, cibule, květáku a ledového salátu. Při výpočtu příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku v případě integrované produkce byly zohledněny jednak vyšší náklady na pracovní síly a osiva, nižší hektarový výnos z důvodu uplatnění specifických agrotechnických opatření a dále také úspora plynoucí z nižší spotřeby prostředků ochrany rostlin.

Současně při uplatnění integrované produkce vznikají dodatečné náklady na povinné rozbory plodů a na monitoring škodlivých činitelů.

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Rozdíl příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku – mrkev	17 404	
Rozdíl příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku – cibule	10 040	
Rozdíl příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku – květák	21 758	
Rozdíl příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku – ledový salát	40 781	
Ztráta příjmu celkem ¹³		15 788
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Náklady na monitoring (lapače)	250	
Náklady na povinné rozbory plodů	350	
Dodatečné náklady celkem		600
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		16 388
Navrhovaná výše platby - (80%) (<i>amount of support</i>)		13 110

¹³ Výsledná ztráta příjmu je vypočtena jako vážený průměr rozdílů příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku pro čtyři hlavní plodiny, kde vahou je velikost jejich pěstební plochy v integrované produkci.

Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno	13 110
<i>Současná platba v HRDP</i>	<i>Není</i>
<i>Rozdíl</i>	<i>X</i>

2 Ošetřování travních porostů

2.1 Louky

Východiska pro výpočet

Na těchto plochách je uvažována zejména produkce sena/senáže jako krmiva pro hospodářská zvířata (nikoli pastva). Požadavek na extenzivní využití luk tak může znamenat ztrátu produkce travní hmoty. Platba je postavena na rozdílu příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při obvyklé úrovni hnojení a při požadovaných snížených úrovních hnojení (40 resp. 0 kg N/ha). Navíc dochází ke ztrátě příjmů z důvodu zhoršené kvality produkce sena způsobené omezením termínu seče resp. odložením termínu seče.

U opatření s úrovní hnojení do 40 kg N/ha současně vznikají dodatečné náklady na pořízení a aplikaci hnoje nebo kompostu. Dále jsou započítány dodatečné náklady na seč porostu v souvislosti s podmínkou provádění seče od středu ke krajům, kde se předpokládá navýšení nákladů na pojezdy strojů.

B1 Louky – základní management

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při obvyklé úrovni hnojení (80 kg N/ha)	6 517	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (40 kg N/ha)	4 289	
Ztráta příjmu celkem (rozdíl příspěvků na úhradu)		2 228
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)		2 228
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		2 230
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>1 920</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>+310</i>

B2.1 Hnojené mezofilní a vlhkomilné louky

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při obvyklé úrovni hnojení (80 kg N/ha)	6 517	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (40 kg N/ha)	4 289	
Ztráta příjmu celkem (rozdíl příspěvků na úhradu)		2 228
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Dodatečné náklady na aplikaci hnoje nebo kompostu		655

Dodatečné náklady v důsledku ztížené seče ¹⁴	98
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem	2 981
Navrhovaná výše platby - (100 %) (amount of support)	2 981
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno	2 980
<i>Současná platba v HRDP</i>	<i>Není</i>
<i>Rozdíl</i>	<i>X</i>

B2.2 Nehnojené mezofilní a vlhkomilné louky

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při obvyklé úrovni hnojení (80 kg N/ha)	6 517	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (0 kg N/ha)	3 163	
Ztráta příjmu celkem (rozdíl příspěvků na úhradu)		3 354
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Dodatečné náklady v důsledku ztížené seče ¹⁵		98
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		3 452
Navrhovaná výše platby - (100 %) (amount of support)		3 452
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		3 450
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>Není</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>X</i>

B3.1 Hnojené horské a suchomilné louky

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při obvyklé úrovni hnojení (80 kg N/ha)	6 517	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (40 kg N/ha)	4 289	
Ztráta příjmu (rozdíl příspěvků na úhradu)		2 228
Ztráta produkce vyvolaná omezením termínu seče ¹⁶	643	
Ztráta příjmu celkem		2 871

¹⁴ Počítá se s navýšením nákladů na seč o cca 10 % v důsledku podmínky provedení seče od středu ke krajům. Při předpokladu dvou sečí na těchto loukách činí celkové navýšení nákladů (2*490*0,1).

¹⁵ Počítá se s navýšením nákladů na seč o cca 10 % v důsledku podmínky provedení seče od středu ke krajům. Při předpokladu dvou sečí na těchto loukách činí celkové navýšení nákladů (2*490*0,1).

¹⁶ Stanovením termínu seče dojde k znehodnocení píče. Tato ztráta představuje zhruba 15 % hodnoty celkové roční produkce píče, tj. 15 % hodnoty příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (0,15*4289 Kč/ha).

Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)	
Dodatečné náklady na aplikaci hnoje nebo kompostu	655
Dodatečné náklady v důsledku ztížené seče ¹⁷	49
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem	3 575
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)	3 575
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno	3 575
<i>Současná platba v HRDP</i>	<i>Není</i>
<i>Rozdíl</i>	<i>X</i>

B3.2 Nehnojené horské a suchomilné louky

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při obvyklé úrovni hnojení (80 kg N/ha)	6 517	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (0 kg N/ha)	3 163	
Ztráta příjmu (rozdíl příspěvků na úhradu)		3 354
Ztráta produkce vyvolaná omezením termínu seče ¹⁸	474	
Ztráta příjmu celkem		3 828
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Dodatečné náklady v důsledku ztížené seče ¹⁹		49
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		3 877
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)		3 877
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		3 880
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>Není</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>X</i>

B4 Ponechání neposečených pásů (nadstavbový titul)

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (40 kg N/ha)	4 289	

¹⁷ Počítá se s navýšením nákladů na seč o cca 10 % v důsledku podmínky provedení seče od středu ke krajům. Při předpokladu jedné seče na těchto loukách činní celkové navýšení nákladů (490*0,1).

¹⁸ Stanovením termínu seče dojde k znehodnocení píče. Tato ztráta představuje zhruba 15 % hodnoty celkové roční produkce píče, tj. 15 % hodnoty příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (0,15*3163 Kč/ha).

¹⁹ Počítá se s navýšením nákladů na seč o cca 10 % v důsledku podmínky provedení seče od středu ke krajům. Při předpokladu jedné seče na těchto loukách činní celkové navýšení nákladů (490*0,1).

Ztráta produkce z neposečeného pásu (10 % plochy) ²⁰	429	
Ztráta produkce na ploše pásu (10 % plochy) z důvodu seče v následujícím roce	107	
Ztráta příjmu celkem		536
Dodatečné náklady (additional costs)		
Dodatečné náklady na odstranění neposečeného pásu (10 % plochy)	116	
Dodatečné náklady na práci mechanizace ²¹	29	
Dodatečné náklady celkem		145
Ztráta příjmu celkem		681
Navrhovaná výše platby - (100 %) (amount of support)		681
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		680
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>Není</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>X</i>

B5 Trvale podmáčené a rašelinné louky

Východiska pro výpočet

Trvale podmáčené a rašelinné louky v současném období poskytují produkci nevhodnou pro zkrmení, a to i vzhledem k požadavkům daného podopatření (např. zákaz odvodňování, vyloučení hnojení a pozdní seč). Protože je tedy zemědělci nevyužívají pro produkci krmiv, pak veškeré náklady spojené s jejich údržbou jsou považovány za dodatečné náklady (ruční seč a odklizení hmoty lehkou mechanizací).

	Kč/ha	Kč/ha
Dodatečné náklady (additional costs)		
Dodatečné náklady na ruční sečení ²²	5 707	
Dodatečné náklady na shrabání a úklid hmoty ²³	8 100	
Dodatečné náklady celkem		13 807
Navrhovaná výše platby - (100%) (amount of support)		13 810
Navrhovaná výše platby – dle limitu 450 EUR/ha (90%)		12 430
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>12 100</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>+330</i>

²⁰ Na ploše pásu dojde k úplné ztrátě produkce, tj. při úrovni hnojení 40 kg N/ha = 4289 Kč/ha. Plocha pásu činní 10 % ploch, tedy se jedná o $4289 \cdot 0,1 = 429$ Kč na 1 ha louky.

²¹ Navýšení nákladů na mechanizační práce v důsledku rozdílnosti prací spojených se sečí hlavní plochy a plochy ponechaného pásu činní 25 % z variabilních nákladů na odstranění neposečeného pásu, tj. $(0,25 \cdot 116) = 29$.

²² Náklad na ruční sečení představuje mzdové náklady a náklady na PHM při sečení křovinořezem. Zjištěné údaje vycházejí z podkladů programů PPK a vlastního šetření.

²³ Náklady zahrnují mzdové náklady na shrabání a vytáhání pokosené hmoty (cca 60 hod./ha) a odvoz lehkou mechanizací. Zjištěné údaje vycházejí z podkladů programů PPK a vlastního šetření.

B6 Ptačí lokality na TP - hnízdiště bahňáků

Východiska pro výpočet

Platba je postavena na rozdílu příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při obvyklé úrovni hnojení a při požadované snížené úrovni hnojení (0 kg N/ha). Navíc dochází ke ztrátě příjmů z důvodu zhoršené kvality produkce sena způsobené odložením termínu seče. Současně vznikají dodatečné náklady na seč porostu v souvislosti s podmínkou provádění seče od středu ke krajům, kde se předpokládá navýšení nákladů na pojezdy strojů.

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při obvyklé úrovni hnojení (80 kg N/ha)	6 517	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (0 kg N/ha)	3 163	
Ztráta příjmu celkem (rozdíl příspěvků na úhradu)		3 354
Ztráta produkce vyvolaná posunem seče ²⁴		2 056
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Náklady na podzimní sečení ²⁵	490	
Dodatečné náklady v důsledku ztížené seče ²⁶	49	
Dodatečné náklady celkem		439
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		5 949
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)		5 949
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		5 950
<i>Současná platba v HRDP</i>		5 550
<i>Rozdíl</i>		+400

B7 Ptačí lokality na TP - hnízdiště Chřástala polního

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při obvyklé úrovni hnojení (80 kg N/ha)	6 517	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (0 kg N/ha)	3 163	
Ztráta příjmu celkem (rozdíl příspěvků na úhradu)		3 354

²⁴ Posunem první seče po 15.7. dojde k znehodnocení píče. Tato ztráta představuje zhruba 65 % hodnoty celkové roční produkce píče, tj. 65 % hodnoty příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (0,65*3163 Kč/ha).

²⁵ Náklad navíc vychází z celkových nákladů na sečení ve výši 490 Kč/ha (viz. tabulka 13).

²⁶ Počítá se s navýšením nákladů na seč o cca 10 % v důsledku podmínky provedení seče od středu ke krajům. Při předpokladu jedné seče na těchto loukách činí celkové navýšení nákladů 490*0,1.

Ztráta produkce vyvolaná posunem seče ²⁷	2 056
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)	
Dodatečné náklady v důsledku ztížené seče ²⁸	98
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem	5 508
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)	5 508
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno	5 510
<i>Současná platba v HRDP</i>	5 180
<i>Rozdíl</i>	+330

2.2 Pastviny

Východiska pro výpočet

Jde o plochy určené pouze pro pastvu zvířat. Omezení zatížení pastvin znamená ztrátu produkce (cca 0,25 VDJ/ha, resp. 0,45 VDJ/ha) ve výši příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku na VDJ. Požadavky na likvidaci vytrvalých plevelů a kosení nedopasků jsou nad rámec běžné praxe a znamenají tedy dodatečné náklady.

B8 Pastviny

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku u produkce skotu	12 560	
Ztráta příjmů ze snížené produkce ²⁹	3 140	
Úspora nákladů na hnojiva ³⁰	400	
Ztráta příjmu celkem		2 740
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Dodatečné náklady na likvidaci plevelů bodovou aplikací herbicidů ³¹	240	
Dodatečné náklady na odstranění nedopasků po skončení pastvy ³²	343	

²⁷ Posunem první seče po 15.7. dojde k znehodnocení píce. Tato ztráta představuje zhruba 65 % hodnoty celkové roční produkce píce, tj. 65 % hodnoty příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku na loukách při snížené úrovni hnojení (0,65*3163 Kč/ha).

²⁸ Počítá se s navýšením nákladů na seč o cca 10 % v důsledku podmínky provedení seče od středu ke krajům. Při předpokladu dvou sečí na těchto loukách činí celkové navýšení nákladů (2*490*0,1).

²⁹ Předpokládá se snížení intenzity produkce o 0,25 VDJ/ha (na max. 1,25 VDJ/ha), které je ohodnoceno příspěvkem na úhradu: 0,25 VDJ/ha * 12560 Kč/VDJ, tj. 3140 Kč/ha.

³⁰ Očekává se úspora nákladů na průmyslová hnojiva ve výši 20 kg N/ha oproti současnému průměru spotřeby průmyslových hnojiv na travních porostech, který je cca 60 kg N/ha, tj. 20 kg N/ha*20 Kč/kg N.

³¹ Předpokládá se výskyt cca 30 případů/ha. Náklad na bodovou likvidaci herbicidy činí 8 Kč/případ, celkem 240 Kč/ha (30 případů * 8 Kč/případ).

³² Odpovídá variabilním nákladům na seč travního porostu (viz.tabulka 13).

Dodatečné náklady celkem	583
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem	3 323
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)	3 323
Navrhovaná výše platby – zaokrouhleno	3 325
<i>Současná platba v HRDP</i>	2 890
<i>Rozdíl</i>	+435

B9 Druhově bohaté pastviny

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku u produkce skotu	12 560	
Ztráta příjmů ze snížené produkce ³³	5 652	
Úspora nákladů na hnojiva ³⁴	1 200	
Ztráta příjmu celkem		4 452
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Dodatečné náklady na likvidaci plevelů bodovou aplikací herbicidů ³⁵	240	
Dodatečné náklady na odstranění nedopasků po skončení pastvy ³⁶	343	
Dodatečné náklady celkem		583
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		5 035
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)		5 035
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		5 035
<i>Současná platba v HRDP</i>		4 330
<i>Rozdíl</i>		+705

B10 Suché stepní trávníky a vřesoviště

Východiska pro výpočet

Jde o plochy dříve tradičně spásané ovce a kozami. Omezení zatížení pastvin znamená ztrátu produkce (0,25 VDJ/ha) ve výši příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku na VDJ.

Požadavky na likvidaci vytrvalých plevelů a kosení nedopasků jsou nad rámec běžné praxe a

³³ Předpokládá se snížení intenzity produkce o 0,45 VDJ/ha (na max. 1,05 VDJ/ha), které je ohodnoceno příspěvkem na úhradu: 0,45 VDJ/ha * 12560 Kč/VDJ, tj. 5652 Kč/ha.

³⁴ Vzhledem k zákazu aplikace hnojiv se očekává úspora nákladů na průmyslová hnojiva minimálně ve výši současného průměru hnojení na pastvinách, které činí cca 60 kg N/ha, tj. 60 kg N/ha * 20 Kč/kg N.

³⁵ Předpokládá se výskyt cca 30 případů/ha. Náklad na bodovou likvidaci herbicidy činí 8 Kč/případ, celkem 240 Kč/ha (30 případů * 8 Kč/případ).

³⁶ Odpovídá variabilním nákladům na seč travního porostu (viz. tabulka 13).

znamenají tedy dodatečné náklady.

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku u produkce skotu	12 560	
Ztráta příjmů ze snížené produkce ³⁷	3 140	
Úspora nákladů na hnojiva ³⁸	1 200	
Ztráta příjmu celkem		1 940
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Dodatečné náklady na pořízení ohradníku ³⁹	2 510	
Dodatečné náklady mzdové ⁴⁰	2 640	
Dodatečné náklady na odstranění nedopasků po skončení pastvy ⁴¹	2 072	
Dodatečné náklady celkem		7 222
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		9 162
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)		9 162
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		9 160
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>Není</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>X</i>

3 Péče o krajinu

C1 Zatravňování orné půdy

Východiska pro výpočet

Zatravnění orné půdy znamená pro zemědělce vedle dodatečně vydaných variabilních nákladů na vysetí travního porostu také ztrátu příjmu z produkce na orné půdě ve výši příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku. Současně se předpokládá, že zatravněný pozemek bude hospodářsky využíván pro produkci travní hmoty. Z tohoto důvodu je ztráta příjmů z orné

³⁷ Předpokládá se snížení intenzity produkce o 0,25 VDJ/ha (na max. 1,25 VDJ/ha), které je ohodnoceno příspěvkem na úhradu: 0,25 VDJ/ha * 12560 Kč/VDJ, tj. 3140 Kč/ha.

³⁸ Vzhledem k zákazu aplikace hnojiv se očekává úspora nákladů na průmyslová hnojiva minimálně ve výši současného průměru hnojení na pastvinách, které činí cca 60 kg N/ha, tj. 60 kg N/ha * 20 Kč/kg N.

³⁹ Výpočet vychází z průměrné pořizovací ceny 1 km elektrického ohradníku (40175Kč), která je přepočtena na využitelnou plochu pastvin (4 ha) a životnost ohradníku (4 roky), tj. 40175/4/4 = 2510 Kč/ha a rok.

⁴⁰ Dodatečné mzdové náklady zahrnují zejména manipulaci s ohradníky a kontrolu pasených zvířat. V průměru jde o 24 hod./ha a rok, tj. 2640 Kč/ha (24 hod./ha*110 Kč/hod).

⁴¹ Náklady na kosení nedopasků byly převzaty z nákladů na kosení podmáčených a rašelinných luk vzhledem k tomu, že tyto stepní lokality se vyskytují převážně v těžko přístupných lokalitách. Dle expertního odhadu plocha nedopasků činí 15 % pasené plochy, tedy 15 % z ha *13810 Kč/ha = 2072 Kč/ha.

půdy snížena o určitý příjem z produkce sena (plnohodnotná produkce sena se předpokládá až druhým rokem). Jednorázové dodatečné náklady na výsev travního porostu jsou přepočteny na rok trvání podtitulu.

V případě zakládání travního porostu podél vodního toku se očekávají dodatečné náklady na mechanizaci v důsledku rozdílnosti prací spojených s hlavní plodinou na daném pozemku a zatravněnou plochou.

C1. 1 Zatravnění orné půdy

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – orná půda	8 750	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – travní porost	3 163	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – travní porost - přepočet ⁴²	2 531	
Ztráta příjmu celkem ⁴³		6 219
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Dodatečné náklady na zatravnění ⁴⁴	2 750	
Dodatečné náklady na travní osivo	4 570	
Dodatečné náklady zatravnění – přepočet ⁴⁵		1 464
Dodatečné náklady na dosev ⁴⁶	366	
Dodatečné náklady celkem		1 830
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		8 049
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)		8 049
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		8 050
<i>Současná platba v HRDP</i>		7 265
<i>Rozdíl</i>		+785

C1. 2 Zatravnění orné půdy podél vodního toku

Kč/ha   Kč/ha

⁴² Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku pro travní porost odpovídá podmínce zákazu aplikace dusíkatých hnojiv na zatravněné plochy a dosahuje výše 3163 Kč/ha. Předpokládá se plnohodnotné využití travní hmoty až od druhé roku trvání titulu, tj. příjem se předpokládá po čtyři roky. Výpočet je proveden na rok trvání titulu: $(3163 \cdot 4) / 5$.

⁴³ Ztráta příjmu z produkce na orné půdě je snížena o příjem z travního porostu, tj. $8750 - 2531$.

⁴⁴ Údaj odpovídá výši variabilních nákladů na založení travního porostu viz. tabulka 13.

⁴⁵ Dodatečné náklady na zatravnění byly vyděleny počtem let trvání podtitulu, tj. pěti.

⁴⁶ Potřeba dosevu činní dle expertního posouzení v průměru 25 % zatravněné plochy během pětiletého závazku, tj. při přepočtu na rok závazku $(0,25 \cdot 7320) / 5 = 366$.

Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem – výpočet platby obdobný jak u podtitulu C1.1		8 049
Dodatečné náklady na práci mechanizace ⁴⁷	724	
Navrhovaná výše platby - (100 %) (amount of support)		8 773
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		8 770
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>Není</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>X</i>

C1. 3 Zatravnění orné půdy regionální travní směsí

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu (income foregone = income lost)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – orná půda	8 750	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – travní porost	3 163	
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – travní porost - přepočet ⁴⁸	2 531	
Ztráta příjmu celkem ⁴⁹		6 219
Dodatečné náklady (additional costs)		
Dodatečné náklady na zatravnění ⁵⁰	2 750	
Dodatečné náklady na travní osivo - regionální	14 000	
Dodatečné náklady zatravnění – přepočet ⁵¹		3 350
Dodatečné náklady na dosev ⁵²	838	
Dodatečné náklady celkem		4 189
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		10 407
Navrhovaná výše platby - (100 %) (amount of support)		10 407
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		10 410
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>9 210</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>+1 200</i>

⁴⁷ Navýšení nákladů na mechanizační práce v důsledku rozdílnosti prací spojených s hlavní plodinou na orné půdě a zatravněnou plochou podél vodního toku činí 25 % z variabilních nákladů pro extenzivní variantu pěstební technologie na loukách, tj. $(0,25 \cdot 2895) = 724$.

⁴⁸ Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku pro travní porost odpovídá podmínce zákazu aplikace dusíkatých hnojiv na zatravněné plochy a dosahuje výše 3163 Kč/ha. Předpokládá se plnohodnotné využití travní hmoty až od druhé roku trvání titulu, tj. příjem se předpokládá po čtyři roky. Výpočet je proveden na rok trvání titulu: $(3163 \cdot 4) / 5$.

⁴⁹ Ztráta příjmu z produkce na orné půdě je snížena o příjem z travního porostu, tj. $8750 - 2531$.

⁵⁰ Údaj odpovídá výši variabilních nákladů na založení travního porostu viz. tabulka 13.

⁵¹ Dodatečné náklady na zatravnění byly vyděleny počtem let trvání podtitulu, tj. pěti.

⁵² Potřeba dosevu činí dle expertního posouzení v průměru 25 % zatravněné plochy během pětiletého závazku, tj. při přepočtu na rok závazku $(0,25 \cdot 16750) / 5 = 838$.

C1. 4 Zatravnění orné půdy regionální travní směsí podél vodního toku

	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem – výpočet platby obdobný jak u managementu C1.3		10 407
Dodatečné náklady na práci mechanizace ⁵³	724	
Navrhovaná výše platby - (100 %) (amount of support)		11 131
Navrhovaná výše platby - zaokrouhlo		11 130
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>Není</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>X</i>

C2 Pěstování meziplodin

Východiska pro výpočet

Výsev meziplodiny znamená náklad navíc pro zemědělce. Platba tedy obsahuje nákladové položky týkající se pořízení vhodného osiva, výsevu a také zničení porostu na jaře tak, aby mohl být pozemek oset jarní plodinou.

	Kč/ha	Kč/ha
Dodatečné náklady (additional costs)		
Dodatečné náklady na osivo ⁵⁴	966	
Dodatečné náklady na výsev ⁵⁵	1 575	
Dodatečné náklady na odstranění meziplodiny	560	
Dodatečné náklady celkem		3 101
Navrhovaná výše platby - (100 %) (amount of support)		3 101
Navrhovaná výše platby - zaokrouhlo		3 100
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>4 580</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>-1 480</i>

C3 Biopásy

⁵³ Navýšení nákladů na mechanizační práce v důsledku rozdílnosti prací spojených s hlavní plodinou na orné půdě a zatravněnou plochou podél vodního toku činí 25 % z variabilních nákladů pro extenzivní variantu pěstební technologie na loukách, tj. $(0,25 \cdot 2895) = 724$.

⁵⁴ Zahrnuje náklady na materiál (osivo), ceny osiva viz. tabulka 10. Velikost výsevu odpovídá obecným doporučením a náklad na výsev byl počítán jako průměr zjištěných cen doporučených meziplodin.

⁵⁵ Výsev meziplodiny je považován za náklad navíc, tj. jsou hrazeny následující operace spojené s výsevem: podmítka, bezorebné setí a válení $(465 + 870 + 240)$, viz. tabulka 13.

Východiska pro výpočet

Výsev pásu s krmnými plodinami pro zvěř na orné půdě znamená ztrátu příjmu z produkce z této plochy ve výši příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku. Současně se nepředpokládá využití hmoty z těchto pásů pro zkrmení hospodářskými zvířaty. Vedle ztráty produkce se očekávají dodatečné náklady na výsev pásu krmných plodin (osivo) a na mechanizaci spojenou s jejich výsevem a sklizní v důsledku rozdílnosti prací spojených s hlavní plodinou na daném pozemku.

	Kč/ha pásu	Kč/ha pásu
Ztráta příjmu (<i>income foregone = income lost</i>)		
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku – orná půda	8 750	
Ztráta příjmu celkem		8 750
Dodatečné náklady (<i>additional costs</i>)		
Dodatečné náklady na osivo ⁵⁶	1 467	
Dodatečné náklady na výsev ⁵⁷	1 710	
Dodatečné náklady celkem		3 102
Ztráta příjmu a dodatečné náklady celkem		11 927
Navrhovaná výše platby - (100 %) (<i>amount of support</i>)		11 927
Navrhovaná výše platby - zaokrouhleno		11 930
<i>Současná platba v HRDP</i>		<i>10 630</i>
<i>Rozdíl</i>		<i>+1 220</i>

⁵⁶ Velikost a náklady na výsevky jednotlivých plodin viz. tabulka 11, celková hodnota výsevku je součtem nákladů na jednotlivé výsevky (Kč/ha).

⁵⁷ Rozdílné obdělávání biopásu znamená vyšší nákladovost mechanizačních prací. Na pozemku o velikost 20 ha při osetí celého okraje (maximální možnost) krmnými plodinami bude jeho plocha činit 1,1 ha (1800 m obvod pozemku * 6 m šířka pásu). U jednotlivých operací (min.: 2x orba, ošetření oranice, výsev) může činit velikost navýšení až 50 %. Velikosti navýšení viz. tabulka 12 a náklady na jednotlivé operace viz. tabulka 13. Celkem tedy navýšení činí 1710 Kč/ha ((2*1160 + 235 + 865)*0,5).

Datová základna

Tabulka 2: Kalkulace příspěvku na úhradu na ornou půdu (průměr let 2001 - 2004)

Ukazatel	MJ	Pšenice ozimá	Ječmen jarní	Řepka ozimá
Osiva nakupovaná	Kč/ha	1 214	1 379	724
Osiva vlastní	Kč/ha	215	155	25
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 331	1 402	3 257
Hnojiva vlastní	Kč/ha	196	181	311
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 108	1 483	3 683
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	156	114	150
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	1 598	1 432	2 168
Variabilní náklady celkem	Kč/ha	7 818	6 146	10 319
Realizační cena	Kč/t	3 144	3 579	6 222
Výnos hlavní plodiny	t/ha	5,28	4,35	2,93
Tržby celkem	Kč/ha	16 593	15 544	18 292
Příspěvek na úhradu	Kč/ha	8 774	9 398	7 973
Podíl na příspěvku na úhradu	%	55,83 %	23,52 %	20,66 %

Zdroj: FADN 2001-2004

Tabulka 3: Koeficienty přepočtu VDJ

Kategorie hospodářských zvířat	Koeficient VDJ
skot 0-6 měsíců	0,3
skot 6-24 měsíců	0,6
skot nad 24 měsíců	1
ovce a kozy*	0,15
koně do 3 let	0,75
koně nad 3 roky	1,3

* nutné zjednodušení vzhledem k nedostupnosti dílčích kategorií zvířat

Zdroj: Nařízení vlády č. 242/2004Sb., příloha č.2

Tabulka 4: Výpočet celkových stavů vybraných hospodářských zvířat (v tis. VDJ) za období 2001-2005

Kategorie	2001	2002	2003	2004	2005	průměr (2001-2005)
skot 0-6 měsíců	76	71	67	65	64	69
skot 6-24 měsíců	363	353	335	325	309	337

skot nad 24 měsíců	725	695	692	670	668	690
celkem skot	1 164	1 119	1 094	1 060	1 041	1 096
ovce a berani	13	14	15	17	21	16
kozy a kozli	2	2	2	2	2	2
koně do 3 let	4	4	4	4	4	4
koně nad 3 roky	20	20	20	20	20	20
celkem přežvýkavci	1 204	1 160	1 135	1 103	1 088	1 138

Zdroj: ČSÚ roky 2001-2005; koeficienty přepočtu VDJ viz. tabulka 3.

Tabulka 5: Kalkulace příspěvku na úhradu na VDJ

Ukazatel	MJ	Skot výkrm	Dojnice
Krmiva a steliva nakupovaná	Kč/ks/rok	1 194	6 990
Krmiva a steliva vlastní	Kč/ks/rok	5 814	10 336
Léčiva a desinfekční prostředky	Kč/ks/rok	11	551
Ostatní přímý materiál	Kč/ks/rok	514	1 149
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ks/rok	610	4 631
Odpisy zvířat	Kč/ks/rok	0	4 804
Variabilní náklady celkem	Kč/ks/rok	8 142	28 461
Realizační cena	Kč/l (Kč/kg)	35,63	7,91
Užitkovost	Kč/ks/rok	313	5 637
Tržby celkem	Kč/ks/rok	11 140	44 616
Příspěvek na úhradu	Kč/ks/rok	2 998	16 155
Příspěvek na úhradu	Kč/VDJ	4 997	16 155
Podíl na příspěvku na úhradu na VDJ celkem	%	32,18%	67,82%

Zdroj: FADN 2001-2004

Tabulka 6: Kalkulace příspěvku na úhradu – louky /seno

Ukazatel	MJ	Louky (40 kg N/ha)	Louky (80 kg N/ha)	Louky (0 kg N/ha)
Hnojiva celkem	Kč/ha	450	900	0
Osiva celkem	Kč/ha	97	97	97
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	26	26	26
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	101	101	101
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	393	393	393
Variabilní náklady celkem	Kč/ha	1 067	1 517	618
Výnos travní hmoty	t/ha	13,6	20,4	9,6

Výnos sena (1:4)	t sena/ha	3,4	5,1	2,40
Prodejní cena (míra zisku 15%)	Kč/t sena	1 575	1 575	1 575
Tržby celkem	Kč/ha	5 356	8 034	3 781
Příspěvek na úhradu	Kč/ha	4 289	6 517	3 163

Zdroj: FADN 2001 – 2004 a studie

Tabulka 7: Produkční účinnost lučních porostů ve vztahu k hnojení N v podmínkách ČR

Popis intenzity hnojení*	Dosažitelný výnos (t sena/ha)	Kolísání výnosu (%)
Nehnojený porost	2,0 – 4,0	22 – 56
Hnojeno 40 kg N (+PK)	2,9 – 4,8	18 – 53
Hnojeno 100 kg N (+PK)	4,0 – 6,6	20 - 40
Hnojeno 200 kg N (+PK)	5,1 – 8,0	20 - 40

* Nejvyšší produkční účinnost je dosažena při užití dávky okolo 120 – 140 kg N (+PK)/ha.

Zdroj: Mrkvička J.: Studie vlivu dotace živin na výnosy lučního porostu,

Tabulka 8: Ceny pohonných hmot v období 2001-2005 (Kč/litr)

Rok	Benzin Speciál 91	Benzin Natural 91	Benzin Natural 95	Benzin Natural 98	Nafta motorová	Bionafta
2001	26,84	27,00	27,23	30,75	23,96	20,55
2002	24,12	24,20	24,36	27,20	21,62	17,58
2003	24,14	24,64	24,59	28,59	21,70	17,91
2004	26,19	26,78	26,72	31,95	24,98	22,71
2005	27,99	28,91	28,59	32,23	27,93	27,45

Zdroj: Průměrné ceny pohonných hmot od hlavních prodejců v ČR -MF ČR

Tabulka 9: Ceny materiálových vstupů - průmyslových dusíkatých hnojiv 2005

Druh materiálu	MJ	Rozmezí ceny		Průměrná cena
		od	do	
síran amonný	Kč/ kg č.ž.	14,3	16,7	15,5
LAV	Kč/ kg č.ž.	18,2	25,5	21,8
LV	Kč/ kg č.ž.	23,3	32,7	28,0
močovina	Kč/ kg č.ž.	13,0	16,3	14,7
dusičnan amonný	Kč/ kg č.ž.	16,9	19,2	18,0

Zdroj: Normativy pro zemědělskou a potravinářskou výrobu 2006

Tabulka 10: Ceny osiv doporučených meziplodin

Plodina	Obvyklý výsev (kg/ha)	Rozmezí ceny (Kč/kg)	Vybraná průměrná cena (Kč/kg)
srha laločnatá	12	33-52	42,5
kostřava červená	12	50-73	61,5
žito trsnaté (lesní)	100	x	19,5
jílek mnohokvětý	40	30-38	34
jílek jednoletý	40	28-38	33
jílek vytrvalý	20	45-52	48,5
hořčice bílá	20	24-25	24,5
svazenka vratičolistá	10	60-80	70
pohanka obecná	60	x	18
slunečnice roční	40	x	x
ředkev olejná	20	40	40
řepka jarní	10	80-90	85
světlice barviřská (saflor)	30	x	20
sléz krmný	15	x	70
lesknice kanárská	20	x	28
peluška (hrách setý rolní)	120	9,2-9,9	9,55
lupina bílá, lupina žlutá	50	x	21

Zdroj: Normativy pro zemědělskou a potravinářskou výrobu 2006, vlastní průzkum trhu

Tabulka 11: Velikost a náklady na výsev směsi krmných plodin pro volně žijící zvěř

Plodina	Výsev (kg/ha)	Výsev ve směsi (kg/ha)	Cena osiva (Kč/kg)	Náklad na výsev ve směsi (Kč/ha)
Jarní obilovina	160 - 250	65	8,5	552,5
Pohanka	40 - 80	30	18	540
Proso	20 - 25	15	12	180
Kapusta	2 - 4	0,4	380	152
Lupina bílá	250 -300	2	21	42

Zdroj: Normativy pro zemědělskou a potravinářskou výrobu 2006, vlastní průzkum trhu

Tabulka 12: Přirážky při výměře pozemku do 10 ha

Kategorie velikosti pozemku	Přirážka (%)
Do 0,25 ha	100
Od 0,26 do 0,50 ha	75
Od 0,51 do 1 ha	50
Od 1,01 do 10 ha	25

Tabulka 13: Agrotechnické operace na zemědělské půdě

Operace	Spotřeba práce (h/ha)	Spotřeba nafty (l/ha)	Variabilní náklady (Kč/ha)	Celkem variabilní náklady a náklady na stroje (Kč/ha)
Hnojení organickými hnojivy	2,0	28	9 320*	10 800
Zatrávnění orné půdy	3,3	66	7320**	9 120
Seč travního porostu	0,63	5,5	343	490
Mulčování	0,56	8,5	460	670
Podmítka	0,43	5,7	288	465
Orba střední	0,71	17,5	835	1 160
Vláčení	0,17	4,3	184	235
Válení	0,37	3,5	181	240
Setí univerzálními secími stroji	0,4	3,5	237	380
Setí bezorebnými secími stroji	0,42	10,0	562	870
Setí secí kombinací do částečně zpracované půdy	0,4	10,5	568	865

* variabilní náklady bez nákladů na hnojivo činí celkem 1320 Kč/ha

** variabilní náklady bez nákladů na osivo činí celkem 2750 Kč/ha

Zdroj: *Normativy pro zemědělskou a potravinářskou výrobu 2006*

Přiřazení jednotlivých titulů Agro-environmentálních opatření do kategorií dle tabulky v příloze nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.

Kategorie	titul	max. platba/ha
Jednoleté plodiny	Ekologické zemědělství – orná půda	600 EUR
	Ekologické zemědělství – zelenina a speciální byliny	
	Integrovaná produkce zeleniny	
	Zatrávňování orné půdy	
	Mezplodiny	
	Biopásy	
Speciální trvalé plodiny	Ekologické zemědělství – trvalé kultury	900 EUR
	Integrovaná produkce ovoce a révy vinné	
Jiné způsoby využívání půdy	Ekologické zemědělství – travní porosty	450 EUR
	Ošetřování travních porostů	
	Trvale podmáčené louky a rašelinné louky	
	Ptačí lokality na TP	

Použitá literatura:

- Buchtová, I.: Situační a výhledová zpráva zelenina, MZe ČR, Praha 2005
- Buchtová, I.: Situační a výhledová zpráva ovoce, MZe ČR, Praha 2005
- Hrabětová, S.: Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, MZe ČR, Praha 2004
- Holá, J.: Situační a výhledová zpráva skot – hovězí maso, MZe ČR, Praha 2005
- Jánský, J. a kol.: Nákladovost a výnosnost vybraných ekologických produktů v období 2001-2003, MZLU a VÚZE, 2005 (*výsledky projektu NAZV QF 3278*)
- Katalog jednotkových cen a popisů prací, ÚRS, Praha 2004
- Kavka M. a kol.: Normativy zemědělských výrobních technologií, ÚZPI, Praha 2003
- Kavka M. a kol.: Normativy zemědělských výrobních technologií, ÚZPI, Praha 2006
- Kavka M. a kol.: Normativy pro zemědělskou a potravinářskou výrobu, ÚZPI, Praha 2003
- Kavka M. a kol.: Normativy pro zemědělskou a potravinářskou výrobu, ÚZPI, Praha 2006
- Kohoutek, A., Golda, J.: Obhospodařování travních porostů a jejich využití skotem v době přibližování ČR do Evropské unie, VÚRV⁵⁸, Praha 2002
- Kvítek, T. a kol.: Zásady delimitace kultur a využívání travních porostů v útlumových – extenzivních podmínkách, VÚMOP⁵⁹, Praha 1995
- Mrkvička J. a kol.: Studie - Vliv dotace živin na množství kořenové hmoty a výnosy lučního porostu (výsledky projektu MSM 41210-0003)
- Novák, J. a kol.: Nákladovost zemědělských výrobků v ČR za rok 2000, VÚZE, Praha 2001
- Poláčková, J. a kol.: Nákladovost zemědělských výrobků v ČR za rok 2001, VÚZE, Praha 2002
- Poláčková, J. a kol.: Nákladovost zemědělských výrobků v ČR za rok 2002, VÚZE, Praha 2003
- Poláčková, J. a kol.: Nákladovost zemědělských výrobků v ČR za rok 2003, VÚZE, Praha 2004
- Statistická ročenka České republiky 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, ČSÚ, Praha
- Šantrůček, J. a kol.: Pícninářství v teorii a praxi a čtvrté pícninářské dny, ČZU⁶⁰, Praha 1999
- Škeřík, J.: Studie k výpočtům plateb pro ekologické zemědělství v rámci agro-environmentálních opatření, a to pro kultury zelenina, ovoce a réva vinná, 12/2005
- Zdražil, V.: Studie – výpočty plateb pro ekologické zemědělství pro kultury zelenina, ovoce a vinohrady, 12/2002
- Směrnice Ministerstva životního prostředí pro poskytování finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu v roce 2005, 2006.

---

⁵⁸ Výzkumný ústav rostlinné výroby, Drnovská 507, Praha 6 – Ruzyně,

⁵⁹ Výzkumný ústav meliorací a ochrany půd, Žabovřeská 250, Praha 5 – Zbraslav, 156 27

⁶⁰ Česká zemědělská univerzita, Kamýcká 129, Praha 6 – Suchbátka, 165 21

Kombinovatelnost

Kombinovatelnost titulů na půdním bloku

(N = vyloučena, A = kombinace na jednom dílu půdního bloku je možná):

Podopatření	Titul	Management	A1	A2	A2.3.	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	C1	C2	C3	
A.Postupy šetrné k životnímu prostředí	A1.Ekologické zemědělství		A	N	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	
	A2.Integrovaná produkce	A2.1.Integrovaná produkce ovoce	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
		A2.2.Integrovaná produkce vinné révy	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
		A2.3.Integrovaná produkce zeleniny	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	A	A	A
B.Ošetřování travních porostů	B1.Louky základní management		A	N	N	N	N	N	A	A	N	N	N	N	A	N	N	N	
	B2.Mezofilní vlhkomilné louky	B2.1.Hnojené mezofilní a vlhkomilné louky	A	N	N	N	N	N	A	A	N	N	N	N	A	N	N	N	
		B2.2.Nehnojené mezofilní a vlhkomilné louky	A	N	N	N	N	N	N	A	A	N	N	N	A	N	N	N	
	B3.Horské suchomilné louky	B3.1.Hnojené horské a suchomilné louky	A	N	N	N	N	N	N	A	A	N	N	N	A	N	N	N	
		B3.2.Nehnojené horské a suchomilné louky	A	N	N	N	N	N	N	A	A	N	N	N	A	N	N	N	
	B4.Louky s ponecháním neposeč. pásů		A	N	N	A	A	A	N	N	N	N	N	N	A	N	N	N	
	B5.Trvale podmáčené a rašelinné louky		A	N	N	A	A	A	A	N	N	N	N	A	A	N	N	N	
	B6.Ptačí lokality na TP - hnízdiště bahňáků		A	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	
	B7.Ptačí lokality na TP - hnízdiště Chřástala polního		A	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	
	B8.Pastviny základní management		A	N	N	N	N	N	N	A	N	N	N	N	N	A	N	N	
B9.Druhově bohaté pastviny		A	N	N	N	N	N	N	A	N	N	N	N	N	A	N	N		
B10.Suché stepní trávníky a vřesoviště		A	N	N	A	A	A	A	N	N	N	N	A	A	N	N	N		
C.Péče o krajinu	C1.Zatravňování orné půdy	C1.1.Zatravňování OP	A	N	A	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	
		C1.2.Zatravňování OP podél vodních toků	A	N	A	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	
		C1.3.Zatravňování OP regionální směsí	A	N	A	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	
		C1.4.Zatravňování OP regionální směsí podél vodních toků	A	N	A	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	
	C2.Pěstování meziplodin		A	N	A	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	A	N	A
C3.Biopásy		A	N	A	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	A	A	N	

*Integrovaná produkce zeleniny***Délka přerušení pěstování u hlavních polních zelenin v osevním postupu**

Č.	Následné pěstování Druh zeleniny	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Brukvovité druhy rodu brukev	5	3	0	0	0	1	0	2 ^x	2 ^x	2 ^x	0	0	0	2 ^x
2	Ředkev, ředkvička	3 ^{xx}	3	0	0	0	0	0	1 ^x	1 ^x	1 ^x	0	1	0	2 ^x
3	Cibule	0 ^{xx}	0	5	5	5	0	0	0	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0	0	0	0 ^{xx}
4	Česnek	0 ^{xx}	0	5	5	5	0	0	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0	0	0	1 ^x
5	Pór	0 ^{xx}	0	5	5	5	0	0	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0	2	0	1 ^x
6	Fazol	1 ^x	0	0	0	0	4	4	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0	2	0	0 ^x
7	Hrách	0 ^x	0	0	0	0	4	5	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0	2	0	0
8	Tykvovité	2	1	0	0	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0 ^{xx}	3	1	0 ^x	0	1	0	0
9	Lilkovité	2	1	0	0	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0 ^{xx}	1	4	0 ^x	0	1	0	0
10	Celer	2	1	0	0	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0 ^x	0 ^x	4	0	4	0	2
11	Salát	0 ^{xx}	0	0	0	0	0	0	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0 ^{xx}	2	2	0	0 ^x
12	Mrkev, petržel	0 ^{xx}	1	0	0	2	2	2	1 ^{xx}	1 ^{xx}	4 ^{xx}	2	4-6	0	2 ^x
13	Špenát	0 ^x	0	0	0	0	0	0	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0 ^{xx}	0	0	3	0 ^x
14	Červená řepa	2 ^x	2	0	1	1	0	0	0 ^x	0 ^x	2 ^{xx}	0 ^x	2	0	4

^x ... střední dávka statkových hnojiv 30 t.ha⁻¹ (možná kombinace se zeleným hnojením)

^{xx} ... vysoká dávka statkových hnojiv 40 – 50 t.ha⁻¹ (možná kombinace se zeleným hnojením)

Mezní hodnoty chemických látek, které může obsahovat vzorek půdy

Chemická látka	Mezní hodnota celkového obsahu chemické látky v půdě (mg.kg ⁻¹)
Olovo (Pb)	100
Kadmium (Cd)	0, 4
Rtuť (Hg)	0, 6
Chrom (Cr)	50
Arsen (As)	30

PLATBY – ZALESŇOVÁNÍ

(Pozn.ve všech případech, které řeší náklady, se jedná o stanovení tzv. způsobilých nákladů – sazba podpory bude muset být odvozena v souladu s přílohou I nařízení Rady (ES) č. 1698/2005)

II.2.1.1 První zalesnění zemědělské půdy

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 1698/23005 je podpora stanovena pro:

- a) náklady na založení
- b) roční prémii jako příspěvek na krytí nákladů na zajištění
- c) roční prémii jako příspěvek na krytí ušlých příjmů

ad a)

do výpočtu nákladů na založení porostu byly uvažovány následující položky:

pro jehličnaté dřeviny

	Přímé náklady (Kč/ha)
příprava půdy	3 336
sazenice	31 522
práce	25 885
doprava	3 178
vylepšování	<u>19 176</u>
Celkem	83 097

pro listnaté dřeviny

	Přímé náklady (Kč/ha)
příprava půdy	3 336
sazenice	46 412
práce	31 893
doprava	3 178
vylepšování	<u>25 427</u>
Celkem	110 246

výše podpory zemědělcům nebo jiným fyzickým osobám a právnickým osobám soukromého práva je omezena podle přílohy I nařízení – 70 % způs. nákladů (80 % LFA a Natura 2000 a 85 % v nejbližších regionech)

ad b)

do výpočtu nákladů na zajištění bylo zahrnuto následující:

	Přímé náklady (Kč/ha)
Ochrana proti buřeni	8 000
Ochrana proti zvěři	3 500
Ochrana proti hlodavcům	1 000

Ostatní ochrana	500
Celkem	13 000

ad c)

Zalesňování orné půdy

Východiska pro výpočet

Zatravnění orné půdy znamená pro zemědělce ztrátu příjmu z produkce orné půdy ve výši příspěvku na úhradu fixních nákladů. Příspěvek na úhradu byl stanoven na základě váženého průměru hlavních tržních plodin na orné půdě v ČR.

Ztráta ze zalesnění orné půdy	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmů z orné půdy ⁶¹⁾	8 750	
Celkem ztráta příjmů		8 750
Navrhovaná platba		8 750
Navrhovaná platba (100% ztráty příjmů)		8 750

Zalesňování travních porostů

Východiska pro výpočet

Zatravnění travních porostů znamená pro zemědělce ztrátu příjmu z produkce na travních porostech ve výši příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku. Příspěvek na úhradu byl stanoven na základě výpočtu při produkci sena.

Ztráta ze zalesnění travních porostů	Kč/ha	Kč/ha
Ztráta příjmů z travních porostů (v ceně je počítáno s balíkováním)		4 425
Celkem ztráta příjmů		4 425

II.2.1.2 Založení porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití

Náklady na založení produkčního porostu RRD o rozloze 1 ha

Položky	Náklady na 1 ha v Kč
Daň z pozemku	300
Nájem pozemku	1 000
Řízky nákup 10 000 ks	30 000
Doprava řízků	2 600
Výsadba řízků	10 500
Příprava pozemku	7 500
Projekt	3 000
Hnůj včetně rozmetání	7 800
Ošetřování proti buřeni	38 400
Správní režie	8 000
Celkem	109 100

Náklady na založení reprodukčního porostu RRD

Položky	Náklady na 1 ha v Kč
Daň z pozemku	300
Nájem pozemku	1 000
Řízky nákup 10 000 ks	30 000
Doprava řízků	2 600
Výsadba řízků	10 500
Příprava pozemku	7 500
Projekt	3 000
Hněj včetně rozmetání	7 800
Ošetřování proti buřeni	32 500
Správní režie	8 000
Oplocení	20 000
Celkem	123 200

Výše podpory zemědělcům nebo jiným fyzickým osobám a právnickým osobám soukromého práva je omezena podle přílohy I nařízení – 70 % způs. nákladů (80 % LFA a Natura 2000 a 85 % v nejvzdálenějších regionech)

Příloha č. 11

PLATBY V RÁMCI NATURY 2000 V LESÍCH

Toto opatření se budou realizovat pouze na území soustavy Natura 2000, která je z hlediska lesnického velmi různorodá. Návrh plateb je modelován pro typy lesních stanovišť evropsky významných lokalit zařazených do národního seznamu.

V tabulce na následující stránce je uveden přehled přírodních podmínek, pro který je modelován návrh plateb. Modelové evropsky významné lokality náležejí z hlediska lesnického do přírodních lesních oblastí (PLO) Šumava, Středomoravské Karpaty a Jihomoravské úvaly.

Výpočet návrhu platby pro podopatření Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu

V případě sjednaného zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu vzniká vlastníku lesa újma ze snížení hospodářského využívání lesa, a to v důsledku nižšího průměrného mýtního přírůstu (PMP) lesních porostů oproti PMP možnému. V době tvorby nového lesního hospodářského plánu (LHP) pro holiny nebo mýtně zralé porosty má vlastník lesa možnost v souladu s vyhláškou č. 83/1996 Sb. rozhodnout, že na místě současných dřevin s příznivými ekologickými účinky, avšak nízkým PMP budou vysazeny dřeviny s vyšším

PMP. Tak lze u CHS č. 41, 43, 45, 47, 51, 53, 55, 57 a 73 po smýcení současných bukových porostů založit následný porost s převahou smrku. Podobně lze nahradit u CHS č. 19, 21, 23 a 25 současný les nízký (vzniklý výmladností pařezů) lesem vysokým (vzniklým ze semen a sazenic).

Významným ekonomickým faktorem pro vlastníka lesa jsou náklady na založení následného lesního porostu, které jsou u listnatých dřevin z důvodu nezbytnosti oplocování podstatně vyšší než u jehličnanů (např. u buku dvojnásobné ve srovnání se smrkem). Platba vícenákladů na založení listnatého porostu by byla velmi stimulující, avšak by mohla kolidovat s příspěvkou na hospodaření v lesích poskytovanými krajskými úřady. V případě pokračujících pařezin se naopak velmi uspoří zalesňovací náklady, které jsou u dubu ty nejvyšší ze všech dřevin.

$$P_2 = (Hlp_{u1} / u1 - Hlp_{u2} / u2) \cdot u1/d$$

Kde:

P_2 = roční platba za podopatření Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu v Kč/ha,

$Hlp_{u1} / u1$ = hodnota PMP skladby dřevin nebo tvaru lesa v předchozím produkčním cyklu v Kč/ha,

$Hlp_{u2} / u2$ = hodnota PMP možné skladby dřevin nebo možného tvaru lesa v následujícím produkčním cyklu v Kč/ha,

$u1$ = obmýtl předchozího produkčního cyklu v letech,

d = počet plateb (20).

Do výpočtu je dosazeno zakmenění 0,9, což je obvyklé zakmenění mýtně zralých porostů, srážka z hodnoty porostu z důvodu hniloby jádra kmenů úměrné věku a bonitnímu stupni dřeviny.

Vlastník lesa může učinit rozhodnutí o hospodářském souboru pouze při tvorbě LHP pro mýtně zralý porost nebo stávající holinu. Když je již porost založen, je změna hospodářského souboru možná až po smýcení tohoto následného porostu. Z tohoto důvodu by měl obdržet platbu ve výši rozdílu možného a dobrovolně zvoleného PMP po dobu obmýtl stejně dlouhého jako je pro současný porost již nyní, tj. ve sjednaném dvacetiletém období. Platba není ošetřena koeficientem úročení 0,0612, neboť újma nevzniká jen v 1. roce období, ale v celé době obmýtl.

$$P_2 = (Hlp_{u1} / u1 - Hlp_{u2} / u2) \cdot u1/d$$

Postup výpočtu návrhu platby pro podopatření „Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu“

Typ přírodního stanoviště		9110 Bučiny asociace Luzulo-Fagetum										
Plocha biotopů v ha	Název modelové lokality	CHS, SLT	slovně SLT	Bonita současných porostů	Druhová skladba současných porostů v %	Druhová skladba možných porostů v %	Rozdíl PMP za obmýtí současných porostů v Kč	Rozdíl Hlp ₅ současných a možných porostů v Kč	Roční platba celkem v Kč	Roční platba vážená plochou celkem v Kč		
41 421	Šumava	53, 6K	smBK	SM 3, BK 4	BK 75, SM 25	SM 75, BK 25						
					Hlp _a	Hlp ₅	Hlp _a	Hlp ₅				
				SM	144 870		434 611					
				BK	442 927		137 178					
				obmýtí	140		120					
				PMP/celkem	4 199		4 765		79 291	0	3 965	1 177

Typ přírodního stanoviště		9130 Bučiny asociace Asperulo-Fagetum										
Plocha biotopů v ha	Název modelové lokality	CHS, SLT	slovně SLT	Bonita současných porostů	Druhová skladba současných porostů v %	Druhová skladba možných porostů v %	Rozdíl PMP za obmýtí současných porostů v Kč	Rozdíl Hlp ₅ současných a možných porostů v Kč	Roční platba celkem v Kč	Roční platba vážená plochou celkem v Kč		
32 660	Chříby	45, 3S	dbBK	SM 3, BK 3	BK 75, SM 25	SM 75, BK 25						
					Hlp _a	Hlp ₅	Hlp _a	Hlp ₅				
				SM	144 870		378 994					
				BK	464 429		138 512					
				obmýtí	120		100					
				PMP/celkem	5 077		5 175		11 708	0	585	137

Typ přírodního stanoviště		9170 Dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum										
Plocha biotopů v ha	Název modelové lokality	CHS, SLT	slovně SLT	Bonita současných porostů	Druhová skladba současných porostů v % - nízký les	Druhová skladba možných porostů v % - vysoký les	Rozdíl PMP za obmýtí současných porostů v Kč	Rozdíl Hlp ₅ současných a možných porostů v Kč	Roční platba celkem v Kč	Roční platba vážená plochou celkem v Kč		
11 614	Podují	25, 1B	hbDB	DB 5	DB 100	DB 100						
					Hlp _a	Hlp ₅					Hlp _a	Hlp ₅
				DB	140 448						441 333	
				obmýtí	40						120	
				PMP/celkem	3 511						3 678	

Typ přírodního stanoviště		9170 Dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum										
Plocha biotopů v ha	Název modelové lokality	CHS, SLT	slovně SLT	Bonita současných porostů	Druhová skladba současných porostů v % - nízký les	Druhová skladba možných porostů v % - vysoký les	Rozdíl PMP za obmýtí současných porostů v Kč	Rozdíl Hlp ₅ současných a možných porostů v Kč	Roční platba celkem v Kč	Roční platba vážená plochou celkem v Kč		
14 990	Soutok Podluží	19, 1L	dbJS	DB 1	DB 100	DB 100						
					Hlp _a	Hlp ₅					Hlp _a	Hlp ₅
				DB	191 905						838 643	

obmýtí	40		150				
PMP/celkem	4 798		5 591		31 733	0	1 587 170

Typ přírodního stanoviště		9410 Acidofilní smrčiny								
Plocha biotopů v ha	Název modelové lokality	CHS, SLT	slovně SLT	Bonita současných porostů	Druhová skladba současných porostů v %	Druhová skladba možných porostů v %	Rozdíl PMP za obmýtí současných porostů v Kč	Rozdíl Hlp ₅ současných možných porostů v Kč	Roční platba celkem v Kč	Roční platba vážená plochou celkem v Kč
38 857	Šumava	73, 7K	bkSM	SM 4, BK 5	BK 85, SM 15	SM 85, BK 15				
					Hlp _a	Hlp ₅				
				SM	73 756	417 951				
				BK	443 483	75 718				
				obmýtí	140	130				
				PMP/celkem	3 695	3 797	14 404	0	720	201

139 542	Celkem									1 713
									Výsledná roční platba v Kč	1 800

*Platby v rámci lesnicko-environmentálních opatření***Výpočet návrhu platby pro podopatření Zlepšování druhové skladby lesních porostů**

V případě sjednaného zachování nebo zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin (MZD) při prořezávkách a probírkách vzniká vlastníku lesa újma ze sníženého hospodářského využívání lesa, neboť se zvyšujícím se podílem listnatých dřevin (s výjimkou dub x borovice) klesá PMP lesního porostu.

Podopatření se může realizovat ve všech lesích s výjimkou CHS č. 19, kde naprosto převládají listnaté dřeviny. Zastoupení nejdůležitějších souborů lesních typů (SLT) v ČR v sestupném pořadí uvádí následující tabulka:

Soubory lesních typů:

Soubor lesních typů	% lokalit			Plocha v ha		
	Hodnota	(-)	(+)	Hodnota	(-)	(+)
5S	6,6	-0,4	0,4	181903	-11 184	11 684
5K	6,4	-0,4	0,4	177179	-11 045	11 547
3S	6,0	-0,4	0,4	166351	-10 718	11 224
4S	4,7	-0,3	0,4	129537	-9 500	10 023
3K	4,6	-0,3	0,4	126584	-9 394	9 918
6K	4,5	-0,3	0,4	123828	-9 294	9 819
4B	3,2	-0,3	0,3	88589	-7 882	8 424
4K	2,9	-0,3	0,3	80321	-7 507	8 053
5B	2,5	-0,3	0,3	68706	-6 943	7 494
3B	2,5	-0,3	0,3	68312	-6 923	7 474
3H	2,5	-0,3	0,3	67722	-6 893	7 445
7K	2,3	-0,2	0,3	63587	-6 678	7 232
2K	2,2	-0,2	0,3	60831	-6 531	7 086
6S	2,2	-0,2	0,3	60241	-6 499	7 054
0K	2,1	-0,2	0,3	58075	-6 380	6 936

2S	1,7	-0,2	0,2	48035	-5 795	6 357
2H	1,6	-0,2	0,2	44688	-5 586	6 150
4P	1,5	-0,2	0,2	39964	-5 276	5 843
3I	1,4	-0,2	0,2	38586	-5 183	5 750
6P	1,3	-0,2	0,2	36420	-5 031	5 600
1L	1,2	-0,2	0,2	33861	-4 847	5 417
3D	1,2	-0,2	0,2	32286	-4 729	5 300
4O	1,2	-0,2	0,2	32089	-4 715	5 286
5O	1,1	-0,2	0,2	30120	-4 563	5 136
6N	1,0	-0,2	0,2	28349	-4 423	4 996
5N	1,0	-0,2	0,2	26971	-4 310	4 885
2I	0,9	-0,1	0,2	24805	-4 127	4 703
2B	0,9	-0,1	0,2	24608	-4 110	4 686
6V	0,8	-0,1	0,2	22246	-3 900	4 478
6O	0,8	-0,1	0,2	22049	-3 882	4 460
1S	0,8	-0,1	0,2	21458	-3 827	4 406
3O	0,8	-0,1	0,2	21458	-3 827	4 406
3L	0,8	-0,1	0,2	21261	-3 809	4 388
5P	0,7	-0,1	0,2	20474	-3 734	4 314
1M	0,7	-0,1	0,1	18505	-3 542	4 123
Celkem	100,0			2 751 86		

Pramen: Inventarizace lesů ČR v letech 2001 až 2004

Výpočet platby je proveden pro převládající SLT, k nimž jsou přiřazeny CHS a modelové dřeviny podle vyhlášky č. 83/1996 Sb. a jejich AVB podle OPRL takto:

SLT	CHS	Modelové dřeviny
2K	23	BO, DB
3K, 4K	43	SM, BK
3S, 4S, 4B, 3B, 3H	45	SM, BK
5K, 6K	53	SM, BK
5S, 5B, 6S	55	SM, BK
7K	73	SM, BK

Výpočet platby je proveden podle vzorce:

$$P_4 = Hlp_{u1} / u1 - Hlp_{u2} / u2$$

Kde:

P_4 = roční platba za podopatření Zlepšování druhové skladby lesních porostů v Kč/ha,

$Hlp_{u1} / u1$ = hodnota PMP skladby dřevin s minimálním podílem MZD v Kč/ha,

$Hlp_{u2} / u2$ = hodnota PMP s podílem MZD zvýšeným o 10, 20, 30 a 40 % oproti minimálnímu podílu v Kč/ha.

Do výpočtu je dosazeno zakmenění 0,9, což je obvyklé zakmenění mýtně zralých porostů, a srážka z hodnoty porostu z důvodu hniloby jádra kmenů úměrné věku a bonitnímu stupni dřeviny. Platba není ošetřena koeficientem úročení 0,0612, neboť újma nevzniká jen v 1. roce období, ale po celou dobu obmýtní u. Platba je poskytována ve výši újmy jen ve sjednaném období, neboť po jeho uplynutí má vlastník lesa ještě možnost podíl MZD negativně změnit.

Výsledek výpočtu, který tvoří aritmetický průměr vážený plochou SLT, je uveden na následujících stránkách.

Modelový CHS, SLT	Plocha SLT celkem v ha	Bonita současných porostů	Druhová skladba s min. podílem MZD v %	Druhová skladba s podílem MZD zvýšeným o 40 %	Rozdíl PMP porostů s min. a zvýšeným podílem MZD za obmýtní s min.podílem MZD děleno dobou platby v Kč	Roční platba vážená plochou SLT celkem v Kč
23, 2K	60 831	BO 4, DB 5	BO 75, DB 25	BO 35, DB 65		
			Hlp _a v Kč	Hlp _a v Kč		
		BO	196 761	92 832		
		DB	115 212	338 722		
		obmýtní	110	130		
		PMP v Kč	2 836	3 320	-2 659	-111

Modelový CHS, SLT	Plocha SLT celkem v ha	Bonita současných porostů	Druhová skladba s min. podílem MZD v %	Druhová skladba s podílem MZD zvýšeným o 40 %	Rozdíl PMP porostů s min. a zvýšeným podílem MZD děleno dobou platby v Kč	Roční platba vážená plochou SLT celkem v Kč
43, 3K, 4K	206 905	SM 3, BK 4	SM 75, BK 25	SM 35, BK 65		
			Hlp _a v Kč	Hlp _a v Kč		
		SM	453 938	225 354		
		BK	145 630	412 327		
		obmýtní	110	130		

PMP v Kč	5 451	4 905	3 000	424
----------	-------	-------	-------	-----

Modelový CHS, SLT	Plocha SLT celkem v ha	Bonita současných porostů	Druhá skladba s min. podílem MZD v %	Druhá skladba s podílem MZD zvýšeným o 40 %	Rozdíl PMP porostů min. a zvýšeným podílem MZD za obmýcí se zvýšeným podílem MZD děleno dobou platby v Kč	Roční platba vážená plochou SLT celkem v Kč
45, 3S, 4S, 4B, 3B, 3H	520 511	SM 3, BK 3	SM 75, BK 25	SM 35, BK 65		
			Hlp _a v Kč	Hlp _a v Kč		
		SM	421 104	225 354		
		BK	153 902	469 647		
		obmýcí	100	130		
		PMP v Kč	5 750	5 346	2 020	718

Modelový CHS, SLT	Plocha SLT celkem v ha	Bonita současných porostů	Druhá skladba s min. podílem MZD v %	Druhá skladba s podílem MZD zvýšeným o 40 %	Rozdíl PMP porostů min. a zvýšeným podílem MZD za obmýcí se zvýšeným podílem MZD děleno dobou platby v Kč	Roční platba vážená plochou SLT celkem v Kč
53, 5K, 6K	301 007	SM 3, BK 4	SM 75, BK 25	SM 35, BK 65		
			Hlp _a v Kč	Hlp _a v Kč		
		SM	453 938	225 354		
		BK	145 630	426 522		
		obmýcí	110	140		
		PMP v Kč	5 451	4 656	4 369	898

Modelový CHS, SLT	Plocha SLT celkem v ha	Bonita současných porostů	Druhá skladba s min. podílem MZD v %	Druhá skladba s podílem MZD zvýšeným o 40 %	Rozdíl PMP porostů min. a zvýšeným podílem MZD za obmýcí se zvýšeným podílem MZD děleno dobou platby v Kč	Roční platba vážená plochou SLT celkem v Kč
55, 5S, 5B, 6S	310 850	SM 3, BK 3	SM 75, BK 25	SM 35, BK 65		
			Hlp _a v Kč	Hlp _a v Kč		
		SM	453 938	225 354		
		BK	163 090	469 647		
		obmýcí	110	130		
		PMP v Kč	5 609	5 346	1 448	307

Modelový CHS, SLT	Plocha SLT celkem v ha	Bonita současných porostů	Druhá skladba s min. podílem MZD v %	Druhá skladba s podílem MZD zvýšeným o 40 %	Rozdíl PMP porostů min. a zvýšeným	Roční platba vážená plochou SLT celkem v Kč

73, 7K	63 587	SM 4, BK 5	SM 85, BK 15	SM 45, BK 55	podílem MZD za obmýtí se zvýšeným podílem MZD děleno dobou platby v Kč	
			Hlp _a v Kč	Hlp _a v Kč		
		SM	464 390	245 854		
		BK	80 593	308 479		
		obmýtí	120	130		
		PMP v Kč	4 542	4 264	1 665	72

Celkem	1 463 691					2 310
			Překročení min.podílu MZD o 5 až 15 %	Překročení min.podílu MZD o 16 až 25 %	Překročení min.podílu MZD o 26 až 35 %	Překročení min.podílu MZD o více než 36 %
			577	1 155	1 732	2 310
		Výsledná roční platba v Kč	600	1 200	1 800	2 400

Příloha č. 13

PŘÍPADY VYŠŠÍ MOCI

Za zásahy vyšší moci pro potřeby tohoto programového dokumentu jsou považovány následující skutečnosti:

- a) smrt příjemce dotace;
- b) dlouhodobá pracovní neschopnost příjemce dotace;
- c) uplatnění veřejného zájmu na velké části podniku, pokud toto nemohlo být předvídáno v den přijetí závazku;
- d) vážná přírodní katastrofa, která významným způsobem postihne obhospodařovanou půdu podniku;
- e) zničení hospodářských budov způsobené nehodou nebo přírodní katastrofou;
- f) epizootická nákaza postihující všechna hospodářská zvířata příjemce pomoci nebo jejich část.

Zásahy vyšší musí být do 20 pracovních dnů ode dne, kdy tak příjemce dotace může činit, písemně oznámeny platební agentuře spolu s odpovídajícími důkazy jím uznávanými.

Ex ante hodnocení Programu rozvoje venkova České republiky pro období 2007 - 2013

František Střeleček
Magdalena Hrabánková
Konzultant: Morten Kvistgaard

26. května 2006

Ex ante hodnocení Programu rozvoje venkova České republiky pro období 2007 - 2013

František Střeleček

Magdalena Hrabánková

Konzultant: Morten Kvistgaard

1. ÚVOD

Jaký je účel této zprávy?

Podle článku 85 nařízení Rady (ES) 1698/2005 Ex ante hodnocení Programu rozvoje venkova musí být sestaveno před jeho konečným schválením.

Hodnocení Ex ante je vypracováno v souladu:

- S články 84 a 85 Nařízení Rady o podpoře venkova (dále jen Nařízení o podpoře venkova) s cílem:
  - zvýšit kvalitu, efektivitu a účinnost provádění programů pro rozvoj venkova,
  - posoudit účinek programů z hlediska strategických směrů společnosti,
  - posoudit obtíže v oblasti rozvoje venkova příznačné pro ČR s přihlédnutím k požadavkům udržitelného rozvoje, a vlivu na životní prostředí,
  - optimalizovat přidělení rozpočtových zdrojů.
- S klíčovými akcemi v Návrhu Rozhodnutí Rady o strategických pokynech Společenství pro rozvoj venkova (prognózované období 2007 – 2013) (dále jen Strategické pokyny pro rozvoj venkova).

Pozornost při hodnocení Ex ante je věnována:

- střednědobým a dlouhodobým potřebám,
- cílům, kterých má být dosaženo,
- očekávaným výsledkům a kvantifikovaným cílům zejména v porovnání s výchozí situací,
- přidané hodnotě pro Společenství,
- míře zohlednění priorit Společenství,
- závěrům předchozího programování a kvalitě postupů při provádění,
- monitorování, hodnocení a finančnímu řízení.

Podle článku 16 Nařízení Rady o podpoře venkova každý Program rozvoje venkova obsahuje:

- a) Analýzu situace z hlediska silných a slabých stránek, zvolenou strategii pro jejich řešení a hodnocení Ex ante podle článku 85.
- b) Odůvodnění zvolených priorit s ohledem na strategické směry Společenství a Národní strategický plán, jakož i očekávaný dopad podle hodnocení Ex ante.

- c) Informaci o osách a opatřeních navrhovaných pro každou osu a jejich popis, včetně konkrétních ověřitelných cílů a ukazatelů uvedených v článku 81, které umožňují přesně stanovit pokrok, účinnost a efektivitu programu.
- d) Finanční plán obsahující dvě tabulky:
  - tabulku uvádějící celkový příspěvek EAFRD na každý rok a
  - tabulku, která stanoví příspěvek na celé plánované období.
- e) Orientační rozpis počátečních částek podle jednotlivých opatření z hlediska veřejných a soukromých výdajů.
- f) Případně tabulku s doplňkovým vnitrostátním financováním každé osy.
- g) Prvky nutné pro hodnocení podle pravidel hospodářské soutěže.
- h) Informace o doplňkovosti ve vztahu k opatřením financovaným jinými nástroji SZP, prostřednictvím politiky soudržnosti, jakož i nástrojem podpory Společenství pro rybolov.
- i) Prováděcí opatření k programu, včetně:
  - určení všech orgánů podle č. 74 odst. 2 a pro informaci souhrnný popis struktury řízení a kontroly,
  - popis systémů monitorování a hodnocení, jakož i složení monitorovacího výboru,
  - ustanovení k zajištění propagace programu,
  - určení partnerů uvedených v článku 6 a výsledky konzultací partnerů.

Program rozvoje venkova ČR svoji strukturou naplňuje všechny náležitosti článku 16 Nařízení Rady o podpoře rozvoje venkova. Obsah programu rozvoje venkova vychází z politiky rozvoje venkova, která by měla doplňovat politiku podpory trhu a podpory příjmů ze Společné zemědělské politiky. V souladu se Strategickými pokyny pro rozvoj venkova se budoucí politika rozvoje venkova bude zaměřovat na:

- zemědělsko potravinářské hospodářství,
- životní prostředí a
- obyvatelstvo a hospodářství venkova v širším slova smyslu.

Podpora rozvoje venkova má přispívat k dosažení následujících cílů:

- a) Zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví na základě podpory restrukturalizace, vývoje a inovací.
- b) Zlepšování životního prostředí a krajiny prostřednictvím podpory na obhospodařování půdy.
- c) Zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a podpora diverzifikace hospodářské činnosti.

Hodnocení Ex ante je založeno na české verzi následujících dokumentů:

1. Národní strategický plán pro rozvoj venkova České republiky na období 2007 – 2013. Praha duben 2006.
2. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013. Praha duben 2006.
3. Přílohy Národního strategického plánu rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013.

Tyto dokumenty budou okomentovány jednak samostatně, jednak i ve vzájemné návaznosti.

Jaká je struktura této zprávy?

Zpráva je zpracována v souladu s Guidelines for Ex- ante Evaluation a zachovává osnovu, která je v tomto dokumentu doporučena.

Struktura zprávy je členěna do těchto kapitol:

1. Úvod

- 1.1. Jaký je účel této zprávy?
- 1.2. Jaká je struktura této zprávy?
- 1.3. Jaké jsou hlavní zdroje informací?
- 1.4. Jaká hodnocení, audity, studie nebo zprávy podobných intervencí (zámků) jsou dostupné?

2. Jaké jsou problémy zpracovávaného Programu rozvoje venkova?

- 2.1. Jaké jsou problémy, rizika a požadavky analýzy sociálních, ekonomických a environmentálních podmínek?
- 2.2. Jaké hnací síly, silné stránky a příležitosti se týkají programové oblasti?
- 2.3. Jaké lze určit příčiny rozdílů?
- 2.4. Jaké jsou konkrétní cílové skupiny a jaké jsou jejich potřeby?
- 2.5. Které problémy nemohou být adresně určeny pomocí implementace programu?

3. Tento bod v dokumentu není uveden.

4. Jaké cíle se od programu očekávají dosáhnout?

- 4.1. Jaký je celkový politický cíl ve vyjádření očekávaných dopadů?
- 4.2. Jaké jsou obecné, specifické a operační cíle a očekávané výsledky?
- 4.3. Které základní indikátory a indikátory dopadu jsou navrhovány pro měření konceptu?
- 4.4. Jak dalece programové cíle odpovídají cílům definovaným v Národním strategickém plánu?
- 4.5. Jaké základní indikátory a indikátory dopadu jsou navrhovány pro měření úspěchu v programu a jsou tyto indikátory aplikovány významným (dostatečným) způsobem.

5. Jaká opatření jsou navrhována?

- 5.1. Jaké úlohy a důkazy byly vzaty v úvahu při určení programu?
- 5.2. Jaké jsou základní potřeby a cíle v konfrontaci s podporami?
- 5.3. Jaká opatření budou aplikována z hlediska dosažení programových cílů?
- 5.4. Jaká je logika podpory každého aplikovaného opatření?
- 5.5. Jaká je rovnováha mezi přijatými opatřeními z hlediska sledovaných cílů?

6. Jaké jsou očekávané pozitivní a negativní dopady z opatření, která budou

aplikována?

- 6.1. Jaké jsou očekávané dopady opatření, která budou aplikována (sociální, ekonomická a environmentální)?
- 6.2. Jak lze očekávat, že se dopady projeví nadčasově ?
- 6.3. Jaké jsou potencionální konflikty mezi rozdílnými dopady?
- 6.4. Kdo je (pozitivně nebo negativně) postihnut programem?

7. Zahrnutá přidaná hodnota společnosti

- 7.1. Jak subsidiarita a proporcionalita jsou v návrhu prezentovány?
- 7.2. Jak dalece program bere v úvahu ostatní cíle Společenství?
- 7.3. Jak dalece je navrhovaný program doplňující k ostatním intervencím (podporám)?
- 7.4. Jak dalece navrhovaný program doplňuje ostatní podpory?
- 7.5. Jak je podporována synergie s ostatními podporami?
- 7.6. Jak rozsáhlé jsou dodatečné (marginální) efekty, které mohou být připisovány návrhu?

8. Pomoc při dosažení efektivnosti nákladů

- 8.1. Na jakých předpokladech jsou založeny výdaje programu?
- 8.2. Jaké jsou náklady na finanční a lidské zdroje v navrhovaném programu?
- 8.3. Dá se očekávat, že očekávaných výsledků bude dosaženo s nižšími náklady?

9. Monitorování a hodnocení

- 9.1. Jak bude monitorovací a hodnotící systém implementován?
- 9.2. Které indikátory jsou užívány pro měření vstupů, výstupů, výsledků, dopadů?
- 9.3. Jaký systém bude použit ke sběru, skladování a monitorování dat?

10. Výsledek environmentálního odhadu

- 10.1. Jaké environmentální úvahy mají být vztahy na zřetel?
- 10.2. Jaký je hlavní výsledek environmentálního hodnocení?
- 10.3. Která opatření jsou navrhována, aby zajistila integraci environmentálních záměrů s přípravou programu?

Jaké jsou hlavní zdroje informací?

Annual Report on the SAPARD programme in the Czech Republic. Agentura Sapard 2001.

EUROSTAT: General and Regional Statistics. Regions: Statistical Yearbook 2005, [on-line].
<http://epp.eurostat.ec.eu.int/>

EUROSTAT: Selling prices of crop products (absolute prices) - annual price [on-line].
<http://epp.eurostat.ec.eu.int/>

EUROSTAT: Selling prices of animal products (absolute prices) - annual price [on-line].
<http://epp.eurostat.ec.eu.int/>

EU Strategic Guidelines for Rural Development. Council of the European Union. Brussels, 3 March 2005.

Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006. MZe, květen 2004.

Nařízení Rady o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). Rada Evropské unie, Brusel, 2005.

Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“. MZe, prosinec 2003.

Předběžné hodnocení Horizontálního plánu rozvoje venkova pro Českou republiku 2004 – 2006. IEEP. Praha 2003.

Rozhodnutí Rady o strategických pokynech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007 – 2013). Komise Evropských společenství, Brusel, 5.7.2005.

Rural Development 2007 – 2013. Common Monitoring and Evaluation Framework. Draft Guidelines for Ex ante Evaluation. Directorate General for Agriculture and Rural Development. November 2005.

Rural Development 2007 – 2013. Common Monitoring and Evaluation Framework. Draft Measure Fiches. Directorate General for Agriculture and Rural Development. November 2005.

Rural Development 2007 – 2013. Common Monitoring and Evaluation Framework. Draft Outline of Evaluation Network for Rural Development. Directorate General for Agriculture and Rural Development. November 2005.

Rural Development 2007 – 2013. Common Monitoring and Evaluation Framework. Draft Fiches for impact Related Baseline Indicators. Directorate General for Agriculture and Rural Development. November 2005.

Rural Development 2007 – 2013. Common Monitoring and Evaluation Framework. Draft Output Indicator Fiches. Directorate General for Agriculture and Rural Development. November 2005.

Rural Development 2007 – 2013. Common Monitoring and Evaluation Framework. Draft Result Indicator Fiches. Directorate General for Agriculture and Rural Development. November 2005.

Stabilizace obyvatelstva a bydlení na venkově. MMR, září 2002.

Statistical Environmental Yearbook of the Czech Republic 2004. MŽP ČR. Praha 2004.

Zelená zpráva-zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2004. Ministerstvo zemědělství České republiky [on-line] <http://www.mze.cz/>.

Zelená zpráva-zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2003. Ministerstvo zemědělství České republiky [on-line] <http://www.mze.cz/>.

Zelená zpráva-zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2002. Ministerstvo zemědělství České republiky [on-line] <http://www.mze.cz/>.

Zemědělství 2004. Ministerstvo zemědělství České republiky [on-line] <http://www.mze.cz/>.

Jaká hodnocení, audity, studie nebo zprávy podobných intervencí (zámků) jsou dostupné?

Annual Report on the SAPARD programme in the Czech Republic Agentura Sapard 2001.

Střednědobé hodnocení programu SAPARD v České republice, Agrotec SpA Consortium, 2004.

Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006. MZe, květen 2004.

IEEP : Předběžné hodnocení Horizontálního plánu rozvoje venkova pro Českou republiku 2004 – 2006

Předběžné hodnocení Horizontálního plánu rozvoje venkova pro Českou republiku 2004 – 2006. IEEP. Praha 2003.

Stabilizace obyvatelstva a bydlení na venkově. MMR, září 2002.

STŘELEČEK F., ZDENĚK R.: Problematika financování malých obcí z programů EU. Sborník z mezinárodní vědecké konference konané 2.-3.2.2006 v Lučenci (SK). SPU Nitra 2006.

Výroční zpráva o programu SAPARD v České republice za rok 2004. MZe 2005.

Výroční zpráva o programu SAPARD v České republice za rok 2003. MZe 2004.

Zelená zpráva-zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2004. Ministerstvo zemědělství České republiky [on-line] <http://www.mze.cz/>.

Zelená zpráva-zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2003. Ministerstvo zemědělství České republiky [on-line] <http://www.mze.cz/>.

Zelená zpráva-zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2002. Ministerstvo zemědělství České republiky [on-line] <http://www.mze.cz/>.

Zemědělství 2004. Ministerstvo zemědělství České republiky [on-line] <http://www.mze.cz/>.

2. PROBLÉMY ZPRACOVÁVANÉHO PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA

Jaké jsou problémy, rizika a požadavky analýzy sociálních, ekonomických a environmentálních podmínek?

Program rozvoje venkova obsahuje velmi podrobnou analýzu hospodářské a sociální situace, stavu životního prostředí i potencialů pro rozvoj. Opírá se o rozsáhlé statistické informace Eurostatu, Českého statistického úřadu, FADN, šetření MZE, VÚZEMinisterstva zemědělství, Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky, vysokých škol a šetření různých zájmových skupin. Údaje vycházející z těchto šetření je možné považovat za reprezentativní.

Úvod do zhodnocení současné situace považujeme za dobrý. Z hlediska metodického je užitečné připomenout, že pro vymezení venkovského prostoru by bylo užitečné prezentovat vliv dvojího vymezení venkovských obcí.

Vymezení venkovských obcí je provedeno podle dvou kritérií – počtu obyvatel ve venkovské obci a hustotou obyvatel na km². Podle prvního kritéria se za venkovskou obec považuje obec, kde počet obyvatel je menší než 2 000 obyvatel. Podle druhého kritéria se za venkovskou obec považuje obec, kde hustota obyvatel v obci je menší než 150 obyvatel na km². Tato definice vychází z metodiky OECD.

Použití pouze jednoho kritéria může vést k tomu, že do venkovských obcí nebudou zahrnuty malé obce, které jednoznačně do venkovských obcí patří. Dvourozměrné rozdělení četnosti prokazuje rozdílné zahrnutí jednotlivých obcí. Obce jsou rozděleny podle hustoty na dvě skupiny – do 150 a nad 150 obyvatel na km² a podle počtu obyvatel na skupiny do 2 000 a nad 2 000 obyvatel. Tučně zvýrazněné počty obcí vykazují shodu podle obou kritérií – celkem 5 276 obcí, což je 84,4 %. Zbylé obce (973, tj. 15,6 % z celkového počtu) shodu rozdělení nevykazují. Jedná se o 340 obcí do 2 000 obyvatel s hustotou obyvatelstva přesahující 150 obyvatel na km² a o 218 obcí s počtem obyvatel nad 2 000, ale s hustotou do 150 obyvatel na km².

Tab. 1 Dvourozměrné rozdělení obcí v České republice

Počet obyvatel	Hustota obyvatelstva									Celkem
	0 - 50	50 - 100	100 - 150	150 - 200	200 - 250	250 - 300	300 - 350	350 - 400	nad 400	
0 - 200	1 460	167	16	2		1	1		1	1 648
201 - 400	973	479	71	12	7	2	1		1	1 546
401 - 600	375	361	100	29	14	7			4	890
601 - 800	171	243	79	31	9	2	3		2	540
801 - 1 000	82	146	59	28	7	4	2	1	1	330
1001 - 1 200	50	74	49	20	10	2		3	3	211
1201 - 1 400	38	50	39	21	14	6	1	1	1	171

1401 - 1 600	25	33	24	14	6	5	2	1	4	114
1601 - 1 800	14	34	17	19	7	6	1		1	99
1801 - 2 000	8	21	18	7	6	2	1	1	3	67
nad 2000	25	96	97	88	56	59	44	28	140	633
Celkem	3 221	1 704	569	271	136	96	56	35	161	6 249

Pramen: Malý lexikon obcí 2004

Navrhujeme proto, aby 340 obcí do 2 000 obyvatel s hustotou přesahující 150 obyvatel na km² bylo zahrnuto do venkovských obcí s možností využívat programy rozvoje venkova. Více jak 50 % těchto obcí má méně než 1 000 obyvatel. Tyto obce mají vysokou míru nezaměstnanosti, vysoké procento obyvatel dojíždějících za prací a zanedbanou infrastrukturu.

Popis v kapitole 3 předkládá mnoho zajímavých informací a statistických dat, jakož i některá srovnání s čísly EU.

Připomínky k uvedené analýze jsou jednak metodického charakteru, jednak ve formě praktických poznámek. Smyslem metodického hodnocení je přispět k racionalitě celkové analytické části jako dobrého podkladu pro formulování strategických cílů v Národním strategickém plánu a Programu rozvoje venkova.

K prezentaci statistických dat je třeba doporučit tento postup. Především čtenář by měl být informován o stávající úrovni či rozměru daného ukazatele. K posouzení, zda tato situace je dobrá či špatná a je třeba ke kvantitativnímu vyjádření použít komparace daného ukazatele s určitým standardem. Tímto standardem může být hodnota ukazatele v zemích EU, respektive stanovená norma (například u ukazatelů životního prostředí), nebo údaj vycházející z vědeckého poznání. Za tím by měla následovat vývojová tendence, která vede k zlepšování či zhoršování daného ukazatele. Z uvedených vztahů je pak možno dedukovat jak škodlivý či dobrý stav je, jaká je významnost změny a jaké hodnoty by bylo vhodné v budoucnosti dosáhnout. Tento postup je málokde v plné šíři aplikován. V řadě případů je porovnán pouze vývoj 2004 s předcházejícím rokem, aniž by čtenář byl informován o stávající úrovni.

SWOT analýza

Pro posouzení SWOT analýzy je vhodné si připomenout několik teoretických zásad, jejichž dodržení dává této metodě racionální obsah.

- SWOT analýza by měla respektovat určitou systematickosti ukazatelů z hlediska jejich agregace a bezprostřednosti. Z tohoto hlediska konkurenceschopnost zemědělství ovlivňují především faktory cena produktu, náklady na jednotku produktu, jeho kvalita, stupeň inovace, propagace a marketing. Ostatní faktory působí zprostředkovaně přes některý z těchto faktorů. Uplatnění této systematiky v SWOT analýze jsme schopni vyjádřit jednotlivé podmíněnosti faktorů.
- SWOT analýzu je třeba podřídit vždy účelu. Děláme-li SWOT analýzu z hlediska konkurenceschopnosti, potom je třeba do ní zahrnovat pouze faktory, které tuto konkurenceschopnost ovlivňují a ne žádné jiné.

- SWOT analýza vychází z analýzy daného stavu a vede ke kvantifikovatelnému ocenění významnosti jednotlivých faktorů. V tom je její syntetizující efekt.
- Zatímco silné a slabé stránky se týkají vnitřních faktorů, potom ohrožení a příležitosti jsou dány vnějším prostředím.

Kvantifikace cílů musí vycházet z kvantifikace podmínek. Jestliže nejsou dostatečně kvantifikované podmínky, pak je obtížné i kvantifikovat cíle. Významnost jednotlivých prvků SWOT analýzy je třeba hodnotit změnou nákladů, které z úrovně ukazatelů vyplývají. Neprovedením této analýzy nelze objektivně posoudit pořadí významnosti jednotlivých prvků SWOT analýzy.

Neuplatníme-li tyto hlavní zásady SWOT analýzy, zpravidla nedospějeme k objektivnímu výsledku. Bylo by proto velmi užitečné, aby při SWOT analýze v této práci bylo postupováno podobným způsobem.

Ve SWOT analýze jsou jednotlivé prvky silných a slabých stránek, ohrožení a příležitosti řazeny bez zřetele na jejich význam. Ohodnocení jejich významu se neobejde bez kvantitativní analýzy u kvantitativních znaků, nebo bez ohodnocení znalci u kvalitativních znaků. Kvalitní SWOT analýza ovlivňuje i míru objektivnosti stanovených potřeb.

Předkládaná SWOT analýza nevychází z objektivních údajů obsažených v první části a tím dle našeho názoru postrádá objektivnosti a kvantifikovatelnosti. Je připravena jako průnik dílčích analýz expertních týmů po jednotlivých osách. Je založena na odpovědích 28 respondentů (představitelů) státní správy, rezortních výzkumných pracovišť a nevládních organizací, kterým bylo položeno 106 otázek ze čtyř okruhů SWOT analýzy (21 otázek k silným stránkám, 45 k slabým stránkám, 17 k příležitostem a 23 k ohrožením). Odpovědi byly statisticky hodnoceny. Míra závažnosti jednotlivých odpovědí byla hodnocena bodovým oceněním od jedné do pěti. Pro výběr rozhodujících odpovědí byla použita korelační analýza a faktorová analýza s pravoúhloú rotací varimex.

Závěrem je třeba konstatovat, že odhady expertů, pokud by byly správně vyhodnoceny, by mohly sloužit jako podpora vyhodnocení objektivních údajů. Práce však nemá provázanost mezi analytickou částí prezentovanou v Národním strategickém plánu - příloha 1: „Zhodnocení hospodářské a sociální situace, stavu životního prostředí a potenciálu rozvoje venkova s jednotlivými kvadranty SWOT analýzy“. Národní priority nejsou výsledkem objektivní SWOT analýzy a není dostatečná provázanost mezi silnými a slabými stránkami na jedné straně a ohroženími a příležitostmi. V důsledku toho nelze určit jednoznačné pořadí národních priorit.

Jednotlivé priority nejsou určeny v rozhodovací matici SWOT analýzy, ale vyplývají z názorů expertů. Z toho důvodu bude obtížné na základě Programu rozvoje venkova určit efektivnost vložených finančních prostředků.

Doporučení:

Výrazněji uplatnit zásady SWOT analýzy při její praktické aplikaci. V rozhodovací matici porovnat silné a slabé stránky s ohroženími a příležitostmi.

Konkurenceschopnost

Konkurenceschopnost českého zemědělství lze posoudit pomocí ukazatele import/export v jednotlivých státech. Velikost tohoto ukazatele v EU 25 uvádí pro SITC 0 – potraviny a živá zvířata následující tabulka.

Tab. 2 Podíl importu a exportu v zemích EU

Stát	Dovoz z EU25 (EUR)	Vývoz do EU25 (EUR)	Výměra ZP (ha)	Import/Export
Nizozemí	13 658 423 790	27 964 670 670	1 924 965	0,49
Belgie	10 907 927 774	16 239 882 180	1 393 789	0,67
Lucembursko	919 058 147	449 151 049	128 079	2,05
Dánsko	3 543 973 277	7 446 939 028	2 664 017	0,48
Malta	238 080 785	14 045 836	10 500	16,95
Německo	24 542 814 422	20 215 086 420	17 020 449	1,21
Irsko	2 751 269 142	4 796 718 714	4 297 000	0,57
Rakousko	4 173 103 243	3 104 115 182	3 374 461	1,34
Kypr	298 077 311	107 271 780	136 000	2,78
Francie	18 351 417 606	21 325 292 293	29 630 399	0,86
Itálie	15 495 778 134	9 744 685 462	15 097 171	1,59
Švédsko	3 553 306 656	1 876 772 705	3 177 041	1,89
Španělsko	8 505 247 201	13 968 357 657	25 238 746	0,61
Velká Británie	17 880 393 599	7 071 766 163	15 517 868	2,53
Česká republika	1 899 708 808	1 243 262 304	3 631 423	1,53
Estonsko	362 789 414	230 151 827	698 300	1,58
Řecko	2 927 012 141	1 255 605 061	3 905 685	2,33
Portugalsko	3 372 823 519	1 089 057 474	3 716 065	3,10
Maďarsko	1 170 449 974	1 632 938 921	5 776 730	0,72
Slovensko	831 686 175	535 983 848	1 934 660	1,55
Polsko	2 412 968 762	3 356 234 843	16 300 820	0,72
Finsko	1 504 000 493	456 995 789	2 253 400	3,29
Litva	488 415 181	515 332 648	2 604 300	0,95
Slovinsko	518 097 281	90 213 301	490 518	5,74
Lotyšsko	401 102 182	143 789 183	1 642 140	2,79

Průměr	5 628 317 001	5 794 972 814	6 502 581	0,97
--------	---------------	---------------	-----------	------

Pramen: Eurostat 2004

Z uvedené tabulky vyplývá, že ČR je z hlediska poměru ukazatelů dovoz/vývoz výrazný dovozce zemědělských produktů. Zatímco ve státech EU je průměrný poměr dovozu a vývozu poměrně vyrovnaný (průměr 0,97), pak ČR vzhledem k EU má o 58 procentních bodů vyšší import.

Členské státy EU 15 byly také evidentně lépe připraveny na rozšíření unie, resp. vnitřního agrárního trhu, než český agrární sektor. Projevilo se to v nerovnoměrném růstu českého vývozu a dovozu a návazně na zvýšení bilančního schodku agrárního zahraničního obchodu.

Pasivní saldo bilance agrárního zahraničního obchodu v letech 1999-2003 ročně představovalo 21 302,2 mil. Kč. V roce 2004 v porovnání s tímto průměrem bylo o 50,3 % vyšší. Zatímco český zemědělsko-potravinářský dovoz byl v průměru uplynulého pětiletí kryt vývozem ze 68 %, pak v roce 2004 dosáhl stupeň krytí pouze 66 %.

Konkurenceschopnost hlavních produktů rostlinné a živočišné výroby se od sebe podstatně liší.

V roce 2004 ve srovnání s rokem 2000 se snížila produkce hlavních produktů živočišné výroby. (U mléka na 96,1 %, hovězího masa na 88,7 % a vepřového na 93,7 %.) Přitom pozice těchto komodit na zahraničním trhu se posílila na úkor domácí spotřeby. Podíl vývozu na výrobě vzrostl u mléka ve srovnání s rokem 2000 na 114,9 %, u hovězího masa na 437,9 % a u vepřového masa na 600,4 %. Podíl produkce na domácí spotřebě poklesl u mléka na 97,5 %, u hovězího masa na 79,1 % a u vepřového masa na 98,2 %. Navíc se snížily zásoby těchto produktů.

Vlivem úrodného roku 2004 ve srovnání s rokem 2000 vzrostla produkce rostlinných produktů. Nárůst produkce u pšenice činil 123,5 %, u ječmene 143 %, u kukuřice 181 % a u řepky 110,7 %. Silný pokles spotřeby na domácím trhu nepostačil pokrýt růst objemu vývozu a tak u pšenice a kukuřice se zvýšily zásoby těchto produktů a zvýšil se také intervenční nákup.

Tab. 3 Porovnání konkurenceschopnosti hlavních produktů rostlinné a živočišné výroby ČR

Komodity živ. výroby		Výroba				Objem vývozu			
		2000	2004	Index	Rozdíl	2000	2004	Index	Rozdíl
Mléko mil.l	ČR	2514,3	2496,8	99,3	-17,5	668,80	739,05	110,50	70,25
Hovězí maso	ČR	208	184,5	88,7	-23,5	12,06	47,05	389,98	34,98
tis. t ž.hm.	EU 25	7499	8077	107,7	578	164,98	347,31	210,52	182,33
Vepřové maso	ČR	583,9	547	93,7	-36,9	8,17	44,85	548,70	36,68
tis. t ž.hm.	25	17596	21200	120,5	3604	52,79	1 356,80	2 570,28	1 304,01
Komodity živ. výroby		Objem domácí spotřeby-dovoz				změna stavu zásob			
		2000	2004	Index	rozdíl	2000	2004	?	rozdíl
Mléko mil.l	ČR	1 832,92	1 782,72	97,26	-50,21	12,07	-22,72	-88,26	-34,79
Hovězí maso	ČR	197,81	138,74	70,14	-59,06	-2,00	-1,29	164,68	0,71
tis. t ž.hm.	EU 25	7 334,02	7 729,69	105,39	395,67				
Vepřové maso	ČR	576,89	505,98	87,71	-70,92	-0,99	-3,88	491,25	-2,89
tis. t ž.hm.	EU 25	16 170,72	19 906,80	123,10	3 736,08	1 374,25	-50,88	96,30	-1 425,13
Komodity živ. výroby		Dovoz/vývoz							
		2000	2004	Index	rozdíl				
Mléko mil.l	ČR	0,28	0,45	158,55	0,16				
Hovězí maso	ČR	1,04	0,40	38,20	-0,64				
	EU 25	0,53	1,39	261,22	0,85				

Vepřové maso	ČR	2,40	2,08	86,69	-0,32
tis. t ž.hm.	EU 25	0,82			
tis. t ž.hm.	EU 25	0,53	1,39	261,22	0,85
Vepřové maso	ČR	2,40	2,08	86,69	-0,32
tis. t ž.hm.	EU 25	0,82			

Plodiny (tis. t)		Výroba			Vývoz/výroba			Dom.spotř. - dovoz/výroba		
		2000/2001	2004/2005	Index	00/01	04/05	Index	00/01	04/05	Index
Pšenice	ČR	4 084,1	4 846,3	118,7	0,08	0,02	20,7	0,895	0,706	78,9
	EU 25		124 000,0			0,12			0,803	
Ječmen	ČR	1 629,4	2 356,5	144,6	0,01	0,04	437,6	1,086	0,800	73,7
	EU 25		61 100,0			0,07			0,792	
Kukuřice	ČR	303,9	551,6	181,5	0,05	0,09	165,9	1,071	0,847	79,1
	EU 25		51 500,0			0,05			0,944	
Řepka	ČR	844,4	934,7	110,7	0,32	0,16	50,4	0,681	0,481	70,7
Brambory konz.	ČR	1 476,0	660,5	44,7	0,01	0,08	821,6	0,991	0,924	93,3

Plodiny (tis. t)		Změna stavu zásob/výroba			Vývoz/dovoz			Intervenční nákup/výroba		
		00/01	04/05	Index	00/01	04/05	Index	00/01	04/05	Index
Pšenice	ČR	0,026	0,051	197,6	43,41	3,20	7,4	-	0,227	-
	EU 25		0,049			2,90		-	0,031	-
Ječmen	ČR	-0,095	-0,012	12,7	0,165	10,0	6 069,6	-	0,170	-
	EU 25		0,046			13,3		-	0,097	-
Kukuřice	ČR	-0,125	-0,064	51,2	0,943	5,0	530,1	-	0,127	-
	EU 25		0,006			0,926		-	0,002	-
Řepka	ČR	0	0,358		53,8	3,0	5,6	-	-	-
Brambory konz.	ČR	0	0		0,781	0,275	35,2	-	-	-

Pramen: MZe,
Eurostat

Zvýšení konkurenceschopnosti je tedy klíčovým problémem české zemědělské politiky. Dosažení srovnatelné konkurenční schopnosti s průměrem EU by se mělo stát cílem naplnění první osy.

Vlivem toho, že nebyla provedeno vyhodnocení rozhodovací matice nebyly ani samostatně formulovány potřeby. Z kontextu Programu rozvoje venkova, zejména kapitoly 3 (Analýza situace z hlediska silných a slabých stránek českého zemědělství a venkova metodou SWOT analýzy, zvolená strategie, jejich řešení a Ex ante hodnocení) lze odvodit tyto potřeby a jejich vztah k cílům.

OSA 1 – Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství

Potřeba zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství v obecné rovině byla deklarována již výše. Zvýšení konkurenceschopnosti znamená řešení především těchto potřeb:

- snížení ceny produktů. Snížení ceny jednotlivých komodit je významným prvkem zvýšení jejich konkurenceschopnosti.

Tab. 4 Ceny zemědělských komodit – srovnání s EU 15 (rok 2004)

	Pšenice €/100 kg		Žito €/100 kg		Ječmen €/100 kg		Oves €/100 kg		Kukuřice €/100 kg		Brambory €/100 kg		Cukrovka €/1000 kg		Řepka €/100 kg	
	EU 15	ČR	ČR	EU 15	ČR	EU 15	ČR	EU 15	EU15	ČR	EU15	ČR	EU15	ČR	EU15	ČR
2001	12,39	11,54	11,18	10,64	11,65	11,02	13,56	11,71	12,86	11,42	16,47	10,98	42,22	28,59	23,59	21,10
2002	11,39	11,04	12,01	9,97	13,08	9,91	14,90	10,73	12,55	10,55	14,30	16,10	43,93	31,49	24,99	22,98
2003	12,29	10,61	11,05	11,45	11,12	10,94	15,04	11,04	12,63	9,07	17,63	15,10	48,10	29,45	26,57	23,74
2004	12,28	12,23	11,04	8,84	11,45	11,06	12,51	11,48	12,77	11,82	20,22	17,47	44,49	35,25	27,64	23,77
	Telata €/100 kg ž.hm.		Krávy €/100 kg ž.hm.		Býci €/100 kg ž.hm.		Prasata €/100 kg ž.hm.		Ovce €/100 kg ž.hm.		Kuřata €/100 kg ž.hm.		Mléko €/100 kg		Vejce €/100 ks	
	EU 15	ČR	EU 15	ČR	EU 15	ČR	EU 15	ČR	EU15	ČR	EU15	ČR	EU15	ČR	EU15	ČR
2001	251,08	132,65	97,15	64,20	137,49	99,86	135,09	127,36	82,50	52,84	80,99	75,79	32,62	22,72	5,77	5,22
2002	259,70	130,99	94,24	67,85	145,85	122,45	114,09	107,13	88,86	57,04	76,62	72,65	31,17	26,18	5,79	4,84
2003	265,45	125,26	113,65	59,72	153,19	115,43	112,75	93,70	99,67	60,70	85,39	65,79	30,31	24,43	6,94	5,12
2004	243,78	155,09	99,90	69,71	153,38	119,06	120,65	100,09	96,57	56,66	92,09	69,17	29,89	24,97	7,75	5,61

Pramen: EUROSTAT

Jak je z tabulky patrné ceny zemědělských výrobců obilovin jsou v ČR kromě pšenice a kukuřice na vyšší úrovni než je průměr EU 15, ceny okopanin a řepky jsou pod úrovní průměru EU.

Cena pšenice a ječmene je nejnižší v Rakousku, jež v roce 2004 dosáhla 73 % (pšenice) a 70 % (ječmen) ceny v ČR. Ceny žita a ovsy jsou na nejnižší úrovni v Lucembursku a dosahují 62 % (žito) a 59 % (oves). Nejnižší úrovně cen kukuřice a řepky dosahuje Rakousko, a to 76 % (kukuřice) a 79 % (řepka) průměrné ceny v ČR. U brambor a cukrovky jsou ceny zemědělských výrobců nejnižší ve Velké Británii, a to 41 % (brambory) a 66 % (cukrovka) ceny v ČR.

Jiná situace je u komodit živočišné výroby, kde jsou ceny českých farmářů hluboko pod průměrem EU 15 a kromě jatečných ovcí a vajec jsou ve srovnání se státy EU 15 nejnižší. Ceny jatečných telat v ČR dosahují pouhých 63 % průměru EU 15, ceny jatečných krav necelých 70 % průměru EU 15, ceny jatečných býků 78 % průměru EU 15. Stejná situace je u jatečných prasat (83 % EU 15), kuřat (75 % EU 15) a mléka (83 % EU 15). Nižší ceny komodit živočišné výroby než v ČR jsou pouze u jatečných ovcí (Španělsko 55 % cen ČR) a vajec (Irsko 95 % a Velká Británie 88 % cen ČR).

Trvale udržitelný proces konkurenceschopnosti zemědělství vyžaduje při daných cenách prostou resp. rozšířenou reprodukci výrobního potenciálu. To předpokládá přiměřenou rentabilitu podniku. Z hlediska reprodukce majetku zemědělských podniků je potřeba zvýšit

rentabilitu českých zemědělských podniků. Dlouhodobě byly zemědělské podniky ztrátové. To vytvářeno nedostatečné podmínky pro reprodukce majetku.

Tab. 5 Přehled o ztrátovosti zemědělských podniků

	Produkční oblasti								
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Aktiva celkem (v tis. Kč)	86 420	100 340	101 690	111 690	103 370	109 650	113 298	122 577	135 105
Míra zisku (v %)	-0,25	-1,20	0,12	-0,69	2,16	1,92	-0,93	-0,94	4,46
	Marginální oblasti								
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Aktiva celkem (v tis. Kč)				81 620	88 380	85 524	81 650	80 806	82 347
Míra zisku (v %)				0,03	1,99	0,78	-1,09	-2,08	3,92

Pramen: vlastní šetření

Řešením obou výše uvedených podmínek je snížení jednotkových nákladů na výrobek. Se snížením jednotkových nákladů souvisí zvýšení produktivity práce především účinnější mechanizací.

Tab. 6 Hrubá přidaná hodnota na pracovníka v jednotlivých odvětvích v ČR (v EUR)

	2000	2001	2002	2003	2004
Zemědělství, lesnictví a myslivost	11 900	13 700	14 800	13 900	16 500
Potravinářský průmysl	15 400	13 400	15 200	18 900	19 200
Energetika	31 500	36 700	46 500	45 200	49 100
Stavebnictví	14 700	16 000	18 600	20 200	21 300
Doprava a komunikace	16 900	22 400	26 200	27 700	28 400

Zdroj: Eurostat

Z tabulky 6 vyplývá, že produktivita práce v zemědělství v ČR je podstatně nižší než v ostatních odvětvích národního hospodářství.

Tab. 7 Hrubá přidaná hodnota ve stálých cenách v EUR na pracovníka v odvětví zemědělství, lesnictví a myslivosti

	2003	2004
EU 25	58 200	59 600
EU 15	68 100	67 600

Česká republika	13 900	16 500
SRN	47 400	:
Maďarsko	15 200	21 300
Rakousko	122 500	122 400
Polsko	50 200	:
Slovensko	13 900	17 000

Zdroj: Eurostat

K podobnému závěru dospíváme i porovnáním produktivity v zemědělství se státy EU – 25. Především je vedle organizace práce málo výkonná mechanizace, což je způsobeno morálním zastaráváním zemědělské techniky.

Tab. 8 Průměrné stáří dlouhodobého hmotného majetku (DHM)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Počet podniků	100	145	129	149	141
DHM brutto	97 179,5	98 668,2	103 732,8	115 509,9	117 455,7
Oprávky	42 841,4	44 614,7	48 182,7	56 276,1	57 901,0
Průměrné stáří DHM	2,268	2,212	2,153	2,053	2,029

Pramen: vlastní šetření

Poznámka: DHM – dlouhodobý hmotný majetek

Toto morální zastarání se projevilo především otevřením západoevropských trhů. Zemědělské stroje nabízené západoevropskými firmami mají daleko vyšší produktivitu, nižší spotřebu PHM a nižší sklizňové ztráty ve srovnání s používanými stroji z dřívějších socialistických zemí. Nákup těchto strojů významně ovlivňuje produktivitu práce a výrobní náklady v zemědělství. Jako příklad morálního zastarání lze prezentovat na výkonech a hospodárnosti strojů, ale i na motivu pro jejich vyřazení.

Například při senážování pícnin (vojtěšky, jetele) s využitím samořezacího senážního vozu JUMBO jsou náklady na 1 t silážní hmoty tradičním způsobem 7,22 EURO, při využití samořezacího senážního vozu JUMBO 4,33 EURO. Rozdíl v nákladech je tedy téměř 40 %. Použití sklizení mlátičky JOHN DEER CLAAS CASE znamená 61,7 % úsporu nákladů na 1 ha sklizené plochy. Úspora je i v potřebě strojů. Na 1000 ha u tradiční sklizňové mlátičky je třeba na 30 sklizňových dnů 5,5 ks, u sklizňové mlátičky typ JOHN DEER 1ks.

Nízká je i úroveň řízení. Porovnejme variabilitu ukazatele „Hospodářský výsledek za účetní období na 1000 Kč výkonů“ mezi jednotlivými zemědělskými výrobními oblastmi a uvnitř oblastí.

Tab. 9 Hospodářský výsledek za účetní období na 1000 Kč výkonů

Zemědělská výrobní oblast	Počet podniků n	Průměr $\bar{x}$	Rozptyl s^2	Směrodatná odchylka s
bramborářská	58	56,7	1 442,4	38,0
kukuřičná	5	41,7	1 875,2	43,3
obilnářská	26	46,4	1 056,6	32,5
pícninářská	27	61,9	2 764,8	52,6
řepařská	25	55,8	2 147,2	46,3
Celkem	141	54,0	1 754,2	41,9

Pramen: vlastní šetření

$$\text{Rozptyl celkový} \quad s_c = 1754,2 \quad \sqrt{s_c} = 41,9$$

$$\text{Rozptyl mezi výrobními oblastmi} \quad s_s = 31,9 \quad \sqrt{s_s} = 5,6$$

$$\text{Rozptyl uvnitř oblastí} \quad s_r = 1722,3 \quad \sqrt{s_r} = 41,5$$

Průměrná variabilita hospodářského výsledku uvnitř oblastí je více jak 8krát větší nežli variabilita mezi oblastmi. Úroveň řízení má na hospodářský výsledek 8krát větší vliv nežli rozdílné přírodní podmínky.

Z uvedeného vyplývá, že modernizace zemědělských podniků ČR jsou spolu s úrovní řízení významnými faktory konkurenceschopnosti v zemědělství. Konkurenceschopnost zemědělství ovlivňují i výše národních kvót a limitů.

Tab. 10 Národní produkční kvóty

Komodita	Jednotka	Národní produkční kvóty	Stav produkce v roce 2004	Plnění kvóty v % v roce 2004
mléko	tis. t	2 682,143	2602	97
cukr A	tis. t	441,2	553,9	122
cukr B	tis. t	13,6		
škrob	tis. t	33,66	33,644	99,9

Pramen: MZe

Tab. 11 Národní limity

Komodita	Jednotka	Národní	Stav	Plnění limitů
----------	----------	---------	------	---------------

		produkční limity	produkce v roce 2004	v % v roce 2004
len – dlouhé vlákno	t	1 923	2 932	152,5
len – krátké vlákno	t	2 866	2 855	99,6
krávy BTM	ks	90 300	136 081	150,7
ovce (bahnice)	ks	66 733	64 530	96,7
porážková prémie – dosp. skot	ks	483 082	151 704	31,4
porážková prémie – telata	ks	27 380	12 519	45,7
speciální prémie na býky	ks	244 349	131 577	53,8
dodatečné platby pro skot	t ž. hm.	270 031	184 500	68,3

Pramen: MZe, ČSÚ

Stanovení národních kvót a limitů omezuje dosahování vyšší konkurenceschopnosti zvyšováním objemu primárních zemědělských surovin, v tomto případě je třeba se soustředit především na vyšší přidanou hodnotu a inovace ve výrobní a obchodní sféře. Významná role v tomto procesu připadá především zpracovatelskému průmyslu.

Tím se mění postupy řešení:

1. Dominantní postavení na trhu nelze již u řady komodit dosahovat zvýšením jejich objemu produkce. Jedná se především o komodity v oblasti kvót a národních limitů. Nelze proto ani uplatnit standardní strategické postupy podle kterých například z vlivu důchodové pružnosti lze usuzovat na nabídku zemědělských produktů.
2. Stále větší vliv na konkurenceschopnost bude mít nepotravinářské využití zemědělských produktů. Ve srovnání s nasyceností trhu tradičními zemědělskými produkty inovace v nepotravinářském využití zemědělských produktů otvírají nové možnosti uplatnění těchto produktů na národním i mezinárodním trhu.
3. Velikost přidané hodnoty ovlivní míra inovačního procesu především ve zpracovatelském průmyslu (potravinářském i nepotravinářském).
4. Nepříznivě vyšší přidané hodnoty ovlivní dodržování evropských standardů, které jsou vázány na přiznání přímých plateb. Dodržování těchto standardů zvýší náklady zemědělských podniků bez odpovídajícího zvýšení tržeb.
5. Na cenové relace nepříznivě působí nízký ekvivalent produkčních subvencí, který podle odhadů se pohybuje ve výši 17 – 20 % průměru EU.
6. Nízká produktivita práce naléhavě vyžaduje řešit modernizace zemědělských hospodářství. Vyšší produktivita práce ovlivní jak rentabilitu jednotlivých výrobků, tak objem produkce i snížení počtu pracovníků v zemědělství.
7. Trvalé udržení konkurenceschopnosti vyžaduje také přiměřenou reprodukci výrobních faktorů v zemědělském podniku. Tu lze mimo jiné dosáhnout vyšší účinností řízení. Porovnáme-li variabilitu ekonomických výsledků mezi výrobními oblastmi a uvnitř jednotlivých výrobních oblastí, pak je zřejmé, že variabilita uvnitř výrobních oblastí je osmkrát vyšší než variabilita mezi těmito oblastmi.

Jaké hnací síly, silné stránky a příležitosti se týkají programové oblasti ?

Silné stránky a příležitosti jsou předpoklady úspěšného rozvoje venkova. Mezi rozhodující silné stránky v jednotlivých osách patří zejména:

Osa 1 – silné stránky:

- Vhodná velikostní struktura zemědělských podniků vyrábějící převážný objem produkce. Tato skupina umožňuje dosáhnout potřebné akumulace kapitálu, provádět potřebnou modernizaci zemědělské techniky a využívat moderní metody řízení.
- Dočasně nízká cena zemědělské půdy a nižší pachtovné. Nízké pachtovné umožňuje podnikatelům přiměřeně rozšiřovat svoji výrobní základnu s přiměřenými náklady. Toto je rozhodující především pro nové podnikatelské subjekty.
- Dobré cenové relace zejména u produktů živočišné výroby.
- Vysoká adaptabilita zemědělských podniků na měnící se podmínky trhu po zemědělských produktech. Širší výrobní portfolio zemědělských podniků snižuje rizikovost měnící se poptávky po zemědělských produktech.

Osa 1 – příležitosti:

- Rozvojové programy, které umožňují provést modernizaci zemědělských hospodářství.
- Nepotravinářské využití zemědělské produkce. Využití této příležitosti závisí především na aktivitách zpracovatelského průmyslu. V současné době není tato příležitost dostatečně využívána.
- Dobré podmínky pro uplatnění některých zemědělských produktů (mléko, masné produkty, technické plodiny) na zahraničním trhu.
- Prodej zemědělských produktů ze dvora spojený s víkendovým pobytem na statku především u podniků v blízkosti větších měst. Rozdíl mezi cenami při prodeji ze dvora a cenami ve městech umožňuje návštěvníkům uhradit část víkendového pobytu a stává se pro ně zajímavým.

Osa 2 - silné stránky:

- Dobrý systém ochrany přírody především v chráněných oblastech a národních parcích.
- Zajištěná správa vodních toků
- Rostoucí podíl zatravnění zemědělské půdy především v horských oblastech.
- Dobrá kvalita podzemních vod.
- Snížení hnojení minerálními hnojivy.
- Vyšší podíl extenzivního zemědělství zvláště v podhorských a horských oblastech.

Osa 2 – příležitosti

- Rozvojové programy umožňující financování opatření ke zlepšení životního prostředí.
- Rostoucí zájem společnosti o ochranu přírody, krajiny a životního prostředí.
- Vyšší zájem o využívání alternativních zdrojů energie.

Osa 3 – silné stránky

- Vybavení větších obcí základní infrastrukturou.
- Neporušenost krajiny v chráněných krajinných oblastech a národních parcích.
- Zastavení emigrace venkovského obyvatelstva do měst.
- Dobré značení turistických tras a cyklotras.
- Vysoká organizovanost obyvatelstva na venkově.

Osa 3 – příležitosti

- Rostoucí zájem obyvatelstva o venkovskou turistiku.
- Rozvojové programy umožňující podstatné změny v malých venkovských obcích. Jako příklad lze uvést podpory z projektu SAPARD v porovnání s rozpočty malých obcí.

Tab. 12 Průměrné příjmy po konsolidaci podle velikosti obcí.

Počet obyvatel v obci	Průměrné příjmy po konsolidaci 2002 (tis. Kč)	
	ČR	SAPARD
1 - 200	1 418	5 412
201 - 400	3 245	9 265
401 - 600	5 834	8 957
601 - 800	8 755	13 283
801 – 1 000	11 844	13 435
1 001 – 1 200	14 717	14 892
1 201 – 1 400	19 073	21 806
1 401 – 1 600	23 027	29 840
1 601 – 1 800	24 312	32 386
1 801 – 2 000	26 390	23 373
Venkov	6 116	15 467
nad 2 000	271 319	87 770
ČR	33 006	33 543

Pramen: ARIS - RARIS

Financování zejména malých obcí z programu SAPARD několikanásobně převyšovalo roční financování těchto obcí ze státního rozpočtu. Program SAPARD umožnil těmto obcím

realizovat investice, které by v případě financování ze státního rozpočtu byly nedostupné po několik let. Počet těchto obcí byl však poměrně malý.

- Kapacita nevyužitých zemědělských a vojenských staveb.
- Zájem návštěvníků o kulturní dědictví.

Mezi významné hnací síly patří především organizace Sdružení měst a obcí ČR, místní akční skupiny, sdružení obcí. Významným prvkem jsou i větší zemědělské podniky, které sponzorují rozvoj řady obecních aktivit. Privatizace zemědělských podniků obnovila vztah zemědělců k půdě a také sounáležitost s venkovskými sídly. Vytváření akčních skupin, které sdružují pracovníky obecních úřadů, podnikatele a významné osobnosti podstatným způsobem ovlivňují především rozvoj obecních sdružení. Volná pracovní síla venkovských obcí motivuje malé a střední podnikatele vytvářet v těchto obcích své provozovny.

Jaké lze určit příčiny rozdílů?

Jednou z významných příčin rozdílů je neostatečné založení SWOT analýzy na kvantifikovaných údajích. Chybí také kompletnost ve SWOT analýze. Podrobněji jsou tyto problémy diskutovány v kapitole 2.1.

Málo použitá kvantifikovatelnost údajů způsobuje, že i cíle jsou stanoveny v nekvantifikovatelné rovině a pak nelze ani míru plnění těchto cílů zhodnotit. Nerozdělení jednotlivých cílů na dlouhodobé a krátkodobé neumožňuje zařadit jednotlivá opatření do dlouhodobé rámcové strategie.

Jaké jsou konkrétní cílové skupiny a jaké jsou jejich potřeby?

Mezi cílové skupiny náleží:

- Zemědělství podnikatelé (fyzické a právnické osoby) - Jejich hlavním cílem je dosáhnout příznivého hospodářského výsledku pro reprodukci výrobních sil a přiměřené podnikatelské odměny.
- Zemědělství dělníci - Jejich hlavním cílem je dosáhnout srovnatelné mzdové hladiny v porovnání s odměnami v ostatních odvětvích národního hospodářství. Odměna v zemědělství je podstatně nižší.

Tab. 13 Čisté peněžní příjmy celkem (na osobu a rok v Kč)

	2000	2001	2002	2003
Průměrná domácnost	83 422	90 167	93 153	98 102
Domácnosti zemědělců	73 002	79 617	83 622	85 144

Pramen: ČSÚ

- Fyzické a právnické osoby hospodařící v lesích nebo poskytující služby v lesnických činnostech - Cílem těchto skupin je dosáhnout řízené obnovy lesa a přiměřenou těžbou si zajistit podnikatelský zisk.
- Pozemkové úřady - Posláním pozemkových úřadů je připravit a identifikovat pozemky pro pozemkové úpravy a tím zajistit jejich funkční využití pro nové vlastníky.
- Obce a sdružení obcí - Cílem je zajistit správu obce, potřebnou infrastrukturu, společenský a kulturní život.

Které problémy nemohou být adresně určeny pomocí implementace programu?

Pomocí implementace programu jsou vytvořeny podmínky pro řadu efektů. Nicméně závisí na příjemcích podpor, zda důsledně dodrží záměry, které jsou Programem rozvoje venkova deklarovány. U mnohých záměrů pravděpodobně dojde ke střetům osobního podnikatelského zájmu z obecným zájmem, který je sledován Programem rozvoje venkova.

Jako příklad lze uvést, že vlivem modernizace hospodářství dojde k růstu produktivity práce a tím vytvoření příznivých podmínek pro zvýšení mezd zaměstnancům. Míra zvýšení těchto mezd záleží na příjemci a nelze ji pomocí implementace programu přímo ovlivnit. Bude proto velice záležet, aby při realizaci Programu rozvoje venkova bylo vytvářeno společenské vědomí dotáhnout jednotlivé programy až do jejich žádoucích efektů. K tomu vedle vypracování řady pobídek, je třeba i angažovanosti Agrární komory ČR, Podnikatelských svazů i Místních akčních skupin.

Mezi tyto problémy lze náhodně jmenovat:

- úroveň mzdové a cenové hladiny,
- marketingovou iniciativu,
- komplexní pojetí ochrany přírody,
- udržení a rozvíjení komparační výhody vlastními prostředky,
- aplikace získaných poznatků v praxi a řada dalších.

3. BOD 3 NENÍ V GUIDELINES FOR EX-ANTE ROZPRACOVÁN

4. JAKÉ CÍLE SE OD PROGRAMU OČEKÁVAJÍ DOSÁHNOUT?

Jaký je celkový politický cíl ve vyjádření očekávaných dopadů?

V tomto oddíle je analyzován vztah mezi rozvojovou vizí, globálními cíli strategie a vyjádřením očekávaných dopadů v Národním strategickém plánu a Programu rozvoje venkova.

Strategie rozvoje venkova České republiky vychází v Národním plánu rozvoje venkova (str. 14) z této vize:

„Do roku 2013 se změni tvář venkova České republiky a jeho hospodářská struktura v míře vedoucí k výraznému zlepšení životního prostředí, životní úrovně a životních podmínek jeho obyvatel, k posílení nosných oborů a diverzifikaci ekonomických aktivit zemědělství, lesního a vodního hospodářství, cestovního ruchu a dalších odvětví zabezpečujících hospodářskou a společenskou stabilitu venkova vedoucí k dosažení úrovně srovnatelné s venkovskými regiony vyspělých zemí Evropské unie“.

Uvedená vize je rozdělena do skupin globálních cílů:

OSA I

OSA I Indikátor dopadu	Odpovídá globálním cílům
HDP na jednoho pracovníka (AWU) Přírůstek GDP na pracovníka v rozsahu 70 - 80 tis. Kč za období 2007 -2013	zvýšení HDP na obyvatele venkova, zvýšení příjmů venkovského obyvatelstva zvýšení podílu produkce na zahraničních trzích
Export zem. produktů / celková domácí zemědělská produkce Zvýšit podíl exportu zemědělských produktů o 3 %.	konkurenceschopnost v základních potravinářských komoditách
Domácí spotřeba zem. produktů / domácí zemědělská produkce Zvýšit podíl na domácí spotřebě o 3 - 4 %.	

OSA II

OSA II Indikátor dopadu	Odpovídá globálním cílům
Změny v oblastech s vysokou přírodní hodnotou Zvýšení obhospodařovaného území, které přispívá k biodiverzitě a ochraně oblastí s vysokou přírodní hodnotou o 83 000 ha. Zvýšení podílu ekologického a extenzivního hospodaření především v marginálních oblastech. Zvýšení podílu těchto způsobů hospodaření o 5 %. Změny v bilanci živin (hodnota a trend)	systematickém zlepšování stavu životního prostředí, snižování negativních vlivů intenzivního zemědělství, péče o přírodu a krajinu

Zvýšení výroby energie z obnovitelných zdrojů o 7 %	
---	--

OSA III

OSA III Indikátor dopadu	Odpovídá globálním cílům
Za období 2007 -2013 vytvořit 22 000 pracovních míst. Míra nezaměstnanosti venkovského obyvatelstva – snížit o 1,2 procentních bodů Průměrný příjem člena venkovské domácnosti – zvýšit o 17 % Vybavenost základní infrastrukturou. Zvýšit počet osob využívajících zkvalitněné služby o 350 000. Zvýšit počet obyvatelstva napojeného na veřejnou kanalizaci s čistírnou odpadních vod o 20 procentních bodů.	tvorba nových pracovních míst, snížení míry nezaměstnanosti na venkově zvýšení příjmů venkovského obyvatelstva, zvýšení životní úrovně životní podmínky, společenská struktura venkova zlepšení základních služeb pro venkovské obyvatelstvo

Životní úroveň a životní podmínky nejsou zahrnuty v globálních cílech, ale vyplývají z vize a jsou podstatným prvkem pro život na venkově. Uvedené globální cíle odpovídají i čtyřem strategickým cílům společenství. Celkový hospodářský růst venkovského obyvatelstva je charakterizován Indikátem dopadu HDP na jednoho obyvatele venkova

Jaké jsou obecné, specifické a operační cíle a očekávané výsledky?

Při stanovení ukazatelů a jejich využití v monitorovacím systému je nutné zdůraznit požadavek na dodržení hierarchie cílů a indikátorů k nimž jsou vázány vstupy.

Jak vyplývá z Guidelines celkové cíle jsou stanovovány zpravidla verbálně. Jejich kvantifikace je vyjádřena pomocí dopadů. Z logiky věci vyplývá, že obdobný systém by měl být zachován i ve vztahu mezi specifickým cíli a výsledky a operačními cíli a výstupy.

Očekávané výsledky a indikátory výstupu lze sledovat ve třech rovinách – zemědělství – venkov- národní hospodářství. Z hlediska systematizace ukazatelů by bylo užitečné zařadit ukazatele struktury, které by vyjadřovaly podíl ukazatele nižší agregační roviny na ukazateli vyššího řádu. Např. zařazení ukazatele podíl hrubého domácího produktu vytvořeného v zemědělství na celkovém hrubém domácím produktu ve státě by logicky i matematicky propojil obě sledované roviny. Tento systém by bylo užitečné uplatnit jak u indikátorů dopadu

(impacts), tak i u indikátorů výsledků (results). Například při hodnocení výsledků opatření mladých zemědělců by bylo užitečné doplnit podíl mladých farmářů na celkové zemědělské produkci. Potíže z hlediska naplnění obsahu vyvstávají u některých indikátorů na úrovni venkova jako např. u ukazatele hrubý domácí produkt vytvořený venkovským obyvatelstvem, který lze při současné statistické metodice jen obtížně naplnit.

Operační cíle jsou vyjádřeny u jednotlivých opatření a zpravidla vycházejí z doporučení Rady se zřetelem na české prostředí. Vlivem nedostatečného řízení zemědělské politiky, a politiky rozvoje venkova v minulém režimu velikost potřeb významně převyšuje možnosti jejich řešení. Z tohoto hlediska není ani problém vymezení potřeb, jako spíše jejich priorit z hlediska maximálního efektu vynaložených prostředků. V tomto smyslu je třeba preferovat opatření vedoucí u osy I ke zvýšení produktivity práce a kvality zemědělských produktů, u osy II zlepšení kvality vody a půdy a u osy III vytvoření nových pracovních míst na venkově, zlepšení důchodové situace venkovského obyvatelstva, a lepší občanské vybavenosti.

Z našeho pohledu není dostatečně propracován vztah mezi indikátory celkového dopadu a specifickými cíli a indikátory v návaznosti na jednotlivá opatření. Například pro globální cíl zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělství a vzhledem k jednotlivým opatřením osy I by bylo užitečné doplnit tyto specifické cíle a indikátory výsledku (results).

Specifické cíle:

1. míra inovace zemědělských produktů,
2. kvalita zemědělských produktů,
3. kvalita marketingu,
4. cenové relace.

Specifické cíle, které vyjadřují úroveň rozhodujících faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost zemědělských podniků, by měly mít tyto indikátory výsledků (results):

1. podíl nových zemědělských produktů na celkovém prodeji,
2. podíl registrovaných produktů odpovídající certifikovanému standardu potravin na celkovém prodeji,
3. objem prostředků věnovaných na marketing produktů,
4. vývoj cenových indexů.

K hodnocení mezi výše uvedenými indikátory a globálními dopady je možno využívat koeficienty cenové pružnosti. Pomocí těchto koeficientů je možno posuzovat citlivost změny globálních dopadů na dané indikátory. Na základě porovnání úrovně koeficientů pružnosti u jednotlivých členských států EU je možno provádět další doporučení.

Vztah specifických cílů a výsledků (results) vyjadřuje následující tabulka.

OSA I Indikátory výsledku	Odpovídá specifickým cílům
Podíl registrovaných produktů na celkovém prodeji	Kvalita zemědělských produktů
Objem prostředků věnovaných na marketing produktů,	Zlepšení marketingu
Vývoj cenových indexů	Zlepšení cenových relací

Tomu odpovídají indikátory výsledků (results):

- hrubá přidaná hodnota na pracovníka
- hrubá přidaná hodnota / investiční majetek
- intenzita výroby (ha výnosy, užítkovost).

Které základní indikátory a indikátory dopadu jsou navrhovány pro měření konceptu?

Indikátory výchozího stavu jsou uvedeny v Programu rozvoje venkova v oddíle 5.3. Tyto indikátory důsledně vycházejí z Fiches for impact Related Baseline Indicators. Jejich hodnoty uvádí následující tabulka. Návrh indikátorů byl konzultován s Českým statistickým úřadem a metodika tohoto úřadu byla převzata pro jejich zjišťování a vykazování. Nedostatečně je zatím zpracována metodika indikátorů pro osu 2.

Tab. 14 Výchozí stav a odhad cílové hodnoty indikátorů dopadu v roce 2013

Osa	Indikátor	Ukazatel	Jednotka	Odhad hodnoty výchozí 2007	Odhad hodnoty cílové 2013	Zdroj
Horizontální (úroveň Programu)	Hospodářský vývoj	HDP/obyvatele (PPS, EU-25 = 100)	%	68	90	ČSÚ, Eurostat
	Míra zaměstnanosti	Míra ekonomické aktivity podíl zaměstnaných osob ve věku 15-64 let k populaci stejné věkové skupiny)	%	65	68	ČSÚ
	Nezaměstnanost	Míra nezaměstnanosti	%	8,2	8	ČSÚ
Osa I Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	Školení a vzdělávání v zemědělství	Podíl zemědělců s ukončeným základním vzděláním	%	43	40	ČSÚ
	Věková struktura v zemědělství	Poměr zemědělců ve věku do 30 let/ nad 55 let	%	10,1/21,7	12/20	ČSÚ
	Produktivita práce v zemědělství	Hrubá přidaná hodnota na pracovníka v zemědělství v b.c.	Tis Kč/AWU Index (EU=100%)	225 35	310	ČSÚ 03
	Produktivita práce v potravinářském průmyslu	Hrubá přidaná hodnota na pracovníka v potravinářském průmyslu	tis.Kč/prac Index (EU=100%)	495	540	ČSÚ
	Produktivita práce v lesnictví	Hrubá přidaná hodnota na pracovníka v lesnictví	tis.Kč/prac Index (EU=100%)	810	890	ČSÚ, ÚHÚL
Osa II Zlepšování životního	Biodiverzita: Populace ptactva na zemědělské půdě	Vývoj populací vybraných druhů ptáků (strnad luční, vrabec polní, špaček obecný) /změna počtu (JPSP-relativní index popul. trendu oproti r.1982)	%	107	112	Česká společnost ornitologická, SOP MŽP ČR

Osa	Indikátor	Ukazatel	Jednotka	Odhad hodnoty výchozí 2007	Odhad hodnoty cílové 2013	Zdroj
	Biodiverzita: Oblasti zemědělské půdy s vysokou přírodní hodnotou	Využití zemědělské půdy v oblastech s vysokou přírodní hodnotou v % ze zemědělské půdy	ha	550 000	560 000	MŽP, MZe (LPIS)
	Biodiverzita: Druhová skladba stromů	Rozložení skupin stromů % smrku, dub, buk	%	53 6,5 6,7	52 6,8 7,1	ÚHÚL
	Kvalita vody: Bilance živin	Spotřeba čistého N v kg/ha zem. půdy	kg /ha	68	70	VÚRV
	Půda: Ekologické zemědělství	Úhrnná zemědělská půda s ekologickým zemědělstvím	ha	263 299	310 000	MZe (LPIS)
	Změny klimatu: Výroba obnovitelné energie ze zemědělství a lesnictví	Produkce obnovitelných zdrojů ze zemědělství (kt). Produkce obnovitelných zdrojů energie ze dřeva a dřevního odpadu (účelově pěstované rostliny – topol, keře...), dřevní hmoty (ktoe)	kt ktoe (1000t na ekvival.)	83 1 007	99,6 1 208	ČSÚ
Osa III Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova	Zemědělci s jinou výdělečnou činností	Procento zemědělců mající jiné ziskové činnosti než zemědělství	%	19	24	ČSÚ 03
	Rozvoj zaměstnanosti v nezemědělských odvětvích	Zaměstnanost v sekundárním a terciárním sektoru ve venkovských oblastech	počet osob	3 905	4 120	ČSÚ 03
	Hospodářský rozvoj nezem. sektoru	Hrubá přidaná hodnota v sekundárním a terciárním sektoru (ve venkovských regionech)	mld. Kč	1 830	1 940	ČSÚ, Eurostat
	Osoby samostatně výdělečně činné	Počet soukromých podnikatelů ve venkovských regionech (OSVČ)	osob	638 000	662 000	ČSÚ
	Rozvoj internetu na venkově	Podíl osob na venkově (< 100 obyv./km ²) využívající ADSL internet k celé populaci	%	3,9	4,5	ČSÚ, DG INFSO
	Rozvoj sektoru služeb	Hrubá přidaná hodnota ve službách jako podíl z celkové HPH	%	59	63	ČSÚ, Eurostat
	Celoživotní vzdělávání na venkově	Procento dospělých (25-64 let) účastnících se celoživotního vzdělávání (ve venkovských regionech)	%	5,4	7,3	MZe, DG AGRI
Osa IV Leader	Rozvoj místních akčních skupin	Podíl populace v území, kde působí MAS	%	15	17	MZe, DG AGRI

Pozn. AWU-Annual Work Units – Roční pracovní jednotka

PPS – Purchasing Power Standard – Parita kupní síly

Jak dalece programové cíle odpovídají cílům definovaným v Národním strategickém plánu?

Národní strategický plán je v České republice prováděn prostřednictvím Programu rozvoje venkova na období 2007 -2013, který je platný pro venkovské oblasti pro celé ČR.

Je zcela pochopitelné, že Národní strategický plán rozvoje venkova bude svým obsahem velmi úzce spjat s Programem rozvoje venkova. Nicméně národní strategický plán rozvoje venkova by měl zahrnovat i některé další oblasti, které jsou důležité z hlediska začlenění zemědělství, ochrany přírody a rozvoje venkova do celkového kontextu národní ekonomiky. Mezi otázky, které by měly být v této části diskutovány by měly být některé vztahové relace jako například postavení zemědělství v soustavě národního hospodářství, vymezení venkova ve vztahu k regionálním programům, koncepce urbanizace a venkovského prostoru, koncepce rozvoje venkovských sídel, rozmístění hospodářských aktivit a řada dalších.

Program rozvoje venkova a Národní strategický plán rozvoje venkova předstihl další dokumenty a byl převážně zpracováván v gesci Ministerstva zemědělství. Je proto potřebné, aby koncepce Národního strategického plánu byla začleněna do širšího rámce celkové strategie rozvoje České republiky.

Jaké základní indikátory a indikátory dopadu jsou navrhovány pro měření úspěchu v programu a jsou tyto indikátory aplikovány významným (dostatečným) způsobem?

Indikátory výchozího stavu navržené pro měření výsledků opatření Programu rozvoje venkova důsledně vycházejí z Fiches for impact Related Baseline Indicators. Jejich seznam uvádí tabulka 15.

Tab. 15 Indikátory dopadu

	Indikátor	Osa	Měření	Jednotky	Cíle za období 2007 - 2013	Zdroj
	Hospodářský růst	I, III, IV	Čistá přidaná hodnota	mil. Kč	500	ČSÚ
	Tvorba pracovních míst	III, IV	Vytvořená čistá pracovní místa	počet	22 000	ČSÚ
	Produktivita práce	I	Změna HPH na jednoho pracovníka (AWU, FTE)	tis. Kč zemědělství potravinařství lesnictví	30 100 150	ČSÚ
	Obrácení trendu poklesu biodiverzity	II	Změna trendu poklesu biodiverzity měřená vývojem populací vybraných druhů ptáků	p. b. (r. 2000 = 100)	7	MŽP,Č SO
	Zachování zemědělských a lesnických oblastí s vysokou přírodní hodnotou	II	Změny v oblastech s vysokou přírodní hodnotou	ha	0 avšak dojde ke kvalitativním změnám	MŽP, MZe (LPIS)
	Zvýšení kvality vody (způsobené snížením množství hnojiv)	II	Změny v bilanci živin – N (hodnota a trend)	kg/ha p. b.	+3 nárůst o 2 % oproti 2005	MŽP
	Příspěvek k boji se změnou klimatu	II	Zvýšení výroby energie z obnovitelných zdrojů (zemědělství/lesnictví)	kt/ekviv. ropy kt/ekviv. ropy	1 000 10 000	ČSÚ

Uvedené indikátory souborným způsobem zobrazují dopady opatření Programu rozvoje venkova. Z hlediska jejich aplikace lze vznést tyto připomínky:

Připomínka

V horizontální oblasti pro charakteristiku ekonomického růstu je uvažován indikátor HDP na obyvatele vyjádřený v paritě kupní síly. Uvedený indikátor plně charakterizuje ekonomický rozvoj celé České republiky. Máme-li však posoudit vliv Programu rozvoje venkova na tento indikátor, pak je třeba připomenout, že HDP na obyvatele vyjádřený v paritě kupní síly v zemědělství činí pouze 4-7 %. Budeme-li předpokládat určité tempo růstu tohoto ukazatele, pak vzhledem k malému podílu zemědělství, uvedený indikátor nevýznamně ovlivní HDP na obyvatele vyjádřený v paritě kupní síly. Proto jako doplňující indikátor by bylo užitečné ještě sledovat HDP v zemědělství a lesnictví, který by významněji odrážel efekt Programu rozvoje venkova v primárních odvětvích.

5. JAKÁ OPATŘENÍ JSOU NAVRHOVÁNA?

Jaké úlohy a důkazy byly vzaty v úvahu při určení programu?

Předkládaný Program rozvoje venkova ČR je výsledkem řady analytických studií, koordinovaných MZe a Výzkumným ústavem zemědělské ekonomiky v Praze. K jeho sestavení byly plně využity analytické studie, koncepce rozvoje zemědělství i zkušenosti jednotlivých odborů MZe.

Program rozvoje venkova navazuje na předcházející programy (SAPARD, Operační program Rozvoje venkova a multifunkční zemědělství, Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006).

Jaké jsou základní potřeby a cíle v konfrontaci s podporami?

Rostoucí odbytové problémy zemědělských komodit, dlouhodobá ztrátovost zemědělských podniků, převládající hospodaření na pronajaté půdě má za následek nižší mzdovou úroveň a je spojeno s odchodem mladých a kvalifikovaných pracovníků ze zemědělství. Z těchto slabých stránek českého zemědělství vznikla potřeba dosáhnout stabilizace zemědělských podniků, zvýšit produktivitu práce, zlepšit technické vybavení práce a tím zabránit snižování rozměru zemědělských podniků. Na základě těchto potřeb byl v Národním strategickém plánu rozvoje venkova stanoven globální cíl „*Vytvořit podmínky pro konkurenceschopnost ČR v základních potravinářských komoditách, s přednostní orientací na kvalitní značkové potraviny, zvýšit podíl produkce uplatnitelné na zahraničních trzích a zvýšit HDP na obyvatele venkova a příjmy venkovského obyvatelstva*“. Uvedenému cíli odpovídají jednotlivá opatření v ose I. Vyčleněná výše podpor z EAFRDu nepostačuje pokrýt tyto cíle a proto je potřeba účinně koordinovat podpory z evropských a národních zdrojů.

Nepříznivé lidské zásahy v důsledku kolektivizace zemědělství a následkem nepřiměřené intenzifikace způsobily degradaci půdy, znečištění vod a vlivem dalších faktorů i zhoršení ovzduší. Požadavek zlepšení životního prostředí a krajiny se stal imperativem doby. Na jeho základě byl v Národním strategickém plánu rozvoje venkova stanoven globální cíl „*Rozvoj venkovského prostoru ČR založit na dodržování principů udržitelného rozvoje, systematickém zlepšování životního prostředí, péči o přírodu a krajinu a snižování negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření*“. Tomu odpovídají opatření v ose III. Systematické zlepšování stavu životního prostředí iniciuje myšlenky, že se nejedná o proces jednorázový, který vyžaduje časovou koordinaci jednotlivých opatření.

Venkovské obce nedokáží uspokojit základní potřeby svých obyvatel zejména nabídku práce, přiměřený výdělek, bydlení, potřebnou infrastrukturu a v neposlední řadě i kulturní a společenské zájmy. Základní požadavek (potřeba) pro venkovské obyvatelstvo je zlepšit kvalitu života na venkově a omezit vyjíždění za prací. Na základě těchto potřeb je v Národním strategickém plánu stanoven strategický cíl „*Rozšiřovat a diverzifikovat ekonomické aktivity ve venkovském prostoru ČR, vedoucí k rozvoji podnikání, tvorbě nových pracovních míst, hospodářskému růstu a ke snížení míry nezaměstnanosti na venkově. Posílit soudržnost obyvatel na venkově a společenskou strukturu*“. Výčet a obsah opatření pokrývá výše uvedené cíle. Diskusní je výše podpor, neboť požadavky venkova převyšují navrhovaný objem podpor. Řešením této situace je na jedné straně již výše diskutovaný požadavek koordinace podpor z jednotlivých evropských a národních fondů, na druhé straně

časové rozlišení plnění jednotlivých požadavků.

Jaká opatření budou aplikována z hlediska dosažení programových cílů?

Pro osu I byla stanovena tato opatření:

	Kód opatření
I.1.1. Modernizace zemědělských podniků	121,125
I.1.2. Investice do lesů	122,123,125
I.1.3. Přidávání hodnoty zemědělských a potravinářských produktů	123
I.1.4. Pozemkové úpravy	125
I.2.1. Seskupení producentů	142
I.3.1. Další odborné vzdělávání a informační činnost	111
I.3.2. Zahájení činnosti mladých zemědělců	112
I.3.3. Předčasný odchod do důchodu	113
I.3.4. Využívání poradenských služeb	114,115

Pro osu II byla stanovena tato opatření:

II.1.1. Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)	211,212
II.1.2. Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a vodní rámcová směrnice (WFD)	213
II.1.3. Agroenvironmentální opatření	214
II.2.1. Zalesňování zemědělské půdy	221
II.2.2. Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	224
II. 2.3 lesnicko-environmentální platby	225
II.2.4 Podpora lesnického potenciálu a podpora společenských funkcí lesů	226,227

Opatření pro osu III

III.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy	311
III.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	312
III.1.3. Podpora cestovního ruchu	
III.2.1. Obnova a rozvoj vesnice	321
III.2.2. Ochrana a rozvoj dědictví venkova	323
III.3.1. Vzdělání a informace	331
III.4.1. Základní dovednosti, animace, provádění	341

Opatření pro osu IV – Leader

IV.1. Implementace místní rozvojové strategie

IV.2. Realizace projektů spolupráce

Jaká je logika podpory každého aplikovaného opatření?

Dříve než posoudíme významnost jednotlivých opatření, uveďme tyto poznámky.

Pro celou Českou republiku i pro venkovské obce je charakteristický vysoký podíl pracovníků dojíždějících do zaměstnání. Z celkového počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva dojíždí do zaměstnání v ČR 81,6 % a ve venkovských obcích 81,5 %. Charakteristické pro obyvatele venkovských obcí je dojíždění v rámci okresu téměř u poloviny venkovského obyvatelstva (44,2 %). Nezaměstnanost v těchto městech ovlivňuje nezaměstnanost venkovského obyvatelstva. Koeficient korelace mezi těmito dvěma ukazateli je 0,94.

Vysoký podíl dojíždějícího venkovského obyvatelstva ovlivňuje i rozdělení ekonomicky aktivního obyvatelstva žijícího na venkově podle jednotlivých odvětví národního hospodářství.

Tab. 16 Rozdělení ekonomicky aktivního obyvatelstva žijícího na venkově podle jednotlivých odvětví národního hospodářství

Odvětví NH	Procento zaměstnaných z ekonomicky aktivního obyvatelstva
průmysl	40
stavebnictví	10
zemědělství	11
obchod	8,9

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001

Zemědělství není na venkově dominující, ale je zaměstnání stabilizující pracovníky na venkově. K větší stabilizaci pracovníků na venkově je třeba v souvislosti s pokynem článku 3.3. Strategických pokynů pro rozvoj venkova zvýraznit rozvoj jiných sektorů výroby, zpracování a služeb, zejména řemesel a cestovního ruchu, včetně rozšíření nezemědělských činností zemědělských podniků.

K řešení dopravní obslužnosti je třeba více využít Fond dopravní infrastruktury.

Řešení otázky venkovského obyvatelstva vyžaduje společně řešit hospodářské a sociální problémy venkova ve spojení s městským osídlením. V souladu se článkem 5, kapitoly III Nařízení o podpoře venkova je třeba, aby tento problém byl řešen v koordinaci dalších fondů Společenství – Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti a dalšími nástroji. Závislost mezi hospodářskou situací na venkově a ve městech by se měla být součástí Regionálních plánů rozvoje.

V této části je třeba využít vnitrostátních pravidel a postupů uvedených v čl. 6 Partnerství. „Členský stát určí nejrepresentativnější partnery na celostátní, regionální a místní úrovni a

v hospodářské a sociální oblasti, oblasti ochrany životního prostředí nebo jiné oblasti. Vytvoří podmínky pro širokou a účinnou účast všech vhodných subjektů v souladu s vnitrostátními pravidly a postupy s přihlédnutím k nutnosti podporovat rovnost mezi muži a ženami a udržitelný rozvoj začleněním požadavků na ochranu a zlepšování životního prostředí.“

Podobným způsobem hodnotí tyto vztahy Strategické pokyny pro rozvoj venkova v článku 3.6 Komplementarita nástrojů Společenství.

Pokyn

„Je třeba podporovat součinnost mezi strukturálními politikami, politikami zaměstnanosti a politikami rozvoje venkova. V této souvislosti by členské státy měly zajistit komplementaritu a soudržnost mezi akcemi financovanými z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Fondu soudržnosti, Evropského sociálního fondu, Evropského rybářského fondu a EAFRD na daném území a v dané činnosti. Hlavní zásady, pokud jde o demarkační čáru a koordinační mechanismus mezi akcemi podporovanými z různých fondů, musí být stanoveny na úrovni vnitrostátního strategického referenčního rámce/vnitrostátního strategického plánu.“

Je třeba upozornit na nevyvážený model mezi zemědělstvím a potravinářským průmyslem. Převážná část opatření je věnována zemědělským podnikům, chybí zde návaznost na potravinářský průmysl. Zatímco základní zemědělské produkty jsou v zahraničí přiměřeně konkurenceschopné, nelze totéž říci o produktech potravinářského průmyslu. Poměrně vysoké náklady a nízký stupeň inovace potravinářských výrobků snižuje konkurenceschopnost zemědělství jako celku. Vysoká adaptabilita výrobové struktury zemědělských podniků na změny poptávky po zemědělských surovinách přímo vybízí potravináře k zavádění nových a inovovaných výrobků.

Opatření osy I.

Uvedená opatření budou podpořena 90,14 % prostředků osy I.

Za základní opatření v ose I považujeme opatření, který je věnováno více než 5 % rozpočtu osy I. K těmto opatřením patří:

- Modernizace zemědělských podniků (podíl z osy I je 38,72 %)
- Přidávání hodnoty zem. a potravinářských produktů (podíl z osy I je 15,92 %)
- Investice do lesů (podíl z osy I je 11,94 %).
- Pozemkové úpravy (podíl z osy I je 23,61 %)

Tato opatření reagují na základní požadavky zemědělské politiky ČR, diskutované výše a to:

- zvýšit produktivitu práce v zemědělském sektoru, tím přispět k snížení výrobních nákladů a dosáhnout větší konkurenceschopnosti,
- řešit nesoulad mezi dosažením rovnovážného stavu na trhu zemědělských a potravinářských komodit a zachováním přiměřeného rozměru zemědělské výroby,
- vyřešit dopady restitucí a privatizace zemědělské půdy ve vztahu k jejímu racionálnímu obhospodařování,
- zlepšení konkurenceschopnosti lesnictví, zvýšení výkonnosti lesnických podniků, zlepšení ochrany životního prostředí v lesnictví.

Tyto úkoly patří rozhodně mezi určující pro trvale udržitelný rozvoj zemědělství. K těmto hlavním opatřením je užitečné učinit tyto poznámky:

Za nejvýznamnější opatření je třeba považovat opatření 1.2.1. Modernizace hospodářství.

Technická a technologická úroveň českého zemědělství byla negativně ovlivněna těmito faktory:

- Nižší výkonností a hospodárností zemědělské techniky východoevropské provenience.
- Patnáctiletým nedostatkem investičních zdrojů v zemědělství, který namnoze dovoloval pouze prostou reprodukci investičního majetku.
- Morálním zastaráváním zemědělské techniky. Toto morální zastarání se projevilo především otevřením západoevropských trhů.

Investiční dotace do zemědělství byly v roce 2003 1,476 mld. Kč, v roce 2004 1,891 mld. Kč. Navrhovaná dotace v opatření I.1.1 Modernizace zemědělství ve srovnání s investičními dotacemi v roce 2004 představuje 63,61 %.

Za uvedenou dotaci včetně příspěvku žadatele je možné ročně např.

- postavit 96 stájí pro dojnice s kapacitou 500 ks s investičním nákladem na jednu stáj 25 mil Kč
- nebo rekonstruovat 370 stájí pro skot o kapacitě 500 ks, s investičním nákladem na jednu stáj 6,5 mil. Kč.
- nebo zakoupit 289 technologických linek pro stáje dojnic o kapacitě 500 ks, včetně dojírny s investičním nákladem na jednu stáj 8,3 mil. Kč,
- nebo zakoupit 404 linek na zpracování půdy s investičním nákladem na jednu linku 5,95 mil. Kč
- nebo zakoupit 372 senážních linek s investičním nákladem jedné linky 6,46 mil. Kč.

Rozsah finanční zdrojů v opatření 1.1.1 umožňuje start u rozsáhlé modernizace zemědělských podniků. K úspěšnému jejímu dosažení je však třeba mobilizovat větším mírou i vlastní zdroje podniku.

Opatření 1.2.5. Přidávání hodnoty zemědělských a potravinářských produktů

Zvyšování důchodů zemědělských podniků, jak bylo již výše uvedeno nelze rozšiřováním objemu produkce některých základních zemědělských produktů, ale především cestou zlepšování jejich kvality a inovací nových výrobků. Významný podíl na tomto opatření by měl sehrát v České republice potravinářský a zpracovatelský průmysl. Vzhledem k jeho kapacitám a poměrně vysoké koncentraci není pravděpodobné, že do tohoto procesu by zasáhli zemědělští prvovýrobci. Na druhé straně vysoká pružnost zemědělských podniků ve výrobní struktuře dává záruku, že požadavky zpracovatelů z hlediska tohoto opatření budou pružně uspokojovány.

Podle kompetenčního zákona je MZe zodpovědné za potravinářský průmysl jako celek. MZe však nemůže financovat celý rozsah potravinářského průmyslu z národních zdrojů. Proto je třeba s Ministerstvem průmyslu a obchodu projednat doplňkovou podporu zpracovatelského průmyslu z národních zdrojů v kategorii druhého stupně zpracování. Je zřejmé, že nejvíce účinné inovace v potravinářském průmyslu jsou právě v kategorii druhého stupně zpracování. Z tohoto pohledu úspěch daného opatření bude především záviset na synergickém efektu těchto dvou ministerstev.

Opatření 1.2.8. Pozemkové úpravy

Proces pozemkových úprav probíhá v ČR od roku 1991. V rámci pozemkových úprav se uspořádávají majetková práva k pozemkům, dochází k prostorovým a funkčním změnám parcel, jež se slučují nebo rozdělují, je zajišťován přístup k nim a jsou stanoveny jejich hranice. Pozemkové úpravy napravují nesmyslnost socialistického rozhodování scelování pozemků bez zřetele na vlastnická práva. Pozemkové úpravy jsou vlastně poslední fází dokončování restitučního a privatizačního procesu. Jejich provedení v požadované výši v programu rozvoje venkova umožňuje novým vlastníkům nebo nájemcům přístup k pozemkům, budování protierozních opatření, biokoridorů a dalších technických opatření, které jsou nezbytné pro racionální hospodaření nových podnikatelů.

Do současné doby byly provedeny pozemkové úpravy na 340 000 ha. Rozpracováno je 480 000 ha. Na pozemkové úpravy je vyčleněno 733,563 mil. Kč. Při nákladech na pozemkové úpravy na 1 ha (projekt a realizace) se předpokládá 9 000 Kč. Za těchto relací jsme schopni ročně provést pozemkové úpravy na 81 506 ha. Rozpracovaných 480 000 ha bude profinancováno za 5,88 roku. Zbýlých 811 mil. Kč dovoluje otevřít pozemkové úpravy pro dalších 90 120 ha.

Poradenství a zřizování poradenských center je třeba z hlediska národních priorit dát významnější místo. Proto lze uvést tyto argumenty:

- Od roku 1997 většina zemědělských podniků se potýká se ztrátou nebo s nedostatečným ziskem (viz tab.17).

Tab. 17 Hospodářský výsledek průměrného zem. podniku před zdaněním (tis. Kč/podnik)

Oblast	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Produkční	-1207	118	-774	2232	2106	-1050	-1157	6 135
Marginální	-574	1122	26	1755	666	-891	-1679	3 058

Pramen: vlastní šetření

- Variabilita mezi hospodářskými výsledky uvnitř výrobních oblastí je větší nežli variabilita mezi těmito oblastmi. Tedy vliv managementu zemědělských podniků na ekonomické výsledky podniků je větší nežli vliv přírodních podmínek.
- Převážná část vesnického obyvatelstva je vyučena, na venkově je malý podíl středoškoláků a vysokoškoláků. Podle statistiky ČSÚ ve venkovských obcích žije

- 43,7 % vyučených, 19,9 % s úplným středoškolským vzděláním a 4,2 % se vzděláním vysokoškolským.
- Řada začínajících zemědělců nemá dostatečné vzdělání.

Ve zdůvodnění č.15 Programu rozvoje venkova se požaduje rozšířit vzdělání na všechny dospělé osoby, které se zabývají otázkami zemědělství, potravinářství a lesnictví. Z těchto důvodů považujeme za nutné věnovat tomuto opatření větší prioritu.

Připomínky k opatřením pro osu II

Jednou ze zásad pro rozdělení prostředků musí být jejich distribuce do hlavních opatření, která je schopna podstatným způsobem ovlivnit životní prostředí na venkově a zvýšit přidanou hodnotu. Z toho na druhé straně plyne, že je třeba omezit ta opatření resp. jejich části, která vedou k rozdrobení prostředků s nízkým efektem. Domníváme se, že tato zásada byla u osy II naplněna. Více jak 96 % rozpočtu na tuto osu je věnováno dvěma základním opatřením, a to:

Nejvíce finančních prostředků osy II je věnováno těmto třem opatřením:

II.1.1. Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) (38 %)

II.1.3. Agroenvironmentální opatření (50,76 %)

II.2.1. Zalesňování zemědělské půdy (4,1 %)

Uvedená opatření vyčerpávají téměř 93 % všech prostředků věnovaných této ose.

Opatření II.1.1. Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)

Významnost uvedených plateb je dána jednak rozsahem oblasti, které se týkají. Méně příznivé oblasti tvoří v ČR 58,7 % celkové zemědělské půdy. Tedy zhruba řečeno se týkají více jak poloviny zemědělských hospodářství. Cíle těchto plateb je zajistit odpovídající příjmy zemědělským podnikům hospodařícím ve ztížených podmínkách, přispět k udržitelnému využití zemědělské půdy a ochraně dalších přírodních zdrojů, přispět ke stabilizaci venkovské populace a udržet systémy hospodaření přijatelné k životnímu prostředí. Uvedené platby navazují na podpory z Horizontálního plánu rozvoje venkova a lze jednoznačně dokumentovat naplnění jejich cíle. Nebýt těchto plateb v minulých letech by se řada farmářů hospodařících v LFA dostala do velké finanční tísně často končící bankrotem. Tyto platby jsou navrženy na stejné úrovni, jako byly v předcházejících programech a pokrývají plně vyšší náklady a nižší výsledky vyplývající ze zhoršených výrobních podmínek.

Tab. 18 Posouzení úrovně plateb za přírodní znevýhodnění v opatření 2.1.1

Nový návrh podle opatření 2.1.1

Oblast	Zem. Půda (ha)	TTP (ha)	Sazba (Kč/ha)	celkem Kč	Podpora na ha ZP (Kč)

Horská	1 587 000	333 400	4 686	1 562 312 400	984,44
Ostatní	2 204 000	274 400	3 490	957 656 000	434,51
Specifická	640 000	126 400	3 420	432 288 000	675,45
celkem	4 431 000	734 200		2 952 256 400	

Stávající podpora

Oblast	Zem. Půda (ha)	TTP (ha)	Sazba (Kč/ha)	celkem Kč	Podpora na ha ZP (Kč)
Horská	1 587 000	333 400	4 460	1 486 964 000	936,97
Ostatní	2 204 000	274 400	3 320	911 008 000	413,34
Specifická	640 000	126 400	3 420	432 288 000	675,45
celkem	4 431 000	734 200		2 830 260 000	

			Rozdíl v Kč/ha TTP		Rozdíl v Kč/ha ZP
Horská			226		47,48
Ostatní			170		21,17
Specifická			0		0,00

Pramen: Horizontální plán rozvoje venkova, vlastní výpočty

Opatření 2.1.3. Agroenvironmentální platby

Tyto platby jsou z hlediska financování nejvýznamnější platby v ose II. Zahrnují: Postupy šetrné k životnímu prostředí, Ošetřování travních porostů, Péči o krajinu a Osevní postupy v ochranných zónách jeskyní. U Ošetřování travních porostů je podpořit a zachovat příznivou extenzifikaci na travních porostech využívaných pro zemědělskou produkci v rámci celého zemědělského podniku. S extenzivním způsobem hospodaření je třeba spojit investičně nenáročnou technologii, které je třeba vybudovat. Zatravnění orné půdy sníží vysoký stupeň zornění (72 %). Vysoký stupeň zornění zvláště v podhorských a horských oblastech způsobuje zrychlený odtok vody z krajiny spojený s vyplavováním živin a nebezpečím eroze. Odhaduje se, že uvedené platby budou realizovány na ploše více jako 1 160 tis. ha.

Opatření 2.1.2 Zalesňování zemědělské půdy

Zvýšená intenzita zemědělské výroby spolu s nasyceností trhu zemědělskými produkty snížila nároky na využívání zemědělské půdy. To vedlo k tomu, že méně vhodná půda pro zemědělskou výrobu nebyla využívána. Proto v rozhodnutí MZe se přistoupilo k zalesňování částí těchto pozemků. Podle odhadu MZe bylo v roce 2004 uměle zalesněno 18 618 ha a přirozeně 3 401 ha, tj. 94,5 % zalesňované půdy bylo zalesněno uměle a 5,5 % přirozeně. Pro požadované zalesnění 15 000 ha bude celkový náklad na zalesnění 2,4 mld. Kč, což je o 1,2 mld. více než je plánováno v daném opatření. Z toho vyplývá, že očekávaný rozsah zalesnění při daných dotacích nelze splnit.

Opatření k ose III

Rozpočtové prostředky u osy III jsou poměrně rovnoměrně rozděleny mezi šest opatření, a to:

Opatření 3.1.1. Diverzifikace činnosti nezemědělské povahy (8,5 %)

Opatření 3.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje (15%)

Opatření 3.1.3. Podpora cestovního ruchu (12,5 %)

Opatření 3.2.1. Obnova a rozvoj vesnice (54%)

Opatření 3.2.2. Ochrana a rozvoj dědictví venkova (3,5 %)

Opatření 3.3.1. Vzdělávání a informace (2 %)

Opatření 3.4.1. Získávání dovedností, animace, provádění (4,5 %)

Mezi rozhodující potřeby venkova patří jednoznačně zvýšení počtu pracovních míst. Na tomto úkolu se podílejí především první tři opatření a celková výše podpory představuje 36,2 % rozpočtových prostředků osy III. Dalším významným opatřením je Obnova a rozvoj vesnice (54%). Tato čtyři opatření považujeme za rozhodující a tvoří téměř 90 % veškeré podpory osy III.. Vzhledem potřebám rozvoje venkova bylo by užitečné je doplnit ještě dalšími fondy.

Opatření III.1.1 Diverzifikace činnosti nezemědělské výroby má jeden z cílů výstavbu decentralizovaných zařízení pro inovační využití obnovitelných zdrojů paliv a energie (biomasy nebo bioplynu). Celkové přijaté náklady na projekt jsou od 20 000 Kč do 10 mil. Kč. Snaha zemědělských podniků (zejména družstev a akciových společností) je budovat bioplynové stanice větší s investičním nákladem 20 – 40 mil. Kč, s výkonem 500 kW za hodinu a se spotřebou 30 -40 m³ kejdy, 20 tun kukuřičné siláže a 10 tun senáže denně. Tyto stanice znamenají vytvoření jednoho nového pracovního místa. Podpora v opatření III.1.1 by dovolila vybudovat 40 takovýchto stanic. Význam nepotravinářského využití zemědělské produkce je tak významná, že by bylo užitečné zvýšit celkový objem této podpory i její maximální výši pro jednoho žadatele alespoň o jednu třetinu.

Z přehledu opatření, která jsou zahrnuta do osy III, je zřejmé, že jsou do ní zkoncentrována ta, která bezprostředně nesouvisí s oblastí zemědělství a lesnictví, ale jsou základní podmínkou pro uchování a zvyšování kvality života ve venkovském prostoru.

Z analýz venkovského prostředí ČR vyplývá, že tyto oblasti mají dostatečný potenciál nejen ke zlepšení života na venkově, ale pro zlepšení kvality života celé společnosti poskytováním zdravého životního prostředí, kulturní krajiny, dostatečným stupněm sociální integrace a bezpečnosti. Řádný rozvoj těchto předností se stane východiskem jejich hospodářské prosperity.

Rovněž bude nutné analyzovat podmínky financování z fondů EU, protože řada aktivit u opatření příslušejících k této Ose 3 by mohla být hrazena i z jiných fondů EU, zejména z Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu a v případě rozsáhlých projektů i z Kohezního fondu.

K jednotlivým opatřením připomínáme:

1. Opatření 3.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy

Opatření týkající se diverzifikace činností na venkově se orientuje na posílení lokálních rozvojových iniciativ a mobilizuje obyvatele venkovských obcí k zajištění alternativních příjmů pro členy zemědělského hospodářství. Venkovský prostor, ve kterém došlo k výraznému snížení počtu pracovních sil z více než 500 tis. v roce 1989 na cca 145 tis. v roce 2004, v současné době téměř nevytváří nová pracovní místa, protože zájem o zaměstnávání ze strany zemědělských podniků je velmi nízký. Se snižováním zemědělské výroby, především některých výrob náročných na ruční práce (chmel, ovoce, zelenina apod.) klesá i potřeba sezónních pracovníků. Tento proces bude akcelerován realizací Opatření 1.2.1 – Modernizace zemědělských hospodářství, které vlivem zvýšení produktivity práce uvolní další pracovníky ze zemědělských podniků. Rozšíření činností nezemědělského charakteru je jedním z významných řešení, i když rozhodujícím motivem bude velikost souhrnných příjmů zemědělských rodin, který však ovlivňuje nízká cena prací v odvětví zemědělství a jejich disparita vůči ostatním odvětvím národního hospodářství. V průměru je tato disparita zemědělství na cca 70 % vůči průměru národního hospodářství, vůči průmyslu je na 72,2 %, což znamená, že průměrná měsíční mzda v zemědělství je cca o 5 200 Kč nižší oproti průměrné mzdě v národním hospodářství a o 4 550 Kč oproti průmyslu. Očekává se, že zvýšení produktivity práce v zemědělství uvolní další pracovníky, pro které bude třeba prostřednictvím nových nezemědělských aktivit vytvořit nová pracovní místa.

2. Opatření 3.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje

Uvedené opatření má pro rozvoj venkova mimořádný význam, jeho prostřednictvím lze zajistit kvalitní trh pracovních sil a zastavit únik kvalifikovaných dělníků z venkovských, zejména problémových oblastí. Splnění cílů tohoto opatření přispěje k decentralizaci podnikatelských aktivit a napomůže rychlejšímu rozvoji obcí. Je však nutné diferencovat projekty podle sociálně ekonomického prostředí, na kterém závisí úspěch podnikání. Významnost tohoto opatření je podtrženo i globálním cílem EAFRD zvýšit zaměstnanost ve venkovských oblastech.

3. Opatření 3.1.3. Podpora cestovního ruchu

Jedná se o významné opatření, které může svým dynamickým charakterem výrazně přispět k rozvoji venkova. Je to především příležitost pro rozvoj strukturálně postižených regionů, regionů s vysokým podílem LFA a s nízkou hustotou obyvatel. Dává široký prostor pro partnerství a diverzifikaci činností na venkově, zejména v oblasti služeb.

U daného opatření bude třeba vyjasnit návaznost na regionální programy, tak aby nedocházelo k překrývání jednotlivých aktivit. Bylo by třeba blíže specifikovat vhodné regiony v souladu se zákonem č. 248/99 o podpoře regionálního rozvoje. Aby bylo možné dostatečně využít produkty venkovského cestovního ruchu (pěší turistiku, cyklistiku, hipoturistiku, ekoturistiku a další), bude nutné provést její průmět do komunální politiky tak, aby se cestovní ruch ve venkovském prostoru při jeho realizaci výrazně lišil od městského.

4. Opatření 3.2.1. Obnova a rozvoj vesnice

Uvedené opatření by se prostřednictvím navazujících projektů mělo vyrovnat s obtížnou situací, která je na venkově charakterizována absencí technické a občanské vybavenosti.

Na veřejný vodovod je napojeno cca 80 % venkovských obcí, plyn je zaveden u cca 49 % a na veřejnou kanalizaci s čističkou odpadních vod je napojeno cca 23 % venkovských obcí. Jen u 33 % venkovských obcí jsou školní zařízení, pošta u 36 %, zdravotnické zařízení ve 27 % venkovských obcí.

U tohoto opatření je nezbytné zdůraznit potřebu analyzovat podmínky ve venkovských obcích, protože v rozsahu a kvalitě občanské vybavenosti jsou značné rozdíly, zejména u obcí do 1 000 obyvatel tato infrastruktura významně chybí. Je nutné rozlišit podporu základního občanského vybavení podmiňujícího plnohodnotný život v obci a vyššího občanského vybavení, které slouží více obcím. Základním předpokladem pro existenci obce, resp. sídla, je technická a dopravní infrastruktura. Zdroje, které lze čerpat z EAFRD budou vzhledem k počtu žadatelů o podporu nedostačující, proto je třeba u tohoto opatření rozlišit, co lze požadovat v rámci jiných fondů EU, především z Evropského fondu regionálního rozvoje.

5. Opatření 3.2.2. Ochrana a rozvoj dědictví venkova

Opatření je zaměřeno na zlepšení kvality života zvýšením povědomí o přírodních a kulturních hodnotách prostředí a jejich obnovu a rehabilitaci. Snaha o zprůměrnění zemědělství podporovaná dřívějším socialistickým státem byla zaměřena na maximální výkon zemědělství a řadou nešetrných zásahů do krajiny (rozorání mezí, vysoké dávky průmyslových hnojiv, necitlivé meliorační zásahy a další) podstatně narušila její ekologickou stabilitu.

Uvádí se, že potenciálně je ohroženo vodní erozí 42,1 % zemědělské půdy a nedostatkem přístupné vláhy 1,1 % zemědělské půdy. Zaměření uvedeného opatření by mělo přispět k většímu zájmu obcí, neziskových organizací i podnikatelských subjektů k zpracování studií hodnotící krajinu, koncepčních projektů a investičních opatření spojených s vytvářením infrastruktury spojené s prezentací přírodního dědictví. Lze očekávat, že o toto opatření bude velký zájem především u obcí a neziskových organizací vlivem rostoucího podvědomí obyvatel o ochraně krajiny a životního prostředí.

Opatření k ose IV - Leader

Financování programu Leader není podle jednotlivých opatření, ale podle jednotlivých priorit. Rozhodující prostředky jsou věnovány prioritě 1 – Implementaci místní rozvojové strategie. Na tuto prioritu je věnováno 90 % všech prostředků Leader. Priorita 2 – Realizace projektů spolupráce 10 % .

Zaměření programu Leader je v souladu s cílem Programu rozvoje venkova a prostřednictvím vymezených oblastí podpor (opatření) bude uplatněn v osách I a III. Svými aktivitami navazuje na opatření 2.1.4. Leader + Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Cíl uvedený pro osu IV – Realizovat místní rozvojové strategie a spolupráci místních partnerství – je zapotřebí **doplnit** o konstatování, že účelem, pro který je program Leader realizován je především zlepšení kvality života ve venkovském prostoru, resp. mikroregionech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního dědictví v oblastech zapojených do programu Leader.

Jednotlivé oblasti podpor (opatření) odpovídají tomuto záměru a navazují na zkušenosti, které

získalo 29 místních akčních skupin při realizaci podopatření Leader + v Operačním programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Zaměření vybraných oblastí podpor respektuje požadavek, aby metodou Leader byla zajištěna venkovským mikroregionům a jejich organizačním a právním strukturám možnost vytvořit společné rozvojové strategie a záměry a místním subjektům realizovat konkrétní projekty.

První oblastí podpory (IV.1) je Implementace místní rozvojové strategie, jejichž východiskem jsou opatření nabídnutá v osách I. a III. U této oblasti podpory je podstatný realizovaný rozměr partnerství, zejména mezi veřejným a soukromým sektorem, protože úspěšnost realizace projektů bude záviset na součinnosti jednotlivých subjektů z různých odvětví národního hospodářství

Druhou oblastí podpory (IV.2) je **Realizace projektů spolupráce**, které budou reprezentovat nejlepší dosažené výsledky vzájemné spolupráce, splní stanovené podmínky a budou v souladu s platnou právní úpravou. Je zapotřebí zdůraznit, že úspěšnost tohoto opatření (IV.2) předpokládá provedení sociálně ekonomické analýzy o stavu území, a to jednak na základě demografických dat, tak vývoje ekonomiky a předpoklady pro uplatnění inovačních přístupů.

Třetí a podstatnou oblastí podpory je **Provoz místní akční skupiny**. Jde o významnou složku výše uvedených opatření, na kterém závisí úspěch implementace strategie Leader do systému programů rozvoje venkova. V tomto opatření je obsažen kromě principu partnerství i princip subsidiarity neboli přístup spojený s vypracováním a prováděním strategií rozhodnutím a řízením zdola, uskutečňovaný místními akčními skupinami. Toto opatření podporuje činnosti místních akčních skupin, které spočívají mj. v administraci žádostí a projektů, v jejich kontrole monitorování a hodnocení. Z této činnosti vyplývá nutnost komunikace a spolupráce se Státním zemědělským intervenčním fondem a s Řídicím orgánem EAFRD.

Všechny oblasti podpor se doplňují v souvislosti s požadavkem trvale udržitelného rozvoje území vybraného mikroregionu. Dosažení stanovených cílů opatření předpokládá dobrou spolupráci místních akčních skupin s veřejnou správou, resp. územními orgány a sledování vazeb, na další operační programy zejména Ministerstva průmyslu a obchodu (Inovace a podnikání) Ministerstva práce a sociálních věcí (Rozvoj lidských zdrojů), operačního programu Ministerstva životního prostředí a další. Významná bude součinnost s Ministerstvem místního rozvoje z hlediska technické spolupráce a realizace regionálních programů. Z pozice místních akčních skupin by mělo být více propagováno kulturní a přírodní dědictví mikroregionů s cílem zvýšit atraktivitu jejich území pro stabilitu osídlení a cestovní ruch.

Jaká je rovnováha mezi přijatými opatřeními z hlediska sledovaných cílů?

Sledování rovnováhy mezi přijatými opatřeními z hlediska sledovaných cílů lze spatřovat v těchto bodech:

- Zda objem vymezených opatření odpovídá sledovaným cílům.

Celkem v Programu rozvoje venkova je vymezeno 25 opatření. (Osa I – 9 opatření, osa II – 7 opatření, osa III – 7 opatření a osa IV – 2 opatření.) Uvedená opatření svým rozsahem odpovídají sledovaným cílům. Podstatný problém není ani ve vymezeném jejich obsahu. Větší pozornost u osy I by bylo potřeba věnovat potravinářskému a zpracovatelskému průmyslu, který by se měl stát významným garantem inovačních procesů. Je však možné, že

tento požadavek bude splněn u jiného sektorového programu.

- Zda vymezení objem finančních prostředků je přiměřený z hlediska požadovaných cílů.

Obecně je třeba poznamenat, že pro stoprocentní naplnění cílů není v EAFRDu dostatek prostředků a proto je třeba využívat dalšího financování z evropských i národních zdrojů.

Procentní rozdělení prostředků z evropských a národních zdrojů je následující:

Osa I	23,26 %
Osa II	53,83 %
Osa III	17,59 %
Osa IV	4,87 %
Technická pomoc	0,45 %.

6. JAKÉ JSOU OČEKÁVANÉ POZITIVNÍ A NEGATIVNÍ DOPADY OPATŘENÍ, KTERÁ BUDOU APLIKOVÁNA?

Jaké jsou očekávané dopady opatření, která budou aplikována (sociální, ekonomická a enviromentální?)

HORIZONTAL

1 Economic development

GDP per capita, expressed in PPS, as % of EU-25 = 100 (in %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2007	2013
Odhad dle ČSÚ	63,7	65,0	66,2	67,5	68,8	72,9	81,8
Odhad dle Eurostatu	63,7	65,4	67,0	68,8	70,5	76,1	88,6
Odhad dle Strategie hosp. růstu ČR 2005-2013	63,7	65,4	67,0	68,8	70,5	76,1	100,0

Pramen: Eurostat, ČSÚ

2 - Employment rate

Employed persons aged 15-64 as a percentage of the population of the same age group (in %)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
65,0	65,0	65,4	64,7	64,2	63,91	62,80

Pramen: Eurostat

Employed females aged 15-64 as a percentage of the population of the same age group (in %)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
56,9	56,9	57,0	56,3	56,0	55,43	54,03

Pramen: Eurostat

Employed persons aged 15-24 as a percentage of the population of the same age group (in %)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
36,4	34,2	32,2	30,0	27,8	22,87	15,30

Pramen: Eurostat

3 - Unemployment

Rate of unemployment i.e. unemployed persons as a percentage of economically active population (in %)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
8,8	8,2	7,3	7,8	8,3	7,42	6,71

Pramen: Eurostat

Rate of unemployment i.e. unemployed persons as a percentage of economically active population

Female unemployment rate (in %)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
10,5	9,9	9,0	9,9	9,9	9,27	8,63

Pramen: Eurostat

Rate of unemployment i.e. unemployed persons as a percentage of economically active population

Young people (aged 15-24) unemployment rate (in %)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
18,1	17,6	16,9	18,6	21,0	21,93	27,10

Pramen: Eurostat

AXIS 1

4 - Training and education in agriculture

Availability: *EU-15 except SE*

5 - Age structure in agriculture

Ratio between percentage of farmers less than 35 years old and percentage of farmers of 55 years old or more

V ČR se daný ukazatel nesleduje.

6 - Labour productivity in agriculture

Gross Value Added per annual work unit (GVA/AWU) (Euro/AWU)Index (EU 25 = 100)

ČR	2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
Gross Value Added – value at basic price, in mio. €	1124,106	924,811	952,732	866,324	1254,807	1096,48	1113,57
Annual Work Unit – in 1000	165,514	157,6	152,2	150,6	144,7	131,58	127,51
GVA/AWU – in € per AWU	6791,6	5868,1	6259,7	5752,5	8671,8	8333,25	11040,65

Pramen: Eurostat

EU25	2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
Gross Value Added – value at basic price, in mio. €				157406,17	166967,64		
Annual Work Unit – in 1000		10009,8	9773,0	9469,6	99314,9		
GVA/AWU – in € per AWU				16622,3			

Pramen: Eurostat

Pozn.: pro predikci na 2007 a 2013 je počet údajů nedostatečný

	2000	2001	2002	2003	2004	2007	2013
Index (EU 25 = 100)				34,6%			

Pozn.: pro predikci na 2007 a 2013 je počet údajů nedostatečný

7 - Gross fixed capital formation in agriculture

Gross fixed capital formation in agriculture (in mil. €)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
244,1557	306,4694	338,8456	309,1613	310,2117	382,887	513,025

Pramen: Eurostat

8 - Employment development of primary sector

Employment in primary sector (in 1000 persons)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
225	206	187	203	201	181	157

Pramen: Eurostat

9 - Economic development in primary sector

Gross Value Added in primary sector (in mil. €)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
2166,0	2294,8	2209,9	2238,7	2606,3	2731,2	3360,0

Pramen: Eurostat

10 - Labour productivity in food industry

Gross Value Added per employee in food industry (Euro per employee in the branch)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
15400	13400	15200	18900	19200	24083	38571

Pramen: Eurostat

11 - Gross fixed capital formation in food industry

Gross fixed capital formation in food industry (in Millions of euro)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
467,0	429,2	554,7	620,9	508,5	670	926

Pramen: Eurostat

12 - Employment development in food industry

Indikátor	Ukazatel	Jednotka	Výchozí hodnota	2007	2013	Zdroj
-----------	----------	----------	-----------------	------	------	-------

Employment in food industry (in 1000 persons)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
147	143	151	145	142	142	137

Pramen: Eurostat

13 - Economic development of food industry

Gross value added in the food industry (in Millions of euro)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
2082,4	1807,6	2162,4	2557,3	2534,0	3199,0	4985,6

Pramen: Eurostat

14 - Labour productivity in forestry

Gross Value Added per employee in forestry

	2000	2001	2002	2003	2004	2007	2013
GWA in mil. of euro			471,5102				

Pramen: Eurostat

Pozn.: pro predikci na 2007 a 2013 je počet údajů nedostatečný

15 - Gross fixed capital formation in forestry

Gross fixed capital formation in forestry (in Millions of euro)

2000	2001	2002	2003	2004	2007	2013
		285,7648				

Pramen: Eurostat

Pozn.: pro predikci na 2007 a 2013 je počet údajů nedostatečný

AXIS 2

17 – Biodiversity: Population of farmland birds

			<u>Trend vývoje početnosti za období 1982 až 2003</u>	<u>Trend dalšího vývoje početnosti za období 2003 až 2007</u>		
Biodiverzita: populace ptactva na zemědělské půdě	sýček obecný	%	neuveđen	stagnace		ČSÚ
	kavka obecná	%	-10,0	-2,3		ČSÚ
	ostříž lesní	%	neuveđen	stagnace		ČSÚ
	konipas luční	%	-6,53	-1,48		ČSÚ
	vlaštovka obecná	%	-0,87	-0,2		ČSÚ
	řuhýk obecný	%	3,66	0,83		ČSÚ
	bramborníček hnědý	%	3,82	0,87		ČSÚ
	skřivan polní	%	-2,33	-0,53		ČSÚ
	konopka obecná	%	-1,98	-0,45		ČSÚ
	stehlík obecný	%	0,55	0,13		ČSÚ
	zvonek zelený	%	-4,15	-0,94		ČSÚ
	holub hřivnáč	%	-1,71	-0,39		ČSÚ
	vrána obecná	%	-2,2	0,5		ČSÚ
	strnad obecný	%	-1,33	-0,3		ČSÚ
	strnad rákosní	%	0,27	0,06		ČSÚ
	poštolka obecná	%	0,51	0,12		ČSÚ
	strnad luční	%	-10 (odhad)	-2,27		ČSÚ
	vrabec polní	%	-1,09	-0,25		ČSÚ
	straka obecná	%	1,6	0,36		ČSÚ
	hrdlička divoká	%	-2,13	-0,48		ČSÚ
špaček obecný	%	1,83	0,42		ČSÚ	
pěnice hnědokřídlá	%	31	0,07		ČSÚ	
čejka chocholátá	%	-10,69	-2,43		ČSÚ	

Pozn.: pro predikci na rok 2013 je počet údajů nedostatečný

Pozn.: pro predikci na rok 2013 je počet údajů nedostatečný

Indikátor	Ukazatel	Jednotka	Výchozí hodnota	2007	2013	Zdroj
			<u>Trend vývoje početnosti za období 1982 až 2003</u>	<u>Trend dalšího vývoje početnosti za období 2003 až 2007</u>		
Biodiverzita: Zemědělské oblasti s vysokou přírodní hodnotou	Koeficient ekologické stability dle Bigeografického členění ČR	%	33,87	34		ČSÚ

19 – Biodiversity: tree species composition

Indikátor	Ukazatel	Jednotka	2000	2001	2002	2003	2007	2013*	Zdroj
						-	-		
Biodiverzita: Druhá skladba stromů	Smrk	%	17,714	17,693	17,693	17,563		17,15	ČSÚ
	Jedle	%	0,293	0,292	0,292	0,296	1,02	2,67	ČSÚ
	Borovice	%	5,746	5,73	5,75	5,694	17,38	40,54	ČSÚ
	Modřín	%	1,232	1,243	1,243	1,259	3,82	9,14	ČSÚ
	Ost. jehličnany	%	0,058	0,057	0,057	0,065	0,27	0,92	ČSÚ
	Dub	%	2,076	2,091	2,091	2,134	6,58	16,05	ČSÚ
	Buk	%	1,963	1,996	1,996	2,09	6,79	17,86	ČSÚ
	Bříza	%	0,945	0,946	0,946	0,948	2,83	6,57	ČSÚ
	Ost. listnáče	%	2,361	2,528	2,528	2,477		2,92	ČSÚ
	Habr	%					1,19		ČSÚ
	Jasan	%					1,18		ČSÚ
	Javor	%					1,02		ČSÚ
	Jilm	%					0,01		ČSÚ
	Lípa	%					1,07		ČSÚ
	Olše	%					1,47		ČSÚ
	Holina	%					0,97		ČSÚ

20 - Water quality: Gross Nutrient Balances

Indikátor	Ukazatel	Jednotka	2000	2001	2002	2003	2007	2013*	Zdroj
-----------	----------	----------	------	------	------	------	------	-------	-------

Kvalita vody: bilance živin	Dusíkatá hnojiva	%	58,9	72	72,2	60,6	70	74,71	ČSÚ
	Fosforečná hnojiva	%	10,8	12,3	12,3	11,7	12	12,72	ČSÚ
	Draselná hnojiva	%	6,2	7,3	7,7	7,3	7,5	8,61	ČSÚ

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2007	2013*
Spotřeba čistého N v kg/ha zemědělské půdy	97,1	103,2	86,3	46,1	50	40	5706	55,6	61,3	55,1	53,3	51,1	58,9	72	72,2	72,2	56,88

Pramen: ČSÚ

21 – Water quality: Pollution by nitrates and pesticides

Indikátor	Ukazatel	Jednotka	2000	2001	2002	2003	2007	2013*	Zdroj
						-	-		
Kvalita vody: zatížení dusičnany a pesticidy	Dusičnanové ionty	Mg/l							
	Labe Děčín	Mg/l	4,1	4,2	4,1	3,9	3,9	3,66	ČSÚ
	Odra Bohumín	Mg/l	2,8	2,6	2,7	3,6	3,6	4,89	ČSÚ
	Morava Lanžhot	Mg/l	2,9	2,9	2,6	2	2	1,33	ČSÚ
	Amonné ionty	Mg/l							
	Labe Děčín	Mg/l	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,13	ČSÚ
	Odra Bohumín	Mg/l	0,6	0,4	0,4	0,5	3,6	15,62	ČSÚ
	Morava Lanžhot	Mg/l	0,3	0,2	0,2	0,2	2	8,72	ČSÚ
	Spotřeba pesticidů	Mg/l							
	Zoocidy + mořidla	Mg/l	158,398	169,467	184,928	154	160	155,42	ČSÚ
	Herbicidy + desikanty	Mg/l	2598,852	2584,384	2601,909	2564	2600	2594,19	ČSÚ
	Fungicidy + mořidla	Mg/l	1004,855	1052,452	1217,13	1040	1100	1169,69	ČSÚ
	Růstové regulátory	Mg/l	465,173	523,554	626,198	490	500	512,86	ČSÚ
Rodenticidy	Mg/l	8,178	7,849	3,36	0,05	0,05	0,44	ČSÚ	
Ostatní	Mg/l	65,53	50,653	55,254	61	60	60,33	ČSÚ	

Emise skleníkových plynů 1000t (CO2 eq.)	150900	154600	145100	137600	144000	144100	140000	132298
---	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Pramen: ČSÚ

AXIS 3

27 – Farmers with other gainful activity

Sole holders-managers with other gainful activity as percentage of total number of farm holders (sole holders-managers) (in %)

2000	2001	2002	2003	2004	2007	2013
			2,98			

Pramen: Eurostat

Pozn.: pro predikci na rok 2013 je počet údajů nedostatečný

28 – Employment development of non-agricultural sector

Employment in secondary and tertiary sectors (in 1000 persons employed)

	2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
Secondary sector	1574,85	1597,40	1600,81	1590,81	1510	1404	1371
Tertiary sector	2188,58	2175,22	2280,06	2247,72	2179	2138	2125

Pramen: Eurostat

29 – Economic development of non-agricultural sector

GVA in secondary and tertiary sectors (in Millions of euro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
Secondary sector	21421,2	23519,7	27440,8	28219,9	29541,2	36181	38710,4
Tertiary sector	31981,1	36990,0	42777,0	43703,1	48074,9	62695	68496,4

Pramen: Eurostat

30 – Self-employment development

Self-employed persons (in Thousands of people self-employed)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
682,3	685,6	733	778	760,6	859,88	889,17

Pramen: Eurostat

31 - Tourism infrastructure in rural areas

Total number of bedplaces in all forms of tourist accommodation (in number of Bed-Places)

	2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
--	------	------	------	------	------	-------	-------

Hotels and similar establishments	217664	218645	223392	226770	229689	311856	336245
Tourist campsites	24116	24985	25623	26274	26203	17580	14846
Holiday dwellings	27118	27514	29238	28454	27173	45740	51240
Other collective accommodation n.e.s.	168542	169170	167358	164598	150149	243374	264434
Total	437440	440314	445611	446096	433214	618549	666765

Pramen: Eurostat

32 - Internet take-up in rural areas

Persons having subscribed to DSL internet as a percentage of total population

	2000	2001	2002	2003	2004	2007	2013
Počet domácností připojených k internetu vysokorychlostně (v tis.)				60			
Podíl z domácností celkem v %				1,5			

Pramen: ČSÚ

Pozn.: pro predikci na rok 2013 je počet údajů nedostatečný

33 – Development of services sector

GVA in services as percentage of total GVA (in %)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
58,6	60,1	60,2	60,2	61,02	62,54	65,72

Pramen: Eurostat

34 - Net migration

Annual crude rate of net migration (Rate per 1000 inhabitants)

2000	2001	2002	2003	2004	2007*	2013*
0,6	-4,2	1,2	2,5	1,8	13,14	17,50

Pramen: Eurostat

35 – Life-long learning in rural areas

% of adults (25-64 y. o.) participating in education and training (in %)

2000	2001	2002	2003	2004	2007	2013
		5,10	4,86	5,44		

Pramen: Eurostat

Pozn.: pro predikci na rok 2013 je počet údajů nedostatečný

Jak lze očekávat, že se dopady projeví nadčasově?

Jednotlivá opatření lze z hlediska časovosti jejich dopadů (zda dané opatření budou působit pouze krátkodobě, nebo naopak jejich působení bude dlouhodobé). Mezi opatření působících dlouhodobě rozhodně patří opatření investičního charakteru jako modernizace zemědělského hospodářství, podpora zpracování a využití biomasy.

Dlouhodobý charakter mají i opatření zvyšující hospodářskou hodnotu půdy, lesů a životního prostředí. K těmto opatřením rozhodně patří pozemkové úpravy, zvyšování hospodářské hodnoty lesů, první zalesňování zemědělské půdy, změna druhové skladby lesů a další.

Také v oblasti rozvoje venkova lze mezi dlouhodobě působící dopady spatřovat u opatření základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova, základní technická infrastruktura, diverzifikace činností nezemědělské povahy a další. Je zřejmé, že každé z těchto opatření má svůj horizont a usilovat o naprostou nadčasovost není asi rozumné. Důležité však je, že tato opatření vytvářejí dobrý základ pro dlouhodobý pozitivní rozvoj.

Jaké jsou potenciaální konflikty mezi rozdílnými dopady ?

Potenciaální konflikty mezi rozdílnými dopady byly již diskutovány v různých částech této práce. Budeme-li rozumět pod pojmem konflikt to, že jednotlivá opatření svými dopady působí proti sobě, pak lze odhadnout tyto konfliktní situace

1. Modernizace zemědělských hospodářství vytvoří lepší podmínky pro produktivitu práce, která při omezeném zvyšování objemu produkce povede ke snížení počtu zaměstnanců. Tato tendence je v rozporu zvyšování počtu pracovních míst na venkově. Řešení je v opatření Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje.
2. Opatření směřující ke zvýšení výroby energie z obnovitelných zdrojů nemusí obstát v cenové konkurenci klasických paliv. V současné době se tento problém projevuje mezi cenami ušlechtilých paliv (plyn, el. energie) a palivy znečišťující životní prostředí (uhlí, dřevo). Vývoj cen jednotlivých druhů paliv může výrazně ovlivnit dopady tohoto opatření.
3. Systém plateb v programech SAPARD jednoznačně prokázal, že jednotlivých programů se zúčastnily především lépe situované podniky a obecní úřady. Tento nepříznivý dopad je možné řešit rozdělením celkové dotace na jednotlivé etapy, tak aby i finančně slabší žadatelé měli možnost se zúčastnit těchto programů. To se týká především malých farem a malých obecních úřadů.
4. Modernizace zemědělských podniků povede ke snaze zvyšovat objem produkce především v klasických zemědělských produktech. Tuto tendenci ovlivňuje především technickým vybavením a zaběhlými technologiemi. To je v rozporu s omezeními produkce vlivem národních kvót a národních limitů.

5. Snaha zemědělců pro diverzifikaci svého výrobního zaměření nemusí být v souladu se zpracovateli. Z tohoto hlediska je pro nepotravinářské využití zemědělské produkce primární aktivita u zpracovatelů.
6. Podobná připomínka platí i pro potravinářský průmysl. Inovační procesy by měly být realizovány hlavně zpracovateli. Vzhledem k určité koncentraci potravinářských podniků je otázka, zda omezení výroby u těchto producentů nebude stejně efektivní jako zahájení inovace nových produktů.

Kdo je (pozitivně nebo negativně) postihnut programem?

Program rozvoje venkova dává velké možnosti všem potencionálním příjemcům. Okruh potencionálních příjemců je velmi široký. Pozitivní efekt lze očekávat od každého programu, který bude úspěšně realizován a vyjde z dobrého podnikatelského záměru. Realizované programy prohloubí rozdíly mezi úspěšnými žadateli a těmi, kteří se k programům nedostali. V tomto přípravném období bychom měli více usilovat o odstranění podmínek, které by bránily jednotlivým cílovým skupinám se do programů přihlásit. Zde evaluátor vidí pouze skupiny ekonomicky slabých nebo malých podnikatelů a dalších žadatelů, kteří s obtížemi pokrývají nezbytné náklady spojené s naplněním jednotlivých programů.

7. ZAHRNUTÁ PŘIDANÁ HODNOTA SPOLEČENSTVÍ

Jak subsidiarita a proporcionalita jsou v návrhu prezentovány?

Zásada subsidiarity je zakotvena ve Smlouvě o EU a jejím záměrem je zajistit, aby byla všechna rozhodnutí přijímána na nejnižší možné úrovni. Zásada subsidiarity byla respektována již při přípravě Programu rozvoje venkova. Při přípravě programu proběhlo mnoho regionálních konferencí, kde byl tento program diskutován se zemědělskými prvovýrobcí, regionálními a místními orgány, a s nevládními organizacemi. Účast na těchto projednáváních byla organizována na dvou rovinách.

První rovina se týkala municipální sféry. Zde proběhlo 13 setkání, kde byly diskutovány především obsah jednotlivých opatření a jejich účinnost.

Druhou aktivitu organizovala Agrární komora ČR. Program rozvoje venkova byl diskutován na úrovni jednotlivých Okresních agrárních komor a jejich ekonomických komisí. Za tím účelem bylo zorganizováno 5 setkání.

Třetí skupina se týkala místních akčních skupin, které přispěly samostatnými návrhy. Rozdílné názory se týkaly především priorit jednotlivých opatření a výše podpory. Agrární komorou zorganizovaná anketa preferovala u Osy 1 především opatření směřující k modernizaci podniků, zvyšování přidané hodnoty zemědělské a lesnické produkce, u Osy 2 agro-environmentální opatření, hospodaření v méně příznivých oblastech a welfare zvířat. V národní diskusi byly preferovány především opatření týkající se zlepšení kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech, změna struktury krajiny, pozemkové úpravy a základní služby pro obyvatelstvo. Teprve po té přišly na pořad zemědělské a lesnické programy. Tyto rozdíly byly způsobeny rozdílnou strukturou účastníků na jednotlivých setkáních. Národní diskuse oslovila především pracovníky municipální sféry, zatímco setkání organizované Agrární komorou byla čistě profesní. Po dalších vzájemných vyjednáváních došlo ke konsensu, že podstatná část bude věnována opatření týkajícího se modernizaci zemědělství.

Respektování principu proporcionality je diskutováno ve dvou rovinách. První rovina by měla zabezpečit proporcionalitu mezi naléhavostí potřeby a významnosti cíle na jedné straně a výše podpory a významnosti dopadu na druhé straně. Je nasnadě, že rozhodující opatření by měly podstatným způsobem ovlivňovat výsledky. Tyto zásady by se měly projevit jednak v metodické zpracovanosti jednotlivých vztahů, tak i v kvantitativním vyjádření potřeb, financování a významnosti výsledků (results) resp. dopadů (impacts).

Domníváme se, že tyto vazby jsou v programu naplněny a proporce mezi jednotlivými osami a opatřeními jsou vyvážené.

Jak dalece program bere v úvahu ostatní cíle Společenství?

Program rozvoje venkova pozitivně reaguje především na normy Společenství týkající se ochrany životního prostředí.

Jak dalece je navrhovaný program doplňující k ostatním intervencím (podporám)?

Jak dalece navrhovaný program doplňuje ostatní podpory?

Vztah Programu rozvoje venkova k ostatním podporám lze hodnotit v těchto rovinách:

- a) Doplnkovost programu k opatřením nástrojů Společné zemědělské politiky. Zde se jedná o vztah k jednotné platbě na plochu, k doplňkovým platbám top-up a ke společným tržním opatřením (národní kvóty, národní limity, exportní dotace a další. Cílem těchto nástrojů je zajištění standardní úrovně konkurenceschopnosti českého zemědělství. Program rozvoje venkova má k těmto platbám doplňkový vztah a ve velké části přispěje k větší účinnosti Společné zemědělské politiky především opatřeními zvýšení kvality zemědělské produkce, zlepšení marketingu, vyšší produktivitou práce, lepší úrovní řízení a dalšími výsledky (results).
- b) Doplnkovost programu ve vztahu k politice Soudržnosti. Potřeby potravinářského průmyslu, ochrany životního prostředí a rozvoje venkova převyšují možnosti financování z EAFRD. Proto je velmi důležité využít další fondy, k realizaci stanovených cílů. Bude potřeba daleko intenzivněji řešit komplementaritu jednotlivých fondů pro kompletní zabezpečení rozvoje venkova.

V této souvislosti je třeba vzít v úvahu, že současná míra rozpracovanosti resortních Operačních programů a Regionálních operačních programů na úrovni krajů je nižší než Národního strategického plánu rozvoje venkova a Programu rozvoje venkova v gesci MZe. Z tohoto důvodu koordinace mezi jednotlivými fondy se bude utvářet na pracovních jednáních mezi zainteresovanými partnery (MZe, MPO, MŽP, MMR, MD a MK, Spolkem pro obnovu venkova ČR a Asociací krajů ČR). V programu rozvoje venkova není proto dořešena koordinace mezi jednotlivými fondy. Z návrhů MZe vyplývá, že meziresortní vyjednávání bude založeno na následujících zásadách.

Spolufinancování potravinářského průmyslu

Podle kompetenčního zákona je MZe zodpovědné za potravinářský průmysl jako celek. MPO je zodpovědné za podporu malého a středního podnikání a živností (mimo zemědělství a lesnictví). EAFRD nezahrnuje potravinářství mimo přílohu 1. MZe nemůže také financovat celý rozsah potravinářského průmyslu z národních zdrojů. S MPO bude projednána doplňková podpora zpracovatelského průmyslu v kategorii druhého stupně zpracování.

Spolufinancování opatření zvyšování hospodářské hodnoty lesů a vodohospodářské investice v krajině

Podle kompetenčního zákona je MZe odpovědné za lesní a vodní hospodářství s výjimkou ochrany přirozené akumulace vod, ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemních vod. Za to odpovídá MŽP. Proto se navrhuje aby CF (Fond soudržnosti) a ERDF řešily investice v krajině nad 20 mil. Kč pro výše uvedená opatření. Předpokládá se dohoda náměstků dotčených ministerstev.

Spolufinancování malého a středního podnikání

Navrhuje se, aby EAFRD zahrnoval podporu mikropodniků na venkově do 10 zaměstnanců a investice do 10 mil. Kč a ERDF podporu malého a středního podnikání nad 10 zaměstnanců nebo investice nad 10 mil. Kč.

Spolufinancování cestovního ruchu na venkově a obnova dědictví venkova

Navrhuje se, aby EAFRD zahrnoval venkovskou turistiku, služby s malou kapacitou (do 45 lůžek) obnovu památek, pokud jsou umístěny na venkově do 10 mil. Kč. ERDF zahrnoval

cestovní ruch, včetně informačních center, marketingu na národní a regionální úrovni, služby většího rozsahu (nad 45 lůžek) a obnovu památek většího rozsahu nebo investice nad 10 mil. Kč.

Spolufinancování místní infrastruktury a občanské vybavenosti

Navrhuje se, aby EAFRD zahrnoval pouze malé investice do infrastruktury a základního občanského vybavení v obcích do 2000 obyvatel a do 20 mil. Kč. CF a ERDF zahrnou vodohospodářskou infrastrukturu v obcích nad 2000 obyvatel. V případě kanalizace a čištění odpadních vod budou zahrnuty i malé obce do 2000 obyvatel.

Spolufinancování obecné vzdělanosti a rekvalifikačních kursů

Z prostředků EAFRD se bude financovat vzdělání pro místní rozvoj – diverzifikace, mikropodnikání, řemesla, venkovská turistika, místní služby a dědictví venkova do 3 mil. Kč. ESF (MPSV) bude financovat obecnou vzdělanost na venkově, rekvalifikační kursy nad 3 mil. Kč. Uvedené návrhy jsou předmětem mezirezortního vyjednávání. Jejich realizace rozhodně přispěje ke komplexnímu řešení Programu rozvoje venkova a zajistí také synergické efekty vyplývající ze společného financování.

Otevřená otázka stále zůstává, jaký objem prostředků budou výše zmíněná ministerstva tomuto programu věnovat.

Jak je podporována synergie s ostatními podporami?

Společné financování umožňuje řešit komplexně rozvoj životního prostředí i rozvoj venkova. Vzájemná spolupráce dotčených ministerstev umožní koncepční řešení celých oblastí. Základní synergické efekty lze spatřovat v těchto bodech:

- Zvýšení produktivity práce vlivem modernizace zemědělských hospodářství bude znamenat další úbytek pracovníků ze zemědělství. Tento záporný synergický efekt bude třeba řešit vytvářením nových pracovních míst zejména v oblasti malého a středního podnikání.
- Podpora nepotravinářského zpracování zemědělských produktů umožní zvětšit objem tržeb zemědělských podniků a podpoří tržní rovnováhu potravinových komodit.
- Podpora zpracování a využití biomasy a výroba paliv z obnovitelných zdrojů nejen sníží znečištění ovzduší, ale navíc přispěje ke zlevnění paliva ve venkovských domácnostech.
- Opatření vedoucí k zalesnění zemědělské půdy, výsadby nových dřevin vytvoří na venkově nové pracovní příležitosti.

Obdobné efekty vzniknou z dalších opatření. Je však potřeba větší koordinace ze strany státních a municipálních organizací při harmonizování jednotlivých opatření. Pro tuto koordinaci by bylo užitečné vytvořit mezirezortní komisi.

Jak rozsáhlé jsou dodatečné (marginální) efekty, které mohou být připisovány návrhu?

Za dodatečné efekty je možné považovat:

- Příliv kapitálu do venkovských oblastí, akcelerovaný spolufinancováním z EAFRD a dalších fondů.
- Rozvoj kulturního a společenského života na venkově vlivem vyšší agroturistiky.
- Snížení dojíždění za prací z venkovských obcí do okresních měst.
- Celková stabilizace venkovského obyvatelstva.

8. POMOC PŘI DOSAŽENÍ EFEKTIVNOSTI NÁKLADŮ

Na jakých předpokladech jsou založeny výdaje programu?

Česká republika se přihlásila při svém vstupu do EU k Evropskému modelu multifunkčního zemědělství, což předpokládá intenzivní řešení problémů spojených s realizací mimoprodukčních funkcí, především těch, které budou spojeny s působením na zlepšení životního prostředí a udržení krajiny v kulturním stavu. Souvisí to zároveň s vytvářením podmínek pro dodržení nitrátové směrnice, snížení eroze a zatravňování v oblastech nevhodných pro efektivní rostlinnou výrobu. To souvisí se zlepšováním kvality produktů jako jednoho ze směrů zvyšování konkurenceschopnosti českého zemědělství.

Předpokladem rozvoje venkova bude zajištění stability jeho osídlení, to znamená vytvoření odpovídající občanské a technické infrastruktury a zajištění „startovacích“ podmínek pro diverzifikaci zemědělské výroby i nezemědělských činností, které přinesou stabilní a trvalý příjem obyvatelům venkova. Dalším předpokladem je zlepšení spolupráce s obcemi při integraci podnikání a zavádění nových činností. Tyto předpoklady jsou již zajišťovány z prostředků českého Programu obnovy venkova a prostřednictvím projektů SAPARD, OP Zemědělství a HRDP, na které bude Program rozvoje venkova navazovat a jehož prostředky přispějí k pokračování započatého rozvoje venkova. Tato vzájemná harmonizace a návaznost programů je předpokladem efektivních výdajů z programu.

Je určitým nedostatkem v hodnocení projektů SAPARD, že nebyla vyhodnocena efektivnost jednotkových nákladů na projekty. Splnění této podmínky by přispělo i k objektivnějšímu posouzení správnosti navrhovaných nákladů na jednotlivé projekty. V současné době není k dispozici studie zabývající se touto problematikou.

Jaké jsou náklady na finanční a lidské zdroje v navrhovaném programu?

Konkrétní objemy finančních nákladů na dosažení očekávaných cílů v programu rozvoje venkova jsou obsaženy ve finanční tabulce. K těmto nákladům je zapotřebí zajistit finanční prostředky na administraci projektů a vytvoření orgánů spojených s implementací výsledků. Především se jedná o náklady na materiálně technické a personální zajištění činnosti SZIF vykonávajícího funkci platební agentury Řídícího orgánu na MZe a úhradu nákladů spojených s činností Monitorovacího výboru. Jde o řízení, realizaci, monitorování a kontrolu operací EAFRD. Značnou část nákladů bude tvořit průběžné vzdělávání všech pracovníků v procesu tvorby, administrace a implementace programu, protože jde o přijímání nové legislativy, značné administrativní zatížení a realizaci finančně náročných projektů. Pro kontrolu efektivnosti vynaložených nákladů existují stanovené indikátory (Počet registrovaných projektů, počet uskutečněných akcí).

Dalo by se očekávat, že očekávaných výsledků bude dosaženo s nižšími náklady?

Snaha o snižování nákladů trvale provází úsilí o efektivní využití disponibilních zdrojů, to znamená i veřejných prostředků z EAFRDu a kofinancování.

Lze předpokládat, že budou-li plně pokryty požadavky na investice pro modernizaci zemědělské mechanizace a technologií, dojde ke zvýšení produktivity práce a úspore především vynaložených nákladů a tím i ke zvýšení konkurenceschopnosti. Další úspory lze očekávat při racionalizaci řízení hospodaření v oblastech LFA, především zvýšením ploch trvalých travních porostů, zajištění chovu skotu, péčí o krajinu turisticky atraktivní. Možnost snížení nákladů bude záviset i na prostředcích pro kvalitní vzdělávání manažerů a jejich působení u podnikatelských subjektů.

9. MONITOROVÁNÍ A HODNOCENÍ

Jak bude monitorovací a hodnotící systém implementován?

Program rozvoje venkova svojí strukturou 4 os a na ně vázaných opatření je dostatečně jasně definovaný a použitelný pro praktické monitorování a hodnocení. Znamená to, že umožňuje sledovat naplňování cílů Programu, a to u každé osy podle stanovených indikátorů výsledků a dopadů.

Lze konstatovat, že Program rozvoje venkova je dostatečný pro následné projektové řízení.

Postrádám vymezení určitých rizik signalizujících problémy při realizaci Programu, zda jsou cíle ohroženy.

Dále by bylo vhodné upozornit na případná protikorupční opatření, která by měl monitorovací systém zahrnovat. Tento požadavek by měl být provázán zejména se zadáváním veřejných zakázek.

Z celkového hodnocení Programu rozvoje venkova z hlediska monitorování je možné konstatovat, že výsledky Programu na udržitelnost venkova lze hodnotit z pohledu sociálních dopadů, dopadů na životní prostředí a i z pozice jeho technické realizace. Rovněž bude možné nežádoucí změny zhodnotit z hlediska naplňování cílů jednotlivých priorit a opatření.

Které indikátory jsou užívány pro měření vstupů, výstupů, výsledků, dopadů?

Systém monitorování Programu rozvoje venkova vychází z potřeb efektivního vynakládání finančních prostředků, a to jak z EAFRD, tak z ostatních veřejných a privátních zdrojů v ČR určených ke spolufinancování.

Vychází z potřeby:

- vynaložit prostředky tak, aby co nejučinněji zajistily realizaci přijatých opatření,
- postihnout stav realizace těchto opatření prostřednictvím indikátorů a
- vyhodnotit výstupy, výsledky a dopady realizovaných opatření.

V souvislosti s plněním těchto potřeb lze konstatovat, že systém monitoringu a hodnocení je realizován v souladu s principy platnými pro využívání strukturálních fondů. Využívá zkušenosti z implementace operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“.

Monitorovací výbor, který bude ustavený na MZe, bude mít zastoupený úměrný počet žen a jeho navrhovaní členové představují spektrum nejen vládních a nevládních institucí, ale i představitele veřejné správy, která svými rozhodnutími ovlivňuje další vývoj venkova.

Přípravy monitorovacího systému se zúčastnili resortní partneři, kteří mají vztah a možnost ovlivnit rozvoj venkova. Ti budou zastoupeni v Monitorovacím výboru EAFRD a v pracovních skupinách. Jedná se zejména o zástupce Ministerstva zemědělství, Ministerstva místního rozvoje, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva financí, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva kultury. Spolu s nimi se zúčastní zástupci veřejné správy, a to regionální (za regiony soudržnosti) a krajské

samosprávy, pro osu 4 – LEADER+ zástupci místních akčních skupiny (Local Action Group), kteří znají problematiku venkovských mikroregionů.

Při výběru složení monitorovacího výboru byl dodržen **princip partnerství**, který není v materiálu dostatečně zdůrazněn.

Struktura indikátorů odpovídá potřebám postihnout vstupy; obsahuje indikátory výchozího stavu k vyjádření významu venkovských oblastí v kontextu vymezení venkova podle metodik OECD a skupiny indikátorů za I., II. A III. osu.

Ve skupině indikátorů u III. Osy by bylo zapotřebí rozšířit sociálně ekonomické indikátory (podíl ekonomicky aktivních na celkovém počtu obyvatel, struktura obyvatel podle zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích, podíl zemědělství na HDP, pracovních silách, průměrná mzda apod.), demografické (migrace pracovních sil apod..).

Popsány jsou u jednotlivých os I.-IV. (včetně LEADER+) indikátory dopadu, kde by bylo třeba více zdůraznit sociálně ekonomické dopady opatření pro rozvoj venkova a jeho udržitelný rozvoj (daňová výtěžnost v regionu, ukazatele cestovního ruchu, podíl regionu na investicích v ČR, podíl podnikatelských subjektů na službách, zvýšení počtu malých a středních podniků).

Indikátory pro monitorování a hodnocení priorit a opatření EAFRD by měly být přesněji formulovány s ohledem na trvale udržitelný rozvoj venkova, zahrnovat environmentální, ekonomické a vybrané sociální ukazatele za účelem vyhodnocení sociálně ekonomických vztahů mezi sektorovými aktivitami a životním prostředím.

K indikátorům je nutné uvádět například nejen počet akcí, počet ha s kompenzací, počet příjemců kompenzací (u LFA), ale i průměrnou velikost platby (na ha, na podnik), průměrnou velikost podpory, celkové veřejné náklady (z toho příspěvek EAFRD), % plochy z.p. s kompenzacemi, průměrnou platbu na jednotku a celkové náklady (požadované příjemci, oprávněné náklady).

Jaký systém bude použit ke sběru, skladování a monitorování dat?

Systém pro sběr, skladování, monitorování a hodnocení je svými technickými funkcemi (software a hardware) provázán s informačním systémem MZe a jeho provozováním. Vychází z potřeb SZIF jako platební agentury a zabezpečuje informační povinnosti vůči orgánům, které se podílejí na využití prostředků EAFRD.

Dále zajišťuje a zprostředkuje informace požadované Evropskou komisí, vládou ČR a prezentaci pro veřejnost, zejména s využitím internetových stránek. Zdroje dat jsou poskytovány databázemi Českého statistického úřadu, Eurostatu, Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního, LPIS (Land Parcel Identification System) a příslušnými resortními databázemi.

Indikátory vstupů, výstupů a výsledků budou naplňovány daty získanými z formulářů o zahájení a ukončení projektů a z pravidelných hlášení zprostředkujících subjektů, konečných příjemců, a dále daty získanými ze sledovaných studií a specifických šetření.

Periodicita sběru dat bude respektovat jak potřeby sledování, tak možnosti získat v průběhu krátkého programu relevantní informace. Nositelem převážného množství bude informační systém Státního zemědělského intervenčního fondu a Řídící orgán.

10. VÝSLEDKY ENVIRONMENTÁLNÍHO ODHADU

Jaké enviromentální úvahy mají být vztahy na zřetel ?

Jaký je hlavní výsledek enviromentálního odhadu ?

Která opatření jsou navrhována, aby zajistila integraci enviromentálních úvah do přípravy programu?

Jsou zpracovány odděleně od Ex-ante hodnocení. Proces SEA momentálně probíhá. Veřejné projednávání k SEA je plánováno na 30.6. 2006, tzn. že po 7.7. 2006 by mělo být finalizováno stanovisko.